

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

fhi360
THE SCIENCE OF IMPROVING LIVES

COLECTARE DE FONDURI DIN SURSE AUTOHTONE: OPORTUNITĂȚI ȘI PERSPECTIVE

Această publicație este posibilă datorită ajutorului generos al poporului american oferit prin intermediul Agenției SUA pentru Dezvoltare Internațională (USAID). Opiniile exprimate aparțin autorilor și nu reflectă în mod necesar poziția USAID sau a Guvernului SUA.

C U P R I N S

INTRODUCERE.....	4
METODOLOGIE	5
CONCLUZII PRINCIPALE.....	6
CAPITOLUL 1. COLECTARE DE FONDURI (FUNDRAISING).....	9
1.1 Surse de finanțare pentru OSC-uri	9
1.2 Metodele de atragere a fondurilor	13
1.3 Motivația donatorilor	15
1.4 Metode de transferuri/plată	17
1.5. Dezvoltarea colectării de fonduri din surse autohtone.....	17
CAPITOLUL 2. REGLEMENTAREA JURIDICĂ A FORMELOR DE COLECTARE DE FONDURI DE CĂTRE ASOCIAȚIILE OBȘTEȘTI.....	18
2.1 Activități generatoare de venituri	21
2.2 Donații. Filantropie și Sponsorizare	25
2.3 Fonduri și facilități publice.....	37
CAPITOLUL 3. ISTORII DE SUCCES DIN ACTIVITATEA DE COLECTARE DE FONDURI DE CĂTRE OSC-URI.....	49
3.1 Studiu de caz Nr. 1. Evenimente speciale, procurare bunuri și produse.....	49
3.2 Studiu de caz Nr. 2. Boxe de donații, campanii-SMS de caritate, concerte și servicii de binefacere, colectare online.....	52
3.3 Studiu de caz Nr.3. Colectare centralizată a produselor alimentare din rețele de magazine, activități de tip non-profit cu implicarea voluntarilor, lecții de solidaritate pentru liceeni și studenți, târguri de binefacere	56
3.4 Studiu de caz Nr.4. Baluri anuale de caritate, prestarea serviciilor de îngrijire paliativă la domiciliu.....	58
3.5 Studiu de caz Nr.5. Colectarea de fonduri de la donatori individuali, plasarea boxelor de colectări de fonduri în rețele de supermarket din țară	60
Anexa I.	63

INTRODUCERE

Durabilitatea financiară este un element cheie al unei organizații non-profit eficiente. Pentru atingerea obiectivelor sale, orice organizație are nevoie de resurse financiare, materiale, umane și de timp. Mai mult decât atât, pentru asigurarea activității permanente a organizației, avem nevoie de o sursă stabilă de finanțare pentru o perioadă mai îndelungată. Spre deosebire de instituțiile publice, care sunt finanțate de la buget sau de la entitățile comerciale care au profit, organizațiile non-profit sunt nevoite să caute resurse pentru activitățile lor.

Strategia de dezvoltare a societății civile¹ pentru perioada 2012-2015 prevede drept scop principal promovarea și consolidarea durabilității financiare a societății civile, drept rezultat fiind instituirea mecanismelor adecvate pentru asigurarea viabilității financiare a acestora. Astfel, Strategia prevede drept obiective: încurajarea participării cetățenilor și a sectorului privat pentru susținerea societății civile prin instituirea unui cadru de susținere fiscală mai favorabilă mediului societății civile prin filantropia procentuală și facilități fiscale pentru activități economice; consolidarea accesului la contractările sociale (elaborarea cadrului normativ adecvat și consolidarea APL și APC în acest sens); crearea mecanismelor de susținere a societății civile de către stat; valorificarea standardelor naționale de contabilitate și raportare financiară; eficientizarea mecanismului de deducere a donațiilor și extinderea acestui mecanism pentru persoanele fizice.

Studiul „*Colectare de fonduri din surse autohtone: oportunități și perspective*” a fost realizat în perioada mai-septembrie 2015 în parteneriat cu ECNL și a inclus o analiză a bazei normative, care reglementează activități de colectare de fonduri, exemple de colectare de fonduri (studiu de caz) din surse autohtone, sondaj on-line și interviuri individuale.

Scopul studiului este de a determina oportunitățile și perspectivele de dezvoltare ale colectării de fonduri din surse autohtone în Republica Moldova.

Analiza fundraising-ului autohton nu este întâmplătoare. Cele mai multe dintre studii, inclusiv sondajul on-line, realizat în cadrul elaborării studiului au confirmat faptul că principala sursă de finanțare pentru organizațiile societății civile (OSC-urile) din Republica Moldova sunt fundațiile și organizațiile străine. 83% dintre organizații au confirmat această lucră. În cazul reducerii finanțării de către donatorii străini, sursele autohtone pot deveni una dintre sursele principale pentru asigurarea sustenabilității financiare a OSC-urilor și pot duce la dezvoltarea relațiilor și cooperarea între sectorul asociativ și societate.

În același timp, trebuie remarcat faptul că mulți donatori străini aplică eforturi considerabile pentru a încuraja diversificarea surselor de finanțare pentru OSC-uri, organizează diverse cursuri de formare și investesc în consolidarea capacităților instituționale.

Studiul prezintă informații și recomandări practice privind fundraising-ul din surse autohtone, precum și sugestii cu privire la advocacy în acest domeniu.

1. Legea nr. 205 din 28.09.2012 pentru aprobarea Strategiei de dezvoltare a societății civile pentru perioada 2012-2015 și a Planului de acțiuni pentru implementarea Strategiei, Monitorul Oficial Nr. 1-5 din 04.01.2013 <http://lex.justice.md/viewdoc.php?action=view&view=doc&id=346217&lang=1>

METODOLOGIE

Cercetarea s-a bazat pe constatările unui chestionar on-line adresat OSC-urilor din Moldova, pe platforma Google. Sondajul se bazează exclusiv pe declarații ale respondenților – liderilor organizațiilor neguvernamentale din Moldova. Structura chestionarului :

- primul modul de întrebări a avut drept scop investigarea climatului general despre colectarea de fonduri;
- a doua parte de întrebări s-a referit la evaluarea cadrului normativ existent, care reglementează activități de colectare de fonduri pentru OSC-uri;
- a treia parte a chestionarului se referă la capacitățile organizațiilor de a colecta resurse și fonduri.

Analiza cadrului legal a pornit de la rezultatele chestionarului și are drept scop principal descrierea succintă a cadrului legal dar și a instrumentelor cu privire la posibilitățile de colectare de fonduri din surse autohtone de către OSC-uri. Pentru a asigura o analiză cât mai comprehensivă a mecanismelor legale, autorii au efectuat interviuri cu reprezentanții instituțiilor publice, a asociațiilor obștești, precum și cu specialiști contabili și cu responsabili de colectare de fonduri din cadrul diferitelor OSC-uri.

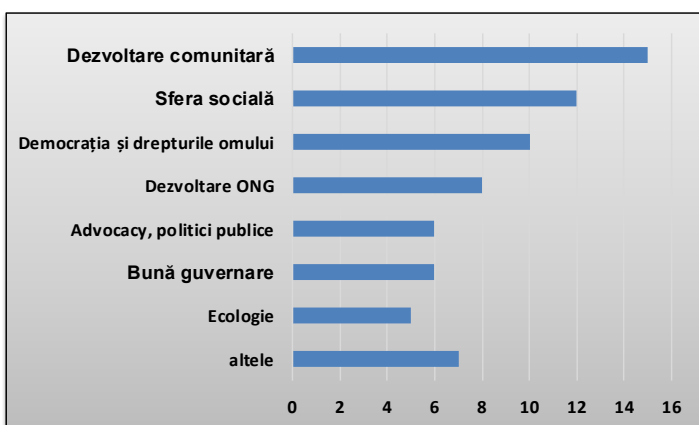
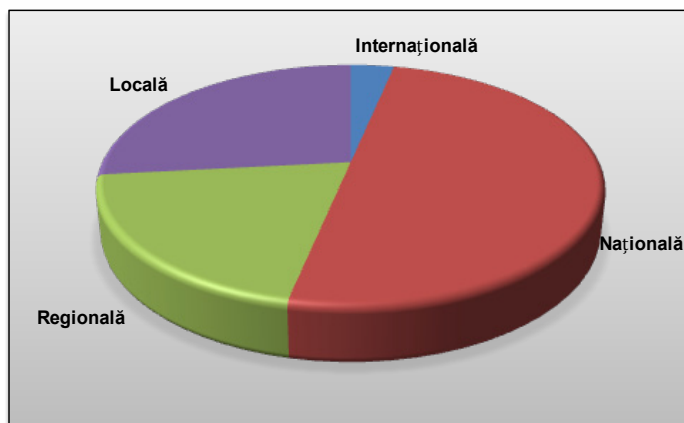
Prezentul studiu și-a propus analiza și descrierea celor mai bune practici de colectare de fonduri prin utilizarea diferitelor forme analizate în primele 2 capitole. Astfel, în ultimul capitol sunt analizate un șir de metode de colectare de fonduri de către OSC-urile din Moldova. Pentru realizarea acestui obiectiv, autorii au discutat direct cu OSC-urile responsabile de utilizarea diferitelor metode.

Informații generale cu privire la rezultatele obținute în urma realizării chestionarului.

Structura eșantionului

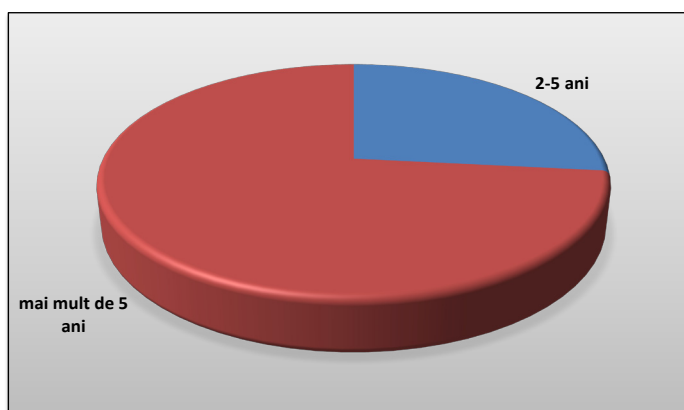
**La sondajul de opinie au participat
30 de OSC-uri din diferite regiuni ale Moldovei:**

15 - naționale
6 - regionale
8 - locale
1 – internațională

Din diferite domenii de activitate

Cu diferită experiență de activitate
8 - cu experiență de 2- 5 ani
22 - cu experiență mai multă de 5 ani

CONCLUZIILE PRINCIPALE

Studiul a arătat tendința continuă de dependență înaltă a OSC-urilor de sursele externe de finanțare, care ajunge la 83%.

Totuși în pofida faptului de dependență majoră față de sursele străine, OSC-urile tot mai mult se orientează spre diversificarea surselor de finanțare. În primul rând, trebuie de menționat, rolul serviciilor prestate de OSC-uri în structura bugetelor lor. Potrivit sondajului, 27% dintre organizații au indicat această sursă de finanțare ca fiind foarte importantă pentru ei.

Trebuie să menționăm și faptul că donațiile individuale și cele ale sectorului privat, au fost menționate drept surse importante de finanțare de către 20% și 20% OSC-uri, respectiv.

În același timp, sursele potențiale de finanțare, cum ar fi endowment sau creditele sunt absolut neutilizate și irelevante pentru OSC-urile din Republica Moldova.

În ceea ce privește metodele de colectare de fonduri, organizațiile din Republica Moldova rămân foarte conservatoare la acest capitol. Majoritatea (70%) preferă scrierea proiectelor și participarea la diverse concursuri de granturi. Acest lucru se datorează faptului că această metodă este cea mai accesibilă pentru OSC-uri și nu are nevoie de multe resurse. În general, potrivit sondajului on-line, de acest lucru este responsabil una sau două persoane în organizație. Dacă vorbim despre alte metode de colectare de fonduri și aici situația este destul de previzibilă. OSC-urile preferă metodele testate de mult timp, cum ar fi organizarea de concerte, baluri, evenimente de caritate, etc. (43%). De asemenea, câștigă popularitate organizarea activităților economice, care aduc venituri suplimentare pentru a ajuta organizațiile care își desfășoară activitatea.

În pofida multor probleme, trebuie de constatat o creștere treptată a utilizării unor tehnici de colectare de fonduri moderne, cum ar fi utilizarea de noi tehnologii: Internet, SMS, terminale de plată și altele.

O altă concluzie dedusă, a fost faptul că în conformitate cu opinia organizațiilor participante la sondajul on-line, din surse autohtone practic este imposibil de a acoperi costurile administrative ale organizației sau ale activităților legate de drepturile omului sau politici publice. Este mult mai ușor de a colecta bani pentru copiii bolnavi, persoane în etate, copii din familii defavorizate, victime ale dezastrelor și catastrofelor. Cu toate acestea, multe organizații nu își pot permite colectarea de fonduri din surse autohtone, având în vedere deficitul resurselor pentru asigurarea administrării organizației.

Una dintre concluziile dezamăgitoare (mai puțin pozitive) ale studiului a fost faptul că cele mai multe dintre organizațiile care au participat la sondajul on-line nu au abilitățile și cunoștințele necesare în domeniul colectării de fonduri. Mai mult de jumătate dintre OSC-urile chestionate în ultimii 2 ani nu a participat la instruire sau nu au primit consultanță în domeniul colectării de fonduri. Pentru mai multe organizații funcția de Fundraizer în cadrul organizației (instituției/companiei) este un vis. Această funcție este prezentă în doar 2 din 30 OSC-uri intervievate. Din datele obținute, putem constata potențialul și capacitatea redusă a OSC-urilor din Republica Moldova în domeniul de colectare de fonduri, care are un impact negativ asupra dezvoltării fundraising-ului autohton.

Analiza cadrului de reglementare în domeniul colectării de fonduri din surse autohtone, ne permite să facem o concluzie foarte dezamăgitoare: legislația în vigoare a Republicii Moldova este imperfectă și în mare măsură împiedică dezvoltarea colectării de fonduri din surse autohtone și necesită reforme serioase. O cantitate considerabilă de reglementări imperfecte, lacune în legislație, practici negative de aplicare a legii - toate acestea fac ca multe OSC-uri să își caute bani (resurse financiare) pentru activitățile lor nu în țară, ci în străinătate.

În mod evident, există necesitatea consolidării eforturilor, în primul rând, în organizațiile necomerciale, precum și cele ale autorităților și societății în ansamblu.

Organizațiile necomerciale se confruntă adesea cu provocări de ordin financiar datorită faptului că metodele de colectare de fonduri nu au reglementări necesare, dar și din cauza incapacității organizațiilor neco-

merciale de dezvoltare a metodelor alternative de obținere a granturilor de la donatori/parteneri de dezvoltare. Sustenabilitatea financiară precară a organizațiilor necomerciale din Republica Moldova, este dependentă și de faptul că OSC-urile, de cele mai dese ori, activează în baza de proiecte și nu în baza unor strategii instituționale, care să prevadă obiecte de dezvoltare pe termen lung, dar și de faptul că programele de suport financiar pentru dezvoltarea instituțională a OSC-urilor sunt foarte puține. Inclusiv din această cauză, în multe situații, OSC-urile nu își dezvoltă planurile complete de colectare de fonduri și nu lucrează strategic cu alte metode decât granturile oferite sporadic.

Cât privește cadrul legal național, deși legiuitorul a prevăzut careva mecanisme legale de colectare de fonduri (sponsorizarea, filantropia, legea « 2% », facilități fiscale, etc.) legislația nu este clară, este greu de aplicat, nu este armonizată și nu oferă previzibilitate OSC-urilor pentru a o utiliza. Spre exemplu, legiuitorul a stabilit prin lege activitatea de sponsorizare și filantropie într-o lege care conține lacune ce duc la lipsa (incapacitatea) aplicării acesteia. Nu este clară distincția dintre aceste două metode tradiționale. În același timp, nu este clar cum urmează a fi aplicate metodele alternative de colectare de fonduri prin boxe de donații, mesaje telefonice, terminale de plată, etc. Modalitatea de confirmare a donațiilor de către donator este ambiguu reglementată și deaceea este greu de aplicat, astfel apar divergențe între donator și instituțiile de stat. Acestea inevitabil duc la descurajarea obținerii donațiilor de către OSC-uri.

Conceptul de redirectionare procentuală (legea « 2% ») nu are un mecanism de implementare, iar actualele prevederi din Codul fiscal și Legea cu privire la asociațiile obștești, trebuie revăzute pentru a fi respectat principiul de echitate dintre subiecții beneficiari și principiul confidențialității în momentul redirectionării de către persoana fizică a unui procent din impozitul pe venit.

Una dintre principalele probleme în Republica Moldova este lipsa unei abordări clare la capitolul susținerii de către stat a sectorului asociativ.

Metodele de suport a CSO (OSC) de către stat se aplică rar, sporadic, nu există o reglementare clară și nu este respectată transparența în contractarea CSO (OSC) pentru realizarea unor servicii, acordarea de granturi de către stat, etc. Legislația este depășită la capitolul acordării facilităților organizațiilor obștești de utilitate publică pentru că în majoritatea cazurilor toate OSC-urile beneficiază de aceleași facilități. Nu este foarte clar conturată necesitatea existenței organizațiilor filantropice când această activitate este realizată până și de instituțiile de stat.

Pentru donații personale, legislația este destul de liberală, dar, în același timp, s-a constatat o mulțime de lacune, care împiedică dezvoltarea acestui tip de colectare de fonduri. În special, trebuie să constatăm lipsa de reglementare pentru încasarea donațiilor anonime colectate deseori în cadrul evenimentelor de caritate sau prin cutiile de donații. OSC-urile din Moldova refuză aceasta metodă de colectare de fonduri, care este foarte răspândită în multe țări.

Una din concluziile a fost și faptul că cadrul normativ existent nu încurajează organizațiile comerciale și întreprinderile individuale pentru acte de filantropie și sponsorizare. În practică, acest lucru duce la faptul că business-ul pur și simplu „nu este interesat”, să ofere asistență OSC-urilor. Mai mult decât atât, aceasta nu creează premise pentru interacțiuni pozitive între business și OSC-uri în rezolvarea problemelor sociale și economice ale comunității.

În concluzie, cadrul normativ trebuie armonizat. Este necesară o revizuire generală și o abordare sistemică cu privire la dezvoltarea metodelor de colectarea de fonduri pentru OSC-uri. În această situație este inerentă implicarea foarte activă a OSC-urilor în activități de advocacy și în activități de monitorizare a instituțiilor publice, pentru a asigura ca procesul de adaptare a cadrului legal să aibă loc. Din păcate astăzi, din cauza lacunelor din legislație, suntem în prezența unei atitudini declarative din partea statului, privind susținerea organizațiilor neguvernamentale, iar problema sustenabilității financiare a OSC-urilor este încă foarte actuală.

Analiza practicilor de colectare de fonduri în organizațiile neguvernamentale din Republică Moldova a arătat că în ultimii ani modalitățile, tipurile și caracterul acestora sunt foarte variate. În special OSC-urile

recurg la strategii locale, regionale și naționale de colectare de fonduri, organizează diferite evenimente de fundraising, implică un număr foarte mare de persoane, instituții și organizații, măresc și diversifică grupurile-țintă și beneficiarii direcți.

În studiul de față au fost examinate următoarele metode de colectare de fonduri: evenimente speciale, procurare de bunuri și de produse pentru beneficiari concreți, event collection box, campanii-sms de caritate, concerte și servicii de binefacere, colectare on-line, colectare centralizată a produselor alimentare pentru beneficiarii din rețele de magazine, activități de tip non-profit cu implicarea voluntarilor, lecții de solidaritate pentru liceeni și studenți, târguri de binefacere, baluri anuale de caritate, turneul de tenis de masă și fotbal, prestarea serviciilor de îngrijire paliativă la domiciliu, colectarea de fonduri de la donatori individuali, plasarea boxelor de colectări de fonduri în rețelele de supermarket-uri din țară, etc.

Principalele concluzii și lecții învățate din istoriile de succes din activitatea de colectare de fonduri de către OSC-uri sunt:

- organizația trebuie să desfășoare o campanie mai amplă de asigurare a vizibilității sale. Cu cât mai multă lume cunoaște despre scopurile și activitățile organizației, cu atât mai mare este probabilitatea de a obține donații și ajutoare;
- pentru organizarea evenimentelor speciale trebuie realizate campanii ample de promovare;
- trebuie de studiat și respectat întocmai legislația ce ține de activitatea filantropică și de sponsorizare, care deși este dificilă și creează probleme antreprenorilor și altor potențiali donatori, trebuie respectată;
- munca voluntarilor urmează a fi organizată astfel, încât fiecare să-și cunoască rolul și rostul său în organizație;
- la colectarea produselor alimentare e necesară atenția la calitatea și originea produselor, condițiile de păstrare și transportare a produselor;
- evidența tuturor donațiilor urmează a fi pusă bine la punct, pentru a nu trezi suspiciuni din partea donatorilor;
- este importantă asigurarea transparenței, mai ales pentru donatori. Oamenii trebuie să cunoască cum sunt utilizate fondurile alocate.
- este nevoie de foarte multă perseverență, pentru a putea reuși în campaniile de colectare de fonduri;
- activitățile de colectare de fonduri trebuie adaptate la fiecare țară în parte, ținându-se cont de specificul ei și tradițiile deja existente;
- datorită procedurilor de raportare și deducere a impozitelor din sumele donate, companiile nu sunt motivate să facă donații;
- puține companii au implementate programe de responsabilitate social corporativă bine structurată și instituționalizată;
- în campaniile de colectare de fonduri este important să cunoști bine comunitatea potențialilor donatori și să le propui niște cauze credibile;
- în cazul colectării fondurilor prin plasarea boxelor de colectări de fonduri în rețele de supermarket-uri, pentru colectarea donațiilor individuale este important să ne asigurăm că administrația întreprinderilor comerciale înțelege clar scopurile și destinația fondurilor colectate, este important ca toate actele să fie întocmite în conformitate cu legislația și respectarea prevederilor reglementărilor contabile.

CAPITOLUL 1. COLECTARE DE FONDURI (FUNDRAISING)

Pentru a realiza misiunea și obiectivele sale, OSC-urile trebuie să susțină activitatea prin acoperirea cheltuielilor sale cu venituri. Colectare de fonduri are mai multe sensuri diferite, dar cel mai frecvent, se referă la ideea de colectare a fondurilor de la diferiți donatori.

Deci, în cel mai larg sens, Colectare de fonduri (Fundraising) se referă la toate activitățile implementate într-un OSC în scopul de a asigura veniturile necesare pentru a susține și a ajuta organizația dumneavoastră în realizarea misiunii sale.²

- „Fundraising” este un cuvânt străin, greu de pronunțat și dificil de a fi tradus. El include variate metode și procedee de obținere a mijloacelor de finanțare a activităților organizațiilor non-profit, non-guvernamentale și a societății civile în general.

- Fundraising-ul este o „știință” de a convinge cu succes pe alții că activitatea unei organizații are rost. Este o „știință” de a motiva oamenii spre fapte bune, spre a le oferi oportunitatea de a contribui cu timpul, interesul și încrederea lor.

- Fundraising-ul nu constă doar din a obține bani. El are ca scop identificarea și dezvoltarea susținătorilor și a prietenilor organizației, oamenilor care cred în misiunea ei, oamenii care doresc să ajute și să participe la realizarea obiectivelor sale.

- Fundraising-ul de asemenea are drept scop dezvoltarea organizației într-un mod care ar invita și primi participarea tuturor care împărtășesc speranțele și visele ei.

- Fundraising-ul este un proces organic, original și creativ. În nici un caz să nu căutați careva prescrieri universale, și nu încercați să copiați succesul altcuiva. Încercați să găsiți inspirație în fundraising, precum și limitele drumului pe care dumneavoastră trebuie să-l parcurgeți de sine stătător pentru identificarea fondurilor pentru activitățile dumneavoastră.³

1.1. SURSE DE FINANȚARE PENTRU OSC-URI

Există o varietate foarte largă de surse de finanțare pentru OSC-uri. În principiu, OSC-urile pot să creeze patrimoniu din surse proprii (cotizații de membru, venituri din activități economice și prestări de servicii) sau din surse externe.

Conform legislației Republicii Moldova, OSC-urile au dreptul la crearea patrimoniului din următoarele surse:

- taxe de aderare și cotizații;
- donații și granturi;
- încasări din organizarea lecțiilor publice, expozițiilor, loteriilor, licitațiilor, acțiunilor sportive și de altă natură (de alt gen);
- venituri realizate din activitatea economică;

2. TASCO: Fundraising and Accessing EU Funds, 2011. Available at: http://www.tasco.org/doc/doc_manual_2.pdf

3. Tănase Mihai: Ghid de colectare de fonduri pentru ONG-uri. http://www.iom.md/attachments/110_Fundraising%20Guide.pdf

- venituri realizate din actele juridice civile;
- venituri realizate din activitatea economică externă;
- mijloace materiale și financiare donate de sponsori și filantropi;
- mijloace financiare obținute în urma desemnării procentuale.

Astfel, putem spune că statul oferă posibilități ample pentru diversificarea surselor de finanțare și de a îmbunătăți în mod corespunzător sustenabilitatea financiară a OSC-urilor.

În același timp, trebuie să constatăm că, în pofida gamei largi de posibilități de finanțare, OSC-urile preferă colectare de fonduri din surse străine, care sunt oferite de donatori și organizații internaționale.

Având în vedere aceste realități, sursele de finanțare pot fi împărțite în: surse de origine străină și surse autohtone.

- Surse autohtone – surse care au proveniența sau origine autohtonă (în țară) și sunt formate din bani publici, banii persoanelor fizice și juridice, care activează în țară, etc.
- Surse străine – care au origine din afara țării și reprezintă în majoritatea cazurilor surse oferite de organizații străine sau de organizații cu intermediari locali, care realizează programe de granturi, la fel origine străină au și donațiile străine oferite de persoane fizice și juridice din străinătate.

În Moldova sunt bine reprezentate diferite organizații străine, donatori și fundații care prin programe de granturi precum și contractarea de servicii, susțin funcționarea sectorului neguvernamental. Printre acestea trebuie să fie remarcate organizații internaționale și europene precum: Delegația UE în Moldova, UNDP și alte structuri ale ONU, USAID, SIDA, Swiss Cooperation Office în Moldova. De asemenea, active în finanțarea OSC-urilor sunt misiunile diplomatice ale diferitelor țări, cum ar fi: Ambasada SUA, Ambasada Marii Britanii, Ambasada Slovaciei. Printre alte fundații și organizații bine-cunoscute în Republica Moldova sunt și: Fundația Soros Moldova, Fundația Est-Europeană, SOIR, HEKS și altele.

Deasemenea, OSC-urile din Republica Moldova au oportunitatea și posibilitatea de a apela la programele de finanțare ale multor alți donatori privați și guvernamentali în afara țării, dintre care cele mai cunoscute sunt: NED, UNDEF, PONTIS Foundation, REC, European Endowment for Democracy, Visegrad Fund, Marshal Fund, Ambasada Canadei și multe, multe altele.

Din păcate, sursele de finanțare autohtone sunt mai puțin populare, dar în același timp, au tendința de a crește constant în structura bugetelor OSC-urilor.

Conform datelor chestionarului efectuat în cadrul elaborării studiului dat, se confirmă faptul că cea mai importantă sursă pentru OSC-urile din Moldova rămân granturile și alt suport oferit de donatori externi. 83% dintre organizațiile care au participat la studiu, au confirmat acest lucru.

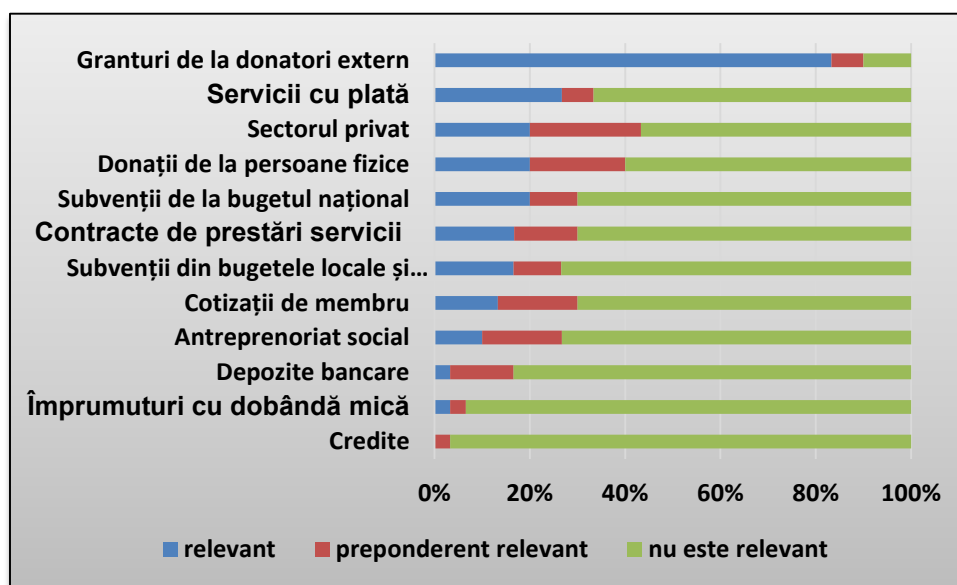
Dar, sursele de finanțare precum creditele, depozitele bancare (endowment), rămân nerelevante pentru sectorul necomercial din Moldova.

Un rol important în formarea bugetului organizațiilor îl au donațiile de la persoane fizice, sectorul privat, subvenții de la bugetul public și servicii cu plată (activități economice statutare).

Extras din Chestionarul realizat în cadrul efectuării prezentului Studiu (Capitolul 1):

«Numiți sursele principale de finanțare pentru OSC-uri?» respondenții la chestionar au indicat următoarele răspunsuri:	- Finanțarea externă din partea donatorilor străini este sursa principală. - Taxa de 2% sau desemnarea procentuală poate deveni una dintre cele mai principale surse în viitor. - Activitatea economică a organizației prin prestarea serviciilor contra plată și antreprenariat social, la fel este una principală. - Donațiile, organizarea unor evenimente de colectare de fonduri sunt mai puțin relevante
---	--

Figura 1. Surse de finanțare a organizației

Având în vedere diversitatea surselor de finanțare pentru OSC-uri putem împărți acestea în categorii:

1. Fonduri publice (din bugetul public);
2. Surse din activități generatoare de venituri;
3. Filantropie și sponsorizare;
4. Cotizații de membru;
5. Alte surse (endowment, depozite bancare etc.).

1. Fonduri publice

La această categorie trebuie menționate Programele guvernamentale care se adresează unor probleme deosebite la nivel național sau regional. Astfel poate fi abordată reintegrarea șomerilor, situația copiilor, problemele de mediu, tineretul, mediul cultural, etc. În general aceste programe sunt gândite pentru a putea fi ușor accesate de către organizațiile neguvernamentale.

Exemple: Programele de granturi oferite de Ministerul Tineretului și Sportului din Moldova, Ministerul Mediului din Republica Moldova, Ministerul Culturii din Republica Moldova.

OSC-urile au posibilitatea să acceseze bani publici prin acordarea unui șir de servicii pentru instituțiile guvernamentale și autoritățile publice locale. La moment, de o mare popularitate se bucură serviciile de consultanță și instruire pentru APL și funcționari publici, prestate de OSC-uri de profil. La fel, OSC-urile au dreptul să presteze servicii sociale conform Legii Nr. 123 din 18.06.2010 cu privire la servicii sociale⁴ după acreditare conform Legii Nr.129 din 08.06.2012 privind acreditarea prestatorilor de servicii sociale.

2. Activități generatoare de venituri

Din păcate activitățile comerciale, generatoare de venit, nu sunt utilizate la adevăratul lor potențial de către comunitatea OSC-urilor. Chiar dacă la prima vedere pare paradoxal că o organizație ne-guvernamentală, prin definiție non-profit, să utilizeze această metodă pentru atragerea fondurilor, desfășurarea unor activități care să aducă un venit organizației nu afectează cu nimic acest statut.

În alte țări (fie și central europene) această metodă reprezintă alături de contribuțiile individuale și de sponsorizări una din principalele surse de venit.

4. Conform Articolul 7, punct 3 (a) Legii Nr 123 Cu privire la servicii sociale, Prestatori privați de servicii sociale sînt:

a) asociațiile obștești, fundațiile, instituțiile private fără scop lucrativ, înregistrate în conformitate cu legislația – toate cu domeniul de activitate în sfera socială;

3. Filantropie și Sponsorizare

Fundațiile

Această categorie include toate fondurile înregistrate în Republica Moldova conform Legii nr. 581 din 30.07.1999 cu privire la fundații. O parte din aceste fonduri sunt fonduri private sau de familie care sprijină activități concrete.

Exemplu: Fundatia Familiei Sturza.

O altă categorie sunt fondurile diferitor corporații și companii, care oferă susținerea pentru diverse proiecte sociale și umanitare. Ar trebui remarcat faptul că aceste fonduri oferă rareori finanțare pentru OSC-uri și preferă să acționeze direcționat. Exemplu: Fundația Orange Moldova.

Printre fondurile din Moldova, sunt și cei care reprezintă rețele de fonduri internaționale și oferă o gamă largă de susținere pentru OSC-uri. Printre acestea, trebuie menționate: Fundația Soros Moldova, Fundația Est-Europeană, Fundația Friedrich Ebert.

În ultimii ani, câștigă popularitate și alte tipuri de fonduri - **Fundațiile comunitare** care sunt înființate prin contribuția unor numeroase persoane fizice și juridice dintr-o anumită comunitate (localizată geografic) și care își limitează sprijinul financiar la acea comunitate. Cu toate că cererile de finanțare sunt aprobate de comitetul de evaluare al fundației, mulți finanțatori își mențin un anumit control asupra fondurilor pe care le pun la dispoziție.

Exemple: Fundația Comunitară Ungheni, Fondul pentru Tineri «Ialoveni».

Donații

O altă categorie a surselor de finanțare, deosebit de importantă pentru OSC-uri sunt donațiile. În structura bugetelor OSC-urilor, aceste surse de venituri încă fac o mică proporție, dar au un potențial de creștere. Principalii donatori în această categorie sunt persoanele fizice și juridice.

Persoane juridice - constituie un finanțator deosebit de important pentru organizațiile neguvernamentale. În Statele Unite sau Europa, ele au o contribuție majoră la bugetele organizațiilor. Ele pot asigura fondurile necesare pentru bugetul de bază, pentru investiții sau echipament. Este mult mai ușor să obțineți sponsorizări de la firme, decât ar fi să le obțineți de la o fundație sau un program de finanțare național sau internațional. În plus, nu trebuie neglijate nici donațiile în bunuri sau servicii, pe care le pot face diferite firme.

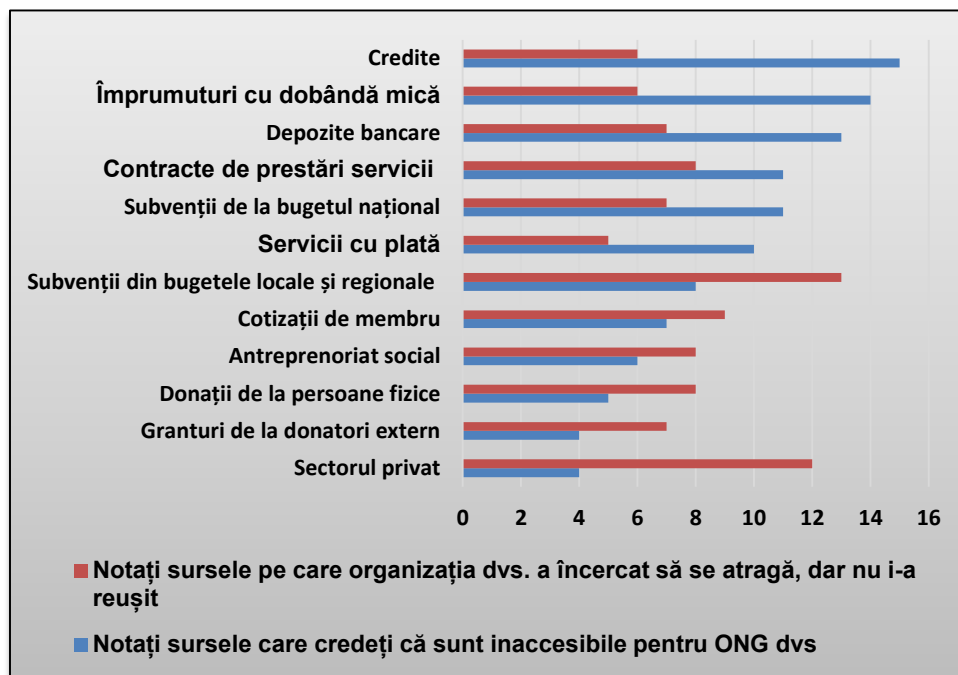
Persoanele particulare - sunt finanțatorul către care orice organizație trebuie să tindă. În țările cu o comunitate a OSC-urilor dezvoltată, ei sunt principalul finanțator, cu o pondere mai mare decât cea a fundațiilor, programelor guvernamentale sau a firmelor. Un număr mare de finanțatori individuali poate asigura sume substanțiale. Deasemenea, el demonstrează aderența de care se bucură grupul în societate. Principala metodă de accesare a acestei surse de finanțare o reprezintă solicitările directe.

4. Cotizațiile de la membri

Obținerea banilor de la cei care au nevoie de organizație, reprezintă baza atragerii de fonduri. Este metoda cea mai viabilă și democratică de strângere de fonduri. Cea mai simplă variantă o reprezintă cotizațiile de la membri - adică de la acele persoane care au nevoie de organizația dumneavoastră sau beneficiază de pe urma ei. Cotizația reprezintă o sumă pe care fiecare membru o plătește anual pentru a sprijini organizația. O variantă o reprezintă cotizațiile lunare: chiar și cea mai nevoiașă persoană poate plăti între 1 -5 lei pe lună (dacă are un beneficiu), iar asta înseamnă între 12 -60 de lei pe an de la un singur membru.

În țările cu o societate civilă dezvoltată cotizațiile reprezintă cea mai populară metodă de atragere de fonduri, mai ales pentru organizațiile de voluntari. Cotizațiile contribuie nu numai la finanțarea programelor, ci și la creșterea numărului de membri și la întărirea organizației. Cotizațiile nu reprezintă însă panaceul atragerii

Figura 2. Metodele de accesare a surselor de finanțare

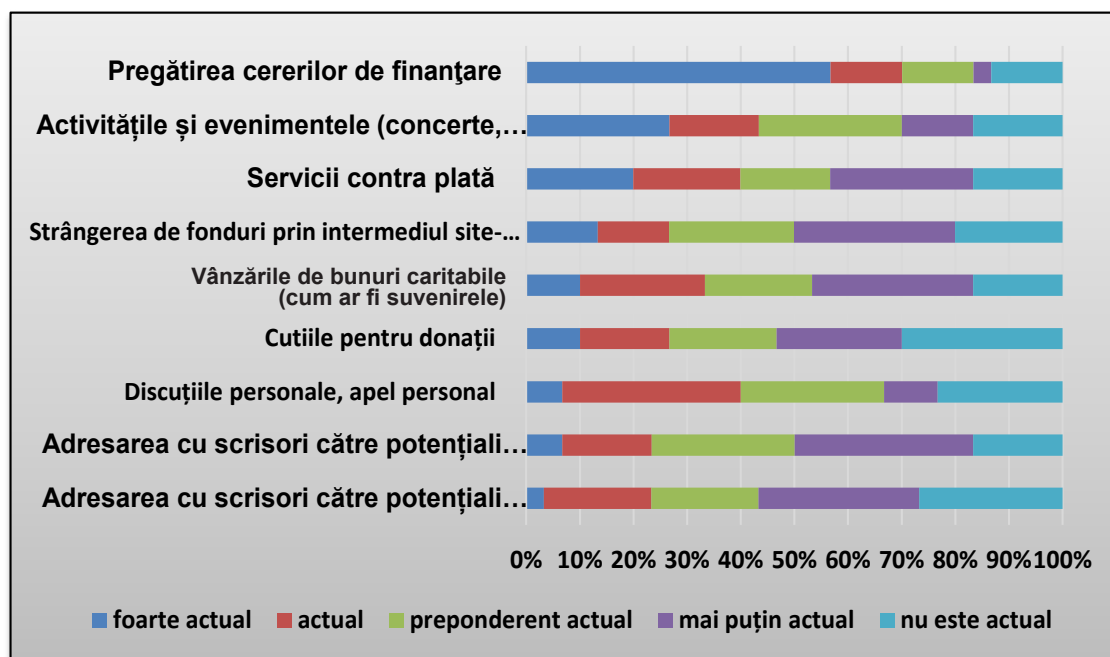

de fonduri, mai ales la noi în țară, unde capacitatea, dar și disponibilitatea populației de a plăti o cotizația substanțială este mai redusă. Chiar dacă în acest moment suma obținută din cotizații poate să pară nesemnificativă, ea vă va oferi o bază solidă pentru viitor.

1.2. METODELE DE ATRAGERE A FONDURILOR

În dependență de sursele de finanțare, organizațiile ne-guvernamentale utilizează o mare varietate de metode pentru atragerea fondurilor necesare, limitată numai de fantezia organizației. Dintre acestea, aici sunt prezentate principalele tipuri de metode, care pot fi aplicate în prezent în Republica Moldova, sau care ar putea fi aplicate într-un viitor apropiat.

Figura 3. Metode de colectare a fondurilor din surse autohtone

1. Prin intermediul cererilor de finanțare

În prezent această metodă este cea mai utilizată de organizațiile din Republica Moldova datorită posibilităților destul de reduse pe care până de curând le ofereau sponsorizările, activitățile economice și donațiile individuale, precum și din cauza efortului mai mare pe care îl presupune utilizarea acestor metode.

Cererile sau propunerile de finanțare sunt adresate unei organizații finanțatoare care poate fi o fundație, o asociație, un program guvernamental sau internațional. De cele mai multe ori, o cerere de finanțare este destinată finanțării unui program/proiect/activitate, pentru achiziționarea unor bunuri, operațiunilor curente sau dezvoltării unei organizații.

2. Solicitarea directă (Direct mail)

Solicitarea directă este o scrisoare adresată unui potențial finanțator, persoană fizică sau juridică. Ea explică motivul pentru care se solicită ajutor financiar și suma solicitată. Ea poate conține un formular de răspuns sau alte modalități prin care donatorul poate face plata.

În Statele Unite și Europa Occidentală este una din cele mai răspândite metode pentru atragerea de fonduri. Ea se bazează pe disponibilitatea și posibilitatea de a dona persoanelor individuale, sectorului economic, personalităților, etc.

3. Activități economice

În ceea ce privește condițiile legale de desfășurare a acestor activități există două metode principale:

1.1. Desfășurarea activităților comerciale prin intermediul OSC-ului. Pentru acest lucru, înainte de a începe acest tip de activitate, organizația trebuie să-și anunțe intenția la administrația financiară de care aparține. Toată evidența contabilă pentru această ramură de activitate va fi ținută separat față de celelalte surse de venit ale organizației și va fi raportată în mod separat către administrația financiară. Din fericire, în acest moment legislația este extrem de favorabilă OSC-urilor.

Această activitate stă la baza legislației existente.

1.2. Desfășurarea activităților prin intermediul unui agent economic. Conform legii, organizațiile ne-guvernamentale, fie ele asociații sau fundații au dreptul să înființeze societăți comerciale. Scopul acestor societăți comerciale îl reprezintă realizarea unui profit care poate fi direcționat către necesitățile organizației.

Dacă organizația decide să utilizeze una din metodele prezentate mai sus pentru atragerea de fonduri, trebuie să aibă în vedere că din acel moment ea se va supune legilor pieței. Este foarte posibil ca ea, în loc să câștige, să piardă bani, să facă investiții greșite, să nu-și poată recupera costurile. Este strict necesar ca această ramură a activității să fie tratată cu toată seriozitatea, ca o afacere. În acest domeniu diletantismul poate însemna crearea unor conflicte grave în cadrul organizației, apariția unor crize financiare sau chiar dispariția organizației.

Pentru ca activitățile pe care le desfășoară organizația să nu aibă un impact negativ asupra imaginii ei, este bine ca ele să fie cât mai direct legate de profilul de activitate al organizației, iar dacă nu, să se precizeze cât mai des și clar că toate veniturile vor fi utilizate în beneficiul organizației.

4. Evenimente speciale

Evenimentele speciale nu sunt altceva decât ocazii care vă permit să solicitați o finanțare. Ele oferă oamenilor șansa de a se întâlni și a se distra, iar organizației de a-și face publicitate. În urma evenimentelor speciale veți câștiga bani, dar veți avea și sentimentul unei realizări.

Evenimentul ideal este cel care vă permite să strângeți bani, să transmiteți un mesaj, dar care oferă ceva și spiritului. Primul scop este bineînțeles să adunați bani pentru organizație. O planificare atentă, o bună estimare a costurilor și veniturilor vă va permite să realizați acest lucru. Al doilea scop este să transmiteți un mesaj. Modul

în care organizați evenimentul, discursurile care se vor ține, materialele pe care le veți distribui, modul în care va acționa echipa vă vor ajuta să îl îndepliniți și pe acesta.

Tipuri de evenimente speciale

- Baluri /Dineuri /Petreceri;
- Bazaruri /Tombole /Licitații;
- Spectacole /Concerte;
- Sejururi /Croaziere /Excursii.

5. Campanii «Face to Face» sau «Door to door»

Metoda prevede contact individual cu oameni, potențiali beneficiari sau contribuabili. Este activ utilizată de OSC-uri, inclusiv în Moldova. Cel mai des metoda aceasta este utilizată pentru colectarea contribuțiilor la finanțarea proiectelor de infrastructură socială în localități rurale.

6. Colectare de fonduri anonimă

Una din cele mai populare metode de colectare de fonduri anonime sunt cutiile de donații. În supermarket-uri sau în locuri publice, în Moldova putem observa cutii de donații transparente de diferite dimensiuni, prin care OSC-urile sau alte instituții publice și private adună bani pentru diferite scopuri filantropice sau caritabile.

Practica arată că donatorii particulari din Moldova, în majoritatea cazurilor preferă să facă donații anonime. Asemenea donații au un risc sporit de evaziuni fiscale și delapidare a fondurilor în lipsa unor reglementări clare de încasare a banilor.

7. Metode noi

Odată cu extinderea tehnologiei noi și, în special Internet, au fost dezvoltate noi metode care servesc drept instrumente utile pentru colectare de fonduri de către OSC-uri.

Acestea includ:

- donații on-line din card de credit / card de debit,
- crowdfunding,
- apel telefonic și SMS donații,
- site-urile pentru colectare de fonduri sau platforme de colectare de fonduri specializate,
- terminale de plata,
- bani Web.

În plus, multe OSC-uri folosesc canale Internet și rețele sociale, cum ar fi Facebook, LinkedIn, YouTube, Odnoklassniki sau Twitter pentru a promova activitățile și campaniile lor. Rețelele sociale permit de asemenea donații printr-o „donate button” pus pe profilul lor.

1.3. MOTIVAȚIA DONATORILOR

Indiferent de metodele de colectare de fonduri folosite, OSC-urile trebuie să țină cont de specificul țării, regiunii sau comunității și nu în ultimul rând de motivația și necesitățile potențialilor donatori, atât din sectorul privat cât și persoanelor fizice.

Conform studiului „Comportamentul filantropic”⁵ realizat de IMAS în 2010, preferința donatorilor este clară – „prefer să dau banii direct persoanei, prefer să văd cui dau donația mea”.

În același studiu la întrebare – „Care sunt instituțiile sau persoanele către care ați donat bani în ultimele 12 luni?”, 76% au răspuns că bisericii și 68% cerșetorilor. În același timp, pentru OSC-uri au dat donații, doar 7% dintre respondenți.⁶ (**Figura 4.**)

Datele sondajului nostru confirmă în mare parte aceste date. Este cu mult mai ușor de colectat bani din surse autohtone pentru probleme sociale și pentru oameni care prezintă categorii sociale. Proiectele OSC-urilor, costurile administrative, activitățile de advocacy nefiind prioritare. (**Figura 5.**)

5. <http://fhi360.md/docs/23%20Studiul%20Comportamentul%20filantropic%20C3%AEEn%20Republica%20Moldova,%20EveryChild.pdf>

6. <http://fhi360.md/docs/23%20Studiul%20Comportamentul%20filantropic%20C3%AEEn%20Republica%20Moldova,%20EveryChild.pdf>

Figura 4. Instituțiile sau persoanele către care ați donat bani în ultimele 12 luni

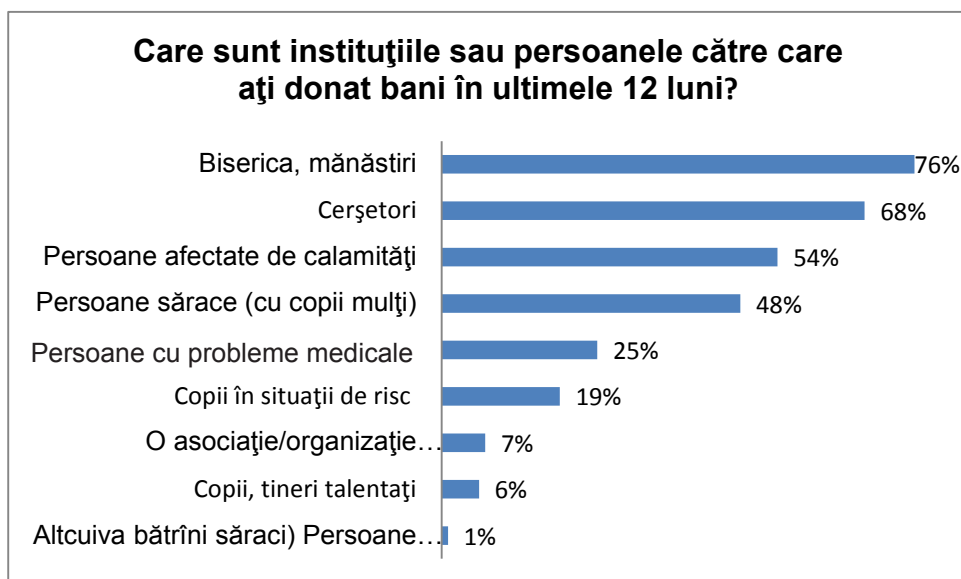
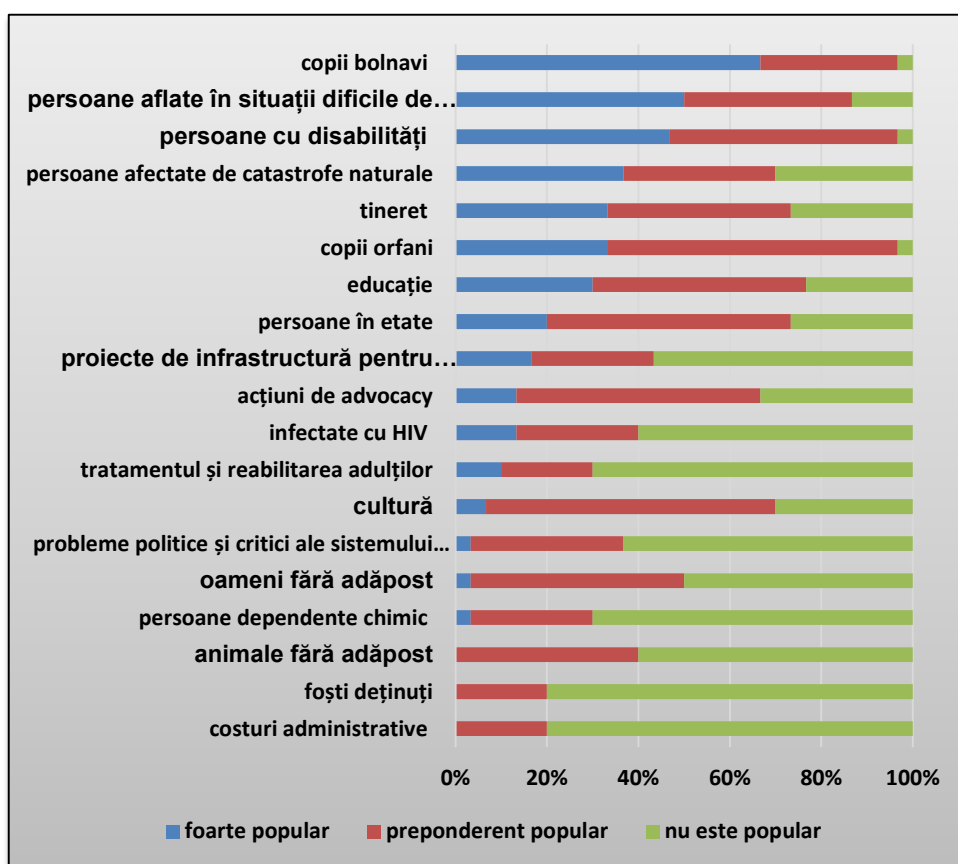

Figura 5. Subiecte pe care este mai ușor și pe care este mai dificil de colectat fonduri din surse autohtone

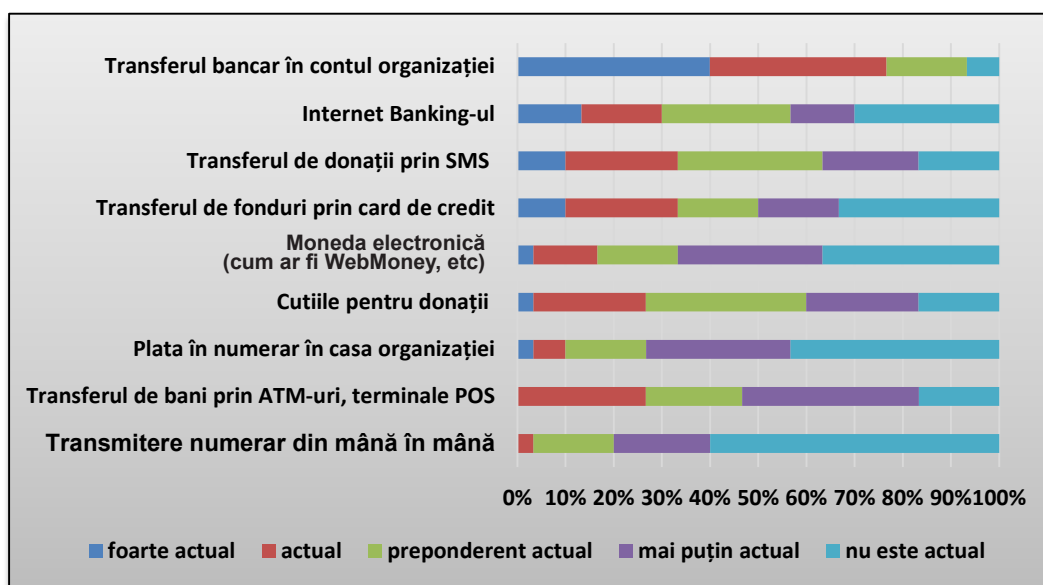

1.4. METODE DE TRANSFERURI/PLATĂ

Pentru a face fundraising succes mai mare și rentabil OSC-urile apelează la metode noi și moderne de transferuri de bani de la donatori și sponsori. O popularitate deosebită câștigă donațiile efectuate folosind carduri de credit, care necesită mai multă transparență în operațiuni financiare și de management în cadrul organizației. Mai sunt încă folosite și metode de colectare a donațiilor în cash, dar aceste metode necesită raportare specială și nu inspiră încredere oamenilor.

Datele sondajului efectuat de noi arată că OSC-urile preferă metode de transferuri transparente (cu utilizarea cardului de credit sau prin transfer bancar). Metodele noi de transferuri prin SMS, terminale POS, Internet etc., la fel devin foarte populare printre organizații. Colectarea banilor „din mână în mână” sunt utilizate de OSC-uri tot mai rar și pierd popularitate.

Figura 6. Metode de plată/mecanisme de plată devin relevante în Republica Moldova

1.5. DEZVOLTAREA COLECTĂRII DE FONDURI DIN SURSE AUTOHTONE

Rezultatele studiului arată că ponderea surselor autohtone au tendința de a crește constant în structura bugetelor unor OSC-uri și pot juca un rol important în durabilitatea financiară a lor. Pe de altă parte, atragerea fondurilor din sursele autohtone nu este atât de populară și necesită un efort suplimentar din partea OSC-urilor. Una din problemele majore este randamentul activităților de colectare de fonduri din sursele autohtone. Deseori investițiile în campaniile de colectare de fonduri depășesc veniturile obținute.

Conform opiniei a 80% de participanții la studiu, din surse autohtone este imposibil de suportat costuri administrative și de întreținere a organizației. Lipsa la liderii OSC-urilor a cunoștințelor necesare în domeniul colectării de fonduri conduce la utilizarea în majoritatea cazurilor a metodelor standard sau clasice care nu aduc rezultatul scontat. La fel, trebuie de remarcat nivelul scăzut al încrederii constituenților și beneficiarilor OSC-urilor în aceste organizații. Ca rezultat doar 7% dintre respondenții unui studiu realizat de IMAS în 2010 au donat bani OSC-urilor.

Conform recomandărilor participanților la prezentarea draft-ului studiului dat⁷, pentru a crește ponderea și importanța surselor autohtone în colectarea de fonduri pentru OSC-urile din Moldova este necesar de realizat următoarele sarcini:

- Popularizarea filantropiei printre constituenții și beneficiarii OSC-urilor.
- Popularizarea în rândurile OSC - urilor a colectării de fonduri din surse autohtone.
- Crearea platformelor de OSC- uri interesate de colectarea de fonduri din surse autohtone.
- Promovarea bunelor practici în colectarea de fonduri din surse autohtone.
- Sporirea capacităților OSC-urilor în utilizarea metodelor noi de colectare de fonduri.

7. Prezentarea variantei draft a studiului “Colectare de fonduri din surse autohtone”, 2 Februarie 2016. Au participat 48 de persoane din diferite OSC-uri, autorități, instituții finanțatoare din Moldova.

CAPITOLUL 2. REGLEMENTAREA JURIDICĂ A FORMELOR DE COLECTARE DE FONDURI DE CĂTRE ASOCIAȚIILE OBȘTEȘTI

Chestionarul realizat în cadrul prezentului studiu (prezentat în Capitolul I) a relevat faptul că una dintre problemele majore cu care se confruntă organizațiile necomerciale din Republica Moldova este cadrul legal cu privire la colectarea de fonduri, care este neclar, lacunar și greu de interpretat. În acest capitol sunt analizate prevederile legale cu referire la modalitățile de colectare de fonduri, accentul cercetării fiind pus pe donațiile filantropice și activitățile de sponsorizare, precum și pe metodele de colectare de fonduri publice sau dezvoltarea activităților economice.

Strategia de dezvoltare a societății civile¹ pentru perioada 2012-2015 prevede drept scop principal promovarea și consolidarea durabilității financiare a societății civile, drept rezultat fiind instituirea mecanismelor adecvate pentru asigurarea viabilității financiare a acestora. Astfel, Strategia prevede drept obiective: încurajarea participării cetățenilor și a sectorului privat pentru susținerea societății civile prin instituirea unui cadru de susținere fiscală mai favorabilă mediului societății civile prin filantropia procentuală și facilități fiscale pentru activități economice; consolidarea accesului la contractările sociale (elaborarea cadrului normativ adecvat și consolidarea APL și APC în acest sens); crearea mecanismelor de susținere a societății civile de către stat; valorificarea standardelor naționale de contabilitate și raportare financiară; eficientizarea mecanismului de deducere a donațiilor și extinderea acestui mecanism pentru persoanele fizice. Conform Raportului de monitorizare al Strategiei de dezvoltare a societății civile 2012-2015², aceste acțiuni au fost doar parțial realizate de către autorități, ceea ce are desigur o conotație negativă asupra dezvoltării rapide a viabilității financiare pe termen lung a OSC-urilor din Republica Moldova.

Problema sustenabilității financiare a OSC-urilor din Republica Moldova este una mai veche. Dificultatea cea mai mare rezidă în capacitatea limitată a OSC-urilor de a dezvolta și aplica mecanisme de atragere a fondurilor, insuficiența resurselor umane specializate în acest domeniu, lipsa experienței și a unor strategii interne de colectare de fonduri, etc., dar și din cauza cadrului legal neclar, lipsa unor mecanisme eficiente de acces a fondurile de stat, locale, private³. Raportul avocatului parlamentar de Monitorizare a nivelului de conlucrare dintre stat și OSC de utilitate publică care prestează servicii sociale păturilor social-vulnerabile (2015), confirmă acest lucru: "OSC în esență își desfășoară activitatea în bază de donații și granturi din exterior". Din aceste motive sunt perioade când din lipsa granturilor, acestea nu au posibilitatea să-și continue activitatea în mod firesc⁴. Aceeași constatare este confirmată de Indexul de dezvoltare a societății civile pentru anul 2014⁵ conform

1 Legea nr. 205 din 28.09.2012 pentru aprobarea Strategiei de dezvoltare a societății civile pentru perioada 2012–2015 și a Planului de acțiuni pentru implementarea Strategiei, Monitorul Oficial nr. 1-5 din 04.01.2013 <http://lex.justice.md/viewdoc.php?action=view&view=doc&id=346217&lang=1>

2 Raportul de Monitorizare al Strategiei de dezvoltare a societății civile 2012 – 2015 http://www.fhi360.md/docs/raport_2.pdf

3 http://www.csdialogue.eu/sites/default/files/civil_society_mapping_csdp_spring_2015.pdf

4 http://www.ombudsman.md/sites/default/files/raport_OSC.pdf

5 http://management.md/wp-content/uploads/2015/07/Indexul-sustenabilitatii-OSC-urilor_2014.pdf

căruia, principala sursă de finanțare pentru OSC-uri continuă să fie cea externă (granturi externe), care reprezintă 80%-85% din bugetele organizațiilor, conform rapoartelor donatorilor și ale OSC-urilor. Astfel, chiar dacă situația cu privire la utilizarea diverselor mecanisme de colectare de fonduri de către OSC-uri s-a îmbunătățit, totuși marea majoritate a acestora în Moldova sunt dependente de fondurile provenite din granturi. Este important a menționa că deși „granturile” din partea donatorilor și partenerilor de dezvoltare reprezintă cea mai importantă sursă de venit pentru OSC-urile din Moldova, cadrul legal național nu definește noțiunea de „grant”.

Conform bunelor practici internaționale modul de colectare de fonduri de către OSC este reglementat de către legile naționale dar și de către regulile de auto-reglementarea ale organizațiilor necomerciale cum ar fi spre exemplu Codurile de etică.

Legislația națională. În Republica Moldova, Legea nr. 837-XIII din 17.05.1996 cu privire la asociațiile obștești ⁶ (în continuare Legea nr. 837) prevede la art. 27 că „asociația obștească poate avea în proprietate orice bunuri necesare pentru asigurarea materială a activității prevăzute de statutul asociației, inclusiv obiecte de proprietate intelectuală (invenții, modele de utilitate, soiuri de plante, topografii ale circuitelor integrate, denumiri de origine a produselor, mărci de produse și de servicii, desene și modele industriale, opere literare, de artă și de știință, secretul comercial (know-how) etc.)” Aceeași lege stabilește că asociația obștească poate avea în proprietate întreprinderi, organizații, instituții (inclusiv edituri), localuri pentru acțiuni de binefacere, realizate sau achiziționate pe contul mijloacelor asociației în conformitate cu scopurile și sarcinile statutare. Titular al dreptului de proprietate asupra tuturor bunurilor asociației obștești este această asociație, iar persoanele fizice, membrii asociației obștești, nu au dreptul de proprietate asupra cotei de bunuri. Art. 24 al Legii nr. 837 prevede adițional, dreptul organizațiilor necomerciale să participe la concursuri naționale și internaționale în vederea obținerii de comenzi sociale și donații din partea statului, precum și în vederea obținerii de granturi și burse de la alte țări, de la fundații și organizații naționale, străine și internaționale și de la persoane particulare. Legea nr. 581 din 30.07.1999 cu privire la fundații⁷ enumeră la art. 9 alin. (4) surse de formare a patrimoniului fundațiilor comune pentru organizațiile obștești: contribuțiile fondatorilor, donațiile persoanelor fizice și juridice, granturi, veniturile din activitatea fundației și a întreprinderilor fondate de ele, mijloacele obținute ca rezultat al activității de acumulare a resurselor (desfășurarea campaniilor pentru atragerea mijloacelor, organizarea activităților culturale, sportive, distractive etc.). Art. 28 prevede, drept concluzie, că sursele de formare a proprietății sunt: ⁸

- *taxe de aderare și cotizații;* ⁹
- *donații și granturi;*
- *încasări din organizarea lecțiilor publice, expozițiilor, loteriilor, licitațiilor, acțiunilor sportive și de altă natură;*
- *venituri realizate din activitatea economică;*
- *venituri realizate din actele juridice civile;*
- *venituri realizate din activitatea economică externă;*
- *mijloace materiale și financiare donate de sponsori și filantropi;*
- *mijloace financiare obținute în urma desemnării procentuale.*

În analiza care urmează în acest capitol, autorii și-au propus analiza următoarelor forme de colectare de fonduri stabilite de legislația națională:

⁶ Monitorul Oficial nr. 153-156BIS din 02.10.2007 <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&id=325424>

⁷ Monitorul Oficial nr. 118 din 28.10.1999 <http://lex.justice.md/viewdoc.php?action=view&view=doc&id=311692&lang=1>

⁸ Lista actelor normative naționale care reglementează metodele de colectare a fondurilor din surse autohtone, vezi Anexa 1.

⁹ Conform art. 28 al Legii cu privire la asociațiile obștești, societățile obștești sunt în drept de a institui și utiliza taxele de aderare și cotizațiile. De cele mai dese ori statutele organizațiilor obștești prevăd clauze privind taxele de aderare și cotizațiile de membru. Actele de constituire pot prevedea periodicitatea achitării acestor taxe/cotizații, suma fixă sau convențională, destinația de utilizare a acestora, modul de plată, etc. Practica demonstrează că, aceste taxe/cotizații sunt simbolice și nu acoperă necesitățile financiare ale entităților necomerciale, care din punct de vedere contabil sunt atribuite la mijloace cu destinație specială, și deci nu sunt supuse impozitării conform punctului 5 al Ordinului Ministrului Finanțelor nr. 188 din 30.12.2014 .

Activități generatoare de venituri	- încasări din activități organizate de către asociația obștească (ex. organizarea lecțiilor publice, expozițiilor, loteriilor, licitațiilor, acțiunilor sportive și de altă natură); - venituri realizate din activitatea economică (proprie); - venituri realizate din activitatea economică externă (realizată de către întreprinderile fondate de OSC); - venituri realizate din actele juridice civile.
Donații filantropice și sponsorizare	- donații filantropice și acte de sponsorizare oferite de persoane fizice și persoane juridice; - donații fără scop filantropic.
Fonduri și facilități publice	- donații și granturi* (donații de stat, comenzi sociale, contracte de prestări servicii, etc.); - desemnarea procentuală (mecanismul „2%”),

*10

Auto-reglementarea OSC și normele de transparență promovate de acestea. Practica internațională demonstrează că, un rol aparte în colectare de fonduri și în special de la persoane fizice și juridice îl joacă regulile de auto-reglementare a mediului societății civile. Societățile civile din mai multe state au stabilit reguli clare și standarde pe care le respectă OSC cu privire la menținerea încrederii societății în organizațiile necomerciale, astfel având acces mai mare la diferite tipuri de fonduri. Aceste reguli se utilizează în special în domeniul colectării de fonduri, unde este necesar ca OSC să demonstreze credibilitate în fața potențialilor donatori. Regulile pot fi stabilite în Codurile de etică pe care OSC se angajează să le respecte pe principiul reciprocității, fie sunt promovare prin acordarea de premii pentru transparență și responsabilizare, fie prin mecanisme de monitorizare reciprocă, etc.

În 2009 în cadrul Forumului Național a OSC a fost aprobat Codul de etică¹¹ al organizațiilor neguvernamentale în Moldova. Acceptarea Codului de către OSC se face în baza deciziei organului de conducere al organizației neguvernamentale. Informația despre acceptarea Codului urmează a fi expediată la secretariatul Consiliului OSC și înregistrată în baza de date. În realitate nu există informație despre numărul organizațiilor care au acceptat Codul de etică. Din discuțiile cu liderii organizațiilor neguvernamentale rezultă că acest Cod adoptat este un document bun și cuprinzător, dar din păcate nu este relevant pentru mai multe OSC-uri din țară. Codul prevede realizarea unor reguli și politici interne foarte dure de către OSC, aprobate prin documente interne și statutare ce în realitate este foarte dificil de realizat. O modalitate mai simplă este că unele OSC-uri elaborează politici interne de prevenire a conflictelor de interese și asigurare a transparenței organizației.

În 2012 Centrul CONTACT a organizat „Gala Bunelor Practici” pentru promovarea transparenței organizațiilor neguvernamentale.¹² În cadrul Galei au fost premiate organizații din diferite domenii și regiuni la diferite categorii. „Gala Bunelor Practici” a avut scopul de a premia și promova practicile și exemplele pozitive în domeniul transparenței OSC-urilor, precum și de a stimula adoptarea principiilor de transparență, etică și bună guvernare de către întreg sectorul asociativ.

Chiar dacă sunt depuse eforturi din partea societății civile în instituirea unor reguli de auto – reglementare situația nu se schimbă radical. Conform datelor Barometrului de Opinie Publică¹³ realizat de IPP în aprilie 2015, încrederea în OSC-uri este de 24%, cu 1% mai mică decât în 2013 și cu 2 % mai mică decât în 2014. Constatările prezentate de One World Trust Database cu privire la inițiativele de auto-reglementare confirmă că, din toate statele supuse studiului, doar Moldova și Ucraina nu au asemenea mecanisme eficiente.¹⁴

10. Deși noțiunea de „grant” nu este definită, în practică acest termen este utilizat cu sensul de „donație necondiționată.

11. <http://www.consiliulOSC.md/code-of-ethics/>

12. <http://www.contact.md/transparency/>

13. http://ipp.md/public/files/Barometru/BOP_04.2015_prima_parte_finale.pdf

14. One World Trust: A database of civil society self-regulatory initiatives.

Extras din Chestionarul realizat în cadrul efectuării prezentului Studiu (Capitolul 1)

La întrebarea: „Care sunt cele mai mari impedimente normative cu care vă confrunțați când colectați fonduri?”, participanții la chestionar au indicat următoarele răspunsuri:	- Legea „2%” nu este adoptată, proiectul de lege este o mimare a procesului de către autorități. - Reglementare excesiv de birocratică, cerințe excesive față de raportare. De multe ori agenții economici nu fac donații sau donatorii nu se folosesc de „beneficiile” care li se cuvin, fiindcă mecanismul contabil le provoacă multedificultăți. Agenții economici preferă să nu acorde suport financiar sau să-l acorde fără a-l arăta în actele de contabilitate, din cauza problemelor ce pot apărea în comunicarea cu Inspectoratul Fiscal. - Impozitarea ajutorului material pentru persoanele defavorizate, a recompensei materiale pentru voluntari. - Lipsa mecanismelor de grantare la nivel local. Cheltuieli administrative costisitoare, analogice celor din sectorul privat. - Nu putem elibera cec pentru produsele vândute, e necesar certificat de calitate și igienă pentru vinderea produselor alimentare proprii. - Sărăcia, majoritatea populației nu este motivată să doneze. Lipsa de a face acte de binefacere, indiferența față de problemele altuia. Grad minim de empatie, iresponsabilitatea pentru viitorul copiilor cu dizabilități, lipsa de încredere în posibilitățile de abilitare și reabilitare a persoanelor cu nevoi speciale.
Răspunsurile participanților la chestionar, la întrebarea: „Ce ar trebui de modificat în cadrul normativ (inclusiv Codul fiscal), pentru a facilita / spori eficacitatea colectării de fonduri pentru OSC?”.	- Clarificarea mecanismului legal cu privire la donațiile acordate pentru OSC. Eliminarea impedimentelor de ordin administrativ și simplificarea raportării donațiilor de către agenții economici. - Armonizarea prevederilor Codului fiscal și Legii cu privire la filantropie și sponsorizări. Facilitarea mecanismului de implementare, astfel ca practica de colectare de fonduri și filantropie să fie una pe larg cunoscută și utilizată. - Acordarea facilităților fiscale pentru agenții economici/ persoane fizice care sponsorizează organizațiile filantropice. Excluderea prevederii legale potrivit căreia persoanele juridice trebuie să achite impozit pe venit din donațiile făcute de către acestea. Persoanelor juridice trebuie să le fie oferite aceleași facilități ca și persoanelor fizice pentru a deconta sumele oferite prin donație. - Elaborarea unui sistem coerent de evidență contabilă. - Elaborarea unei proceduri clare cu privire la susținerea antreprenoriatului social. - Dezvoltarea mecanismului 2%.

2.1. ACTIVITĂȚI CARE GENEREAZĂ VENITURI

Cadrul normativ fiscal nu favorizează constituirea întreprinderilor de către OSC și nu facilitează activitatea acestora din lipsa unui mecanism fiscal privilegiat. Codul fiscal permite scutirea de impozitul pe venit al activităților economice realizate de către OSC însă, în 2015, instituțiile de stat promovează o practică neconformă cu aceste norme. Antreprenoriatul social nu este încurajat printr-o reglementare suportivă și OSC-urile nu sunt motivate să își diversifice veniturile utilizând această metodă de activitate.

Legea cu privire la asociațiile obștești prevede că, sursele generatoare de venituri pentru OSC-uri sunt:

- încasări din activități organizate de către asociația obștească (ex. organizarea lecțiilor publice, expozițiilor, loteriilor, licitațiilor, acțiunilor sportive și de altă natură);
- venituri realizate din activitatea economică (proprie);
- venituri realizate din activitatea economică externă (realizată de către întreprinderile fondate de OSC);
- venituri realizate din actele juridice civile.

Regula generală aplicată conform legislației Republicii Moldova este că, organizația obștească este obligată, conform art. 8 alin. (2) lit. c) al Codului fiscal, să țină evidența contabilă conform formelor și modului stabilit de legislație, să efectueze încasări bănești în numerar prin intermediul dispozitivelor și sistemelor pentru înregistrarea operațiunilor cu numerar, inclusiv să desfășoare activitate conform Listei genurilor de activitate al căror

specific permite efectuarea încasărilor bănești în numerar fără aplicarea mașinilor de casă și control. Conform Strategiei de dezvoltare a societății civile, au fost elaborate și aprobate standardele de contabilitate și raportare financiară pentru OSC stabilite de Indicațiile metodice cu privire la particularitățile contabilității în organizațiile necomerciale, aprobate (în versiune nouă) prin Ordinul Ministrului Finanțelor nr. 188 din 30.12.2014¹⁵, iar OSC urmează să se conformeze acestor prevederi. Astfel, organizațiile necomerciale vor aplica sistemul contabil în partidă dublă cu prezentarea situațiilor financiare întocmite în conformitate cu principiile de bază și regulile stabilite în Legea contabilității, Standardele Naționale de Contabilitate, Planul general de conturi contabile și altor acte normative (mai multe detalii cu privire la acest capitol pot fi găsite în Particularitățile organizării managementului financiar și contabilității în organizațiile necomerciale, document elaborat de Alexandru Nedeița și Tatiana Prisacar)¹⁶.

Tatiana Prisacar, membra grupului de lucru de pe lângă Ministerul Finanțelor, pentru elaborarea modificărilor la Instrucțiunile metodice pentru OSC, auditor, expert în domeniul managementului financiar al organizațiilor necomerciale, declară pentru programul FHI 360 „Parteneriate pentru o Societate Civilă Durabilă în Moldova”¹⁷ următoarele: „... au fost elaborate formulare de raportare pentru OSC și instrucțiuni privind îndeplinirea acestora, care constituie parte integrală a Indicațiilor metodice. În afară de aceasta, în Indicațiile metodice sunt efectuate unele modificări conceptuale cu privire la recunoașterea veniturilor. Dacă în versiunea anterioară a acestui act încasările nepredestinate (necondiționate) ale OSC-urilor (granturi, donații, atât financiare, cât și materiale) de la diferiți donatori – persoane fizice și juridice, trebuiau să fie recunoscute ca venituri, în prezent acestea pot fi reflectate ca mijloace speciale în scopurile necomerciale ale organizației, pe care aceasta ulterior trebuie să le folosească exclusiv în conformitate cu scopurile sale statutare”.

Activitatea economică realizată direct de către OSC. Codul civil în art. 187-188 stabilește că, organizațiile necomerciale pot desfășura orice gen de activitate, care nu este interzisă de lege, inclusiv activitate economică, *desfășurată în scopurile prevăzute de statut*. Conform art. 26 alin. (1) al Legii cu privire la asociațiile obștești, asociația obștească este în drept să desfășoare *activitate economică ce rezultă nemijlocit din scopurile prevăzute în statut pentru realizarea sarcinilor statutare*. Astfel, activitatea economică întreprinsă de către OSC trebuie să rezulte din statut (să fie stipulat în statut o prevedere clară despre desfășurarea activității economice) și să aibă ca finalitate investirea veniturilor obținute în activitățile și sarcinile acestuia.

Organizația necomercială are dreptul să procure complexuri patrimoniale necesare desfășurării activității tehnico-științifice, pedagogice, cultural-educative, sportive și de întremare. Activitatea economică poate avea diferite forme: trainiguri, prestări servicii (inclusiv juridice), seminarii, instruirii, vânzare de bunuri, etc. Conform indexului societății civile 2013¹⁸, în 2013 OSC-urile au solicitat prețuri mai mari pentru serviciile cu plată, care constau în special din instruire, consultanță, analiză a politicilor publice, etc. Puține OSC au oferit servicii care nu sunt în conformitate cu misiunile lor, cum ar fi închirierea sălilor de instruire. Potrivit sursei citate mai sus, prestarea de servicii s-a îmbunătățit în 2014, acestea sunt servicii juridice gratuite în zonele izolate, servicii de îngrijire paliativă, servicii de educație și instruire vizând diverse grupuri sociale, inclusiv eforturi de informare a tinerilor despre HIV/SIDA și a comunităților de romi despre serviciile sociale disponibile.

Pentru a putea realiza activitatea economică, organizația obștească trebuie să dispună de : un cont bancar, să dispună de mașină de casă și control, să fie înregistrat la Inspectoratul Fiscal teritorial în raza căruia activează, să obțină licențe (atunci când activitatea desfășurată necesită o licență), să fie înregistrată la Biroul Național de Statistică, Casa Națională de Asigurări Sociale, Compania Națională de Asigurări în Medicină și să obțină autorizații necesare de la autoritatea publică locală, Centrul de Medicină Preventivă (autorizația sanitară), Direcția Situații Excepționale (respectarea cerințelor antiincendiare). Toate acestea urmează a fi realizate

15 Monitorul Oficial nr. 11-21 din 23.01.2015 <http://lex.justice.md/md/356357/>

16 <http://www.fhi360.md/index.php/ro/resurse/materiale-resursa.html>

17 <http://www.fhi360.md/index.php/ro/component/content/article/417-2015-02-24-11-25-17.html>

18 <http://www.fhi360.md/docs/INDEXUL%20SUSTENABILIT%C4%82%C5%A2II%20ORGANIZA%C5%A2IILOR%20SOCIET%C4%82%C5%A2II%20CIVILE%202013%20%E2%80%93%20REPUBLICA%20MOLDOVA.pdf>

conform Legii cu privire la înregistrarea de stat a persoanelor juridice și a întreprinzătorilor individuali .¹⁹

Art. 28, al Legii cu privire la asociațiile obștești stabilește că veniturile realizate de asociația obștească din activitatea economică nu pot fi distribuite între membrii acestei asociații și se folosesc în exclusivitate pentru realizarea scopurilor și sarcinilor statutare. Se permite folosirea veniturilor în scopuri filantropice, chiar dacă acest lucru nu este stipulat în statutul organizației. Astfel, un OSC poate să activeze în calitate de filantrop conform Legii cu privire la filantropie și sponsorizare și să realizeze donații filantropice din fondurile/bunurile de care dispune. Pentru ținerea contabilității, organizația necomercială va respecta Indicațiile metodice privind particularitățile contabilității în organizațiile necomerciale aprobate prin Ordinul nr. 188 din 30.12.2014 al Ministrului Finanțelor²⁰ (descrise mai sus).

Deși conform prevederilor Codului fiscal (art. 52 alin.(2)) asociațiile obștești sunt scutite de taxe și impozite dacă realizează activitate economică în exclusivitate pentru realizarea scopurilor și sarcinilor statutare, în 2015 se discuta posibilitatea modificării Codului fiscal și includerii obligației de achitare a impozitului pe venit pentru activitățile economice. OSC-urile trebuie să se conformeze prevederilor Codului fiscal care menționează clar scutirea de impozit pe venit în cazul activităților economice realizate conform statutului.

Prin venituri realizate din actele juridice civile, legiutorul a avut în vedere încheierea diferitelor contracte: de locațiune, arendă a terenurilor aflate în proprietatea OSC-ului, și oricare alt tip de contract civil care poate aduce un anumit venit organizației obștești.

Activitatea economică realizată indirect de către OSC prin intermediul unei persoane juridice cu scop lucrativ. Conform art. 24 lit. g) din Legea cu privire la asociațiile obștești, OSC are dreptul să desfășoare activitate economică ce rezultă din scopurile prevăzute de statut, inclusiv cu ajutorul unor societăți comerciale și cooperative create în acest scop. La art. 28, aceeași lege prevede posibilitatea pentru OSC de a practica o activitate economică ce nu rezultă nemijlocit din scopurile indicate în statut. Pentru aceasta, organizația obștească poate fonda *societăți comerciale (SRL, SA), cooperative (cooperativa de întreprinzător, cooperativa de producție), societate în comandită, societate în nume colectiv*. Întreprinderile fondate de către asociațiile obștești varsă la bugetul public plățile fiscale în modul și în cuantumul stabilit de legislație, având obligația de a deține aparat de casă sau de a face plăți prin virament bancar. Din păcate, reglementările fiscale în vigoare nu stabilesc nici o deosebire dintre o întreprindere fondată de către un OSC sau o întreprindere fondată de oricare alt subiect de drept (persoană juridică sau fizică). Liderii din domeniului societății civile susțin că activitatea economică realizată indirect de către OSC, prin intermediul unei persoane juridice, ca metodă de colectare de fonduri este mai degrabă un mit decât o realitate, pentru că întreprinderea fondată de un OSC obține profit destul de dificil și nu are capacități suficiente să „investească” în activitatea OSC fondator.

Art. 26 alin. (7) din Legea cu privire la asociațiile obștești prevede că, pentru a desfășura activitatea economică asociațiile obștești și persoanele juridice fondate de ele sunt obligate să obțină licență pentru activitățile care se desfășoară pe bază de licență conform Legii cu privire la licențierea unor genuri de activitate²¹. Atât organizațiile obștești, cât și întreprinderile fondate de către acestea vor respecta rigorile legale cu privire la modul de desfășurare a fiecărui tip de activitate în egală măsură ca oricare alt prestator economic privat. Astfel, se vor conduce de prevederile Legii nr. 845 din 03.01.1992 cu privire la antreprenoriat și întreprinderi²² și Legea nr. 220 din 19.10.2007 privind înregistrarea de stat a persoanelor juridice și a întreprinzătorilor individuali .²³

Din păcate, Camera Înregistrării de Stat de pe lângă Ministerul Justiției, nu deține evidența întreprinderilor fondate de OSC-urile în Republica Moldova, de aceea este dificil de estimat în prezent, care este cifra de afaceri totală pe care o realizează aceste întreprinderi și care este obiectul activității lor. Totuși, datorită instrumentului online de transparență a fondatorilor persoanelor juridice cu scop lucrativ disponibil on-line – date. gov.md

19 Monitorul Oficial nr. 184-187 din 30.11.2007 <http://lex.justice.md/md/326009/>

20 Monitorul Oficial nr. 11-21 din 23.01.2015 <http://lex.justice.md/md/356357/>

21 Monitorul Oficial nr. 108 din 06.09.2001 http://lex.justice.md/document_rom.php?id=88344A82:9250E886

22 Monitorul Parlamentului nr. 2 din 28.02.194 <http://lex.justice.md/viewdoc.php?id=311735&lang=1>

23 Monitorul Oficial nr. 184-187 din 30.11.2007 <http://lex.justice.md/md/326009/>

(lansat în septembrie, 2015),²⁴ poate fi analizată dinamica activității economice realizate de către OSC prin intermediul întreprinderilor fondate de către acestea.

Din punct de vedere al reglementărilor fiscale, activitățile economice se impun impozitului pe venit la cota 12%, conform art. 15, Cod fiscal. Astfel, se impozitează activitățile care nu reies direct din scopurile statutare ale unui OSC, activitățile realizate de către întreprinderile fondate de OSC, și oricare alte surse, cu excepția surselor de venit neimpozabile reglementate la art. 20, Cod fiscal. Excepție de la această regulă sunt asociațiile obștești de invalizi. Acestea sunt în drept să creeze întreprinderi specializate în scopul utilizării forței de muncă a invalizilor, în conformitate cu Legea nr. 821 din 24.12.1991 privind protecția socială a invalizilor.²⁵ Conform art. 531, Cod fiscal, întreprinderile create de asociațiile orbilor, surzilor și invalizilor, sunt scutite de achitarea impozitului pe venit, dacă sunt create pentru realizarea scopurilor statutare ale acestor asociații, și nu mai puțin de 50% din numărul total de salariați sunt persoane cu dizabilități (art. 26 alin.(3) Legea cu privire la asociațiile obștești).

Antreprenoriatul social. La momentul actual în Republica Moldova nu există o definiție legală, însă de specialiști acesta este definit ca o „*activitate cu scop lucrativ ale cărei obiective sunt esențialmente sociale, și ale cărei surplusuri/profituri sunt reinvestite pentru acest scop în acest tip de activitate cu scop lucrativ sau în folosul comunității*”.²⁶ Dezvoltarea antreprenoriatului social este o necesitate stringentă pe care OSC o reiterează de mult timp în dialogul cu autoritățile guvernamentale. În acest sens în 2013, a fost elaborat proiectul Legii privind antreprenoriatul social de către un grup de OSC. Proiectul de lege a fost supus discuțiilor repetate în 2015, dar din păcate procesul de promovare a acestei inițiative este foarte anevoios. Constatarea tristă este că, proiectele dezvoltate pe platforma de antreprenoriat social evoluează în Republica Moldova doar cu suportul donatorilor externi. Conform Indexului sustenabilității organizațiilor societății civile 2014, în 2014 Fundația Est-Europeană din Moldova a alocat 300.000 de dolari pentru finanțarea a 9 OSC în dezvoltarea antreprenoriatului social (Eco-Răzeni (s. Razeni, r. Ialoveni), Asociația Femeilor de Afaceri din Bălți, Agenția Habitat – Rezina, Asociația „Motivație” – Chișinău, Clubul Femeilor „Inspirație” (s. Oxentea, r. Criuleni), Asociația „Mara Women”, Centrul de Resurse pentru Tineri „Dacia” din Soroca, Asociația „Dorința” din or. Călărași, Fundația „Keystone International Moldova”). Keystone Moldova a oferit mici granturi pentru deschiderea afacerilor, în sumă de 2.000 EURO mai multor beneficiari. Conform practicii Fundației Est-Europene, OSC-urile au fost nevoite să modifice statutul și să specifice expres că pot desfășura activități economice pentru a putea dezvolta platforma de antreprenoriat social.

În septembrie 2015,²⁷ Centrul European de Drept Necomercial (ECNL) a elaborat un document de politici cu privire la reglementarea și necesitatea asigurării unui mediu mai favorabil pentru întreprinderile sociale. Una dintre concluziile documentului este că „... *antreprenoriatul social are valoare economică și socială sporită pentru piețele naționale. Guvernele din toată Europa au recunoscut această tendință și sporesc dezvoltarea antreprenoriatului social prin intermediul legilor care vin să sprijine condițiile de activitate favorabile pentru întreprinderile sociale. În afară de aceasta, țările pot sprijini dezvoltarea parteneriatului social prin intermediul beneficiilor de stat directe și/sau indirecte sau prin adoptarea altor măsuri de politici...*”. Ținem să menționăm că, încurajarea și stimularea antreprenoriatului social este o restanță a autorităților naționale, privind implementarea Strategiei de dezvoltare a societății civile.

Raportare și responsabilitate. Veniturile obținute de pe urma activității economice realizate de OSC și activității realizate de către întreprinderile fondate de către OSC, trebuie să fie reflectate în *bilanțul contabil și Raportul financiar anual*. Cerințele de raportare sunt prevăzute în art. 29, 32, 33, inclusiv, în cazul reorganizării

²⁴ <http://www.date.gov.md/>

²⁵ Monitorul Oficial nr. 8 din 24.12.1991 <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=312881>

²⁶ Raport privind cercetarea aspectelor legale, contabile și fiscale aferente înființării întreprinderilor sociale, Moldauditing, Fundația Est-Europeană

²⁷ Document de politici http://ecnl.org/wp-content/uploads/2015/10/ECNL-Comparative-analysis-on-regulation-of-SE_ROM.pdf

sau lichidării în art. 34-35 a Legii contabilității nr. 113 din 27.04.2007.²⁸ Veniturile urmează să fie reflectate în *Declarația pe venit anuală a organizației obștești*. Dacă nu sunt respectate prevederile menționate mai sus, organizația necomercială poate fi trasă la răspundere contravențională sau penală după caz.

Recomandări pentru autoritățile publice:	- coroborarea normelor din cadrul legal național cu privire la aplicarea impozitelor și taxelor pentru organizațiile necomerciale; - revizuirea politicii fiscale pentru întreprinderile fondate de către organizațiile obștești și instituirea facilităților necesare încurajării activității economice. Elaborarea și publicarea statisticii anuale a întreprinderilor create de către OSC; - îmbunătățirea dialogului dintre OSC și APC/ APL; - definitivarea conceptului de antreprenariat social de către grupul de lucru inter-sectorial și dezvoltarea unor măsuri legislative coerente și suportive în acest domeniu.
Recomandări pentru organizațiile obștești:	- revizuirea Codului de etică pentru OSC aprobat de către Forumul OSC pentru a fi accesibil și acceptabil pentru majoritatea OSC din Moldova. - elaborarea planurilor strategice interne pentru colectarea fondurilor și dezvoltarea resurselor interne responsabile pentru această activitate; - dezvoltarea mecanismelor interne de colectare a taxelor de aderare și a cotizațiilor de membru și administrarea eficientă a acestor resurse (eg. stabilirea sumelor raționale a taxelor și cotizațiilor, instituirea unor beneficii de membru în cazul achitării cotizațiilor, etc.); - sporirea capacităților interne a organizației obștești în administrarea activităților economice, dacă desfășoară asemenea activități (elaborarea unor politici interne anti-corupție, politica de prevenire a conflictelor de interese, studiul pieței, acumularea de abilități și cunoștințe în domeniul de management al întreprinderii, etc.);

2.2. DONAȚII. ACTE DE FILANTROPIE ȘI SPONSORIZARE

Organizațiile necomerciale întâmpină dificultăți la interpretarea cadrului legal privind filantropia și sponsorizarea. Nivelul de birocrație și insecuritate a actelor de sponsorizare și filantropie, duce la lipsa inițiativelor din partea OSC-urilor de a solicita acest suport și lipsa deschiderii din partea mediului de afaceri/persoane fizice să accepte o astfel de cerere. OSC nu sunt informate și investesc resurse limitate pentru a atrage fonduri prin mecanismul de filantropie/sponsorizare; au resurse umane limitate specializate în colectare de fonduri, de cele mai multe ori directorul executiv al acestora este responsabil pentru această activitate.

Date Chestionar (Capitolul 1)

- % **Scrisori către donatori:** 31,8% respondenți consideră că metoda este mai puțin actuală/ 18% consideră că metoda este actuală
- Cutiile de donații:** 31,8% respondenți consideră că metoda nu este actuală/ 13,6% consideră că este o metodă foarte actuală
- Terminale de plată:** 0% respondenți consideră că este o metodă actuală/ 16,7 % consideră că este mai puțin actual
- SMS telefonice:** 10% respondenți consideră că este o metodă foarte actuală/ 30% consideră că este preponderent actual

Din punct de vedere practic pentru asociațiile obștești este necesar de a clarifica care sunt modalitățile de colectare de fonduri din surse externe, atât de la persoanele fizice, cât și de la persoanele juridice. Cele mai răspândite forme de colectare de fonduri care pot fi primite de la *persoanele fizice* și de la *persoanele juridice* sunt: *donația și sponsorizarea*.

Donația, formă reglementată de Codul civil, poate fi clasificată:

1. după scop: donație cu scop *filantropic* sau donația *fără scop filantropic*;
2. după formă: *donațiile deschise* (prin contractul de donație/alt act care certifică donația) sau *donațiile anonime* (boxe pentru donații, donații colectate prin organizarea unor evenimente publice, donații realizate prin intermediul terminalelor de plată, etc.).

Sponsorizarea, activitate reglementată de *Legea cu privire la filantropie și sponsorizare*, poate fi efectuată prin intermediul contractului de sponsorizare pentru a utiliza fondurile în scopurile prevăzute de legea menționată.

²⁸ Ghid practico-metodic privind particularitățile organizării managementului financiar și contabilității în organizațiile necomerciale <http://www.contabil.md/media/PDF/RO/ECNL%20Anexe%20Ghid%20privind%20OSC%202.pdf>

Din păcate, legislația Republicii Moldova nu clarifică suficient care este deosebirea dintre sponsorizare și filantropie. Conform practicii internaționale, filantropia poate fi definită²⁹ ca o „*donație privată, voluntară făcută pentru scopuri publice*”. Astfel, acest act este voluntar, făcut cu intenția de a face un „dar”/„donație”; un act privat prin oferirea banilor sau timpului unei persoane private pentru o cauză publică fără a aștepta o compensație/ recompensă pentru aceasta.

Sponsorizarea, poate fi definită ca o contribuție realizată în numerar sau sub altă formă, unei organizații în schimbul unui act de recunoștință pentru sponsor. Sponsorizarea se efectuează cu scopul de a atinge anumite obiective comerciale, spre exemplu promovarea sponsorului. În cazul Macedoniei,³⁰ legea cu privire la donații și sponsorizări pentru activități publice definește sponsorizarea ca „*o plată financiară realizată voluntar, darea de bunuri sau prestarea de servicii pentru un anumit proiect/activitate, care permite un beneficiu direct pentru sponsor cum ar fi promovarea numelui acestuia, simbolisticii, mărcii, etc*”. Astfel, practica macedoniană demonstrează că, donația nu creează beneficii pentru donator sau obligații pentru donatar, în timp ce sponsorizarea creează un beneficiu direct pentru sponsor. Art. 3 alin. (9) al legii citate mai sus, definește și noțiunea de „promovare” ca o afișare pozitivă a denumirii, simbolisticii și mărcii donatorului/sponsorului.³¹

Legea Lituaniei nr. I-172 din 1993 cu privire la caritate și sponsorizare³² prevede că: „*sponsorizarea este un act voluntar și gratuit (cu excepția când donatorii au anumite obligații stipulate la art. 8) efectuat de către prestatorii de sponsorizări către beneficiari ai sponsorizărilor pentru scopul și în forma prevăzută de lege, incluzând situațiile în care sponsorizările sunt efectuate anonim sau în altă formă în care identitatea sponsorului nu poate fi stabilită*”. Art. 8 al legii stipulează că: „*atunci când se realizează actul de sponsorizare, beneficiarul sponsorizării poate avea careva obligații față de sponsor conform procedurii stabilite de Guvern sau de o instituție autorizată de acesta*”³³, aceasta poate fi obligația de a afișa logo-ul sau simbolistica sponsorului pe pagina web oficială a organizației beneficiare.

Extras din Chestionarul realizat în cadrul efectuării prezentului Studiu (Capitolul 1)

La întrebarea: „ Provocările/dificultățile principale pe care le-ați confruntat pe parcursul activităților de colectare de fonduri de la persoane fizice și sectorul privat? ”, respondenții la chestionar au indicat următoarele răspunsuri:	- Volumul donațiilor este nesemnificativ. Receptivitate minimă a persoanelor contactate. Lipsește cultura de a dona. Reticență în soluționarea cazurilor sociale pentru care se colectau fondurile. - Neîncrederea donatorului în faptul că banii vor ajunge la destinație. Credibilitatea redusă față de OSC-uri. - Lipsa facilităților sigure din partea statului ce ar susține actele de donație. - Criza financiară. Veniturile reduse pentru o foarte mare parte de populație fac dificilă colectarea de sume substanțiale, oamenii acceptă mai mult să doneze bunuri, produse alimentare. E dificil de găsit persoane care ar fi interesate să ajute OSC-uri. - Lipsa unei persoane responsabile de fundraising în organizație. Nu este creat în cadrul organizației mecanismul de colectare de fonduri. Lipsa personalului calificat pentru organizarea unor evenimente de angajare. Activitatea implică multe resurse umane și financiare, dar rezultatele sunt minime, sumele acumulate sunt mici.
--	---

DONAȚIA. Din punct de vedere practic, este necesar a face distincție dintre: donația *fără scop filantropic* și donația *în scop filantropic*. Conform punct. 3 al Regulamentului cu privire la modul de confirmare a donațiilor pentru scopuri filantropice și de sponsorizare, donațiile în scopuri filantropice/de sponsorizare sunt donațiile efectuate în favoarea: (1) autorităților publice și instituțiilor publice finanțate din bugetul public

²⁹ Bullain, Nilda: Explaining Percentage Philanthropy: Legal Nature, Rationales, Impacts. 2004 http://www.icnl.org/research/journal/vol6iss4/art_3.htm.

³⁰ Tax law affecting philanthropy in the countries of south Europe (2013) <http://faktcg.org/files/TAX%20LAWS%20AFFECTING%20PHILANTHROPY%20IN%20THE%20COUNTRIES%20OF%20SOUTH%20EUROPE.pdf>

³¹ ECNL, Konekt: Implementation Guide to the Law on Donation and Sponsorship in Public Activities, 2015, available at: http://donirajpa-metno.mk/wp-content/uploads/2015/06/Broshura-impl.guide_MKD.pdf.

³² http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=281044

³³ Law No. I-172 on Charity and Sponsorship from 4 June 1993, available at: http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=281044

național, (2) a organizațiilor necomerciale înregistrate în conformitate cu legislația în vigoare, (3) organizațiilor sindicale și patronale precum și (4) în favoarea caselor de copii de tip familial. Deși nu este reglementată definiția donațiilor fără scop filantropic, deducem că acestea sunt orice fel de donație care corespund criteriilor stabilite de Codul civil, dar care nu au drept scop neapărat susținerea activităților filantropice.

Deși regimul fiscal este diferit, spre exemplu în cazul donațiilor filantropice donatorul beneficiază de deduceri fiscale, din punct de vedere al procedurilor legale în ambele cazuri sunt aplicate normele civile cu privire la *contractul de donație*. Donator poate fi orice persoană, atât persoană fizică, cât și persoană juridică, care are capacitate juridică deplină (poate încheia acte juridice). Conform prevederilor Codului civil³⁴ organizațiile obștești, fiind persoane juridice cu capacitate de exercițiu deplină, dobândesc dreptul de a fi subiect al unui contract de donație atât în calitatea de „donatar” (cel care primește bunul donat), cât și în calitatea de „donator” (cel care oferă prin donație un anumit bun).

Codul civil stabilește că: „*contractul de donație*” este un act cu titlu gratuit, iar drept obiect pot fi drepturile reale și de creanță (bunuri, drepturi reale, exonerarea donatarului de la o obligație patrimoniale față de donator, transmiterea unei creanțe, etc.³⁵). Conform art. 828 din Codul civil, contractual de donație se consideră încheiat în momentul transmiterii bunului, care este obiect al contractului de donație. În cazul donării bunurilor, acestea trebuie să aparțină circuitului civil (să nu fie interzisă circulația acestora prin lege) și să se afle în patrimoniul donatorului (donatorul să aibă dreptul să dispună de aceste bunuri).

Pentru a fi un contract valabil, contractul de donație trebuie să corespundă exigențelor legale cu privire la *forma acestuia*. Articolul 829, Cod civil, stabilește că, dacă obiect al donației este un bun pentru a cărui vânzare (înstrăinare) este prevăzută o anumită formă a contractului, aceeași formă este cerută și pentru donație. Dacă legislația civilă prevede pentru anumite categorii de bunuri forma autenticată (scrisă, etc.) a actului prin care bunul se înstrăinează, atunci forma autenticată (scrisă, etc.) este utilizată și în cazul donației. Spre exemplu, dacă este donat un teren, atunci contractul trebuie autenticat notarial și înregistrat în registrul bunurilor imobile în decurs de 3 luni.

Codul civil prevede posibilitatea încheierii contractului de *donație condiționată* (art.834). Astfel, părțile pot conveni ca efectele donației să fie condiționate de îndeplinirea unei sarcini sau de realizarea unui scop care poate fi și de *utilitate publică*. Va constitui donație numai partea excedentară cheltuielilor de executare a sarcinii sau de atingere a scopului. Legislația prevede că îndeplinirea sarcinii poate fi cerută, în afară de donator, de oricare persoană în al cărei interes este stipulată sarcina, iar dacă donatarul nu îndeplinește sarcina, donatorul poate revoca donația.

Codul civil la art. 832 stabilește că: *donația nu poate fi admisă*, cu excepția donației neînsemnate, în următoarele situații: în numele persoanelor incapabile; proprietarilor, administratorilor sau lucrătorilor din instituții medicale, educative, de asistență socială și din alte instituții similare din partea persoanei care se află în ele sau din partea soțului, sau rudelor acesteia de pînă la gradul patru inclusiv; în relațiile dintre persoanele juridice cu scop lucrativ și de către persoanele juridice cu scop lucrativ, în cazul în care obiect al donației sunt valorile mobiliare.

La fel, Codul civil prevede situația când, contractul de donație *poate fi declarat nul*: contractul de donație prin care donatorul se obligă să transmită în viitor întreg patrimoniul actual sau o fracțiune din el, fără a specifica bunurile care urmează să fie predate; contractul de donație care stipulează obligația donatarului de a achita datorii sau sarcini care nu există la momentul încheierii contractului este nul, dacă natura și întinderea datoriilor sau sarcinilor nu sunt stipulate în contract; contractul care prevede predarea bunului după decesul donatorului.

Art. 835, Codul civil, prevede și situațiile în care contractul de donație poate să fie revocat: dacă donatarul a atentat la viața donatorului sau a unei rude apropiate a acestuia, dacă se face vinovat de o altă faptă ilicită față de donator sau față de o rudă apropiată a acestuia, situații care atestă o ingraturitudine gravă, sau dacă refuză fără motive întemeiate să acorde donatorului întreținerea datorată. Dacă donația este revocată, se poate cere restituirea bunului donat. Revocarea donației poate fi făcută doar în decursul *unui an* din momentul în care cel îndreptățit să revoce a luat cunoștință de motivul de revocare.

Donația deschisă este atunci când identitatea donatorului este cunoscută. Acesta în mod deschis își mani-

34 Monitorul Oficial nr. 82-86 din 02.06.2002 <http://lex.justice.md/md/325085/>

35 Drept civil. Contracte speciale, Ghenrghe Chibac, Aurel Băieșu, etc. Cartier 2005 pag. 84

festă voința să doneze un bun material, o sumă de bani, etc. Aceste acte de donații sunt certificate prin intermediul contractului de donație, ordinului de casă/ordinului de plată sau alt document confirmator. În cazul donațiilor deschise, donatorul poate să obțină o deducere fiscală a donațiilor realizate pentru că deține acte confirmatoare, care pot să certifice acțiunile de filantropie. Conform rezultatului Sondajului la nivel național realizat de IMAS în noiembrie 2010 numit „*Comportamentul filantropic*”³⁶, preferința donatorilor este clară – „prefer să dau banii direct unei persoane concrete, prefer să văd cui dau donația mea”; alte forme, precum depunerea banilor într-o cutie specială care nu este supravegheată de nimeni, trimiterea de sms-uri, cumpărarea de produse sau servicii caritabile, apeluri telefonice etc., au o incidență mult mai mică.

Donația anonimă nu este definită de legislația națională, sau cel puțin legea nu explică ce înseamnă o donație anonimă și care este procedura de realizare a acesteia. Din punct de vedere practic, acestea sunt orice fel de donație în care identitatea donatorului nu este cunoscută. Acest tip de donație poate fi realizat prin intermediul boxelor de donație, terminalelor de plată, SMS telefonice (atunci când nu se cunoaște identitatea deținătorului de nr. telefonic), etc. Legea națională nu explică cum trebuie să fie realizată o donație prin modalitățile numite mai sus, iar OSC-ul care beneficiază de aceste donații respectă anumite proceduri stabilite de practică:

- în cazul utilizării boxelor de donație, deși legea nu prevede nici o normă la acest capitol, în practică OSC respectă următoarea procedură: a) se încheie un acord de colaborare cu instituția care „găzduiește” boxa de donație (dacă este amplasată într-un centru comercial, bancă, etc.) sau boxa este plasată într-un loc public fără supravechere; b) la deschiderea boxei de donație se constituie o comisie din membrii OSC beneficiar și se întocmește un proces verbal cu privire la mărimea sumei de bani colectată; c) sursele colectate se raportează la venitul OSC. Sursele sunt scutite de achitarea impozitului pe venit conform art. 52 Cod fiscal. Din păcate pot fi comise escrocherii anume din cauza că nu există un mecanism clar de supraveghere a acestor boxe de donații, iar OSC nu au nici ele la nivel de reguli de auto-reglementare o claritate a acestor activități.

Studiu de caz

În Ungaria, spre exemplu, cel puțin 2 reprezentanți autorizați ai organizației trebuie să fie prezenți la deschiderea boxei. Aceștia trebuie să semneze un proces-verbal despre conținutul boxei și să se asigure că aceste fonduri vor fi înregistrate conform procedurii.

În Slovacia, Legea cu privire la colectările publice,³⁷ la art. 9 prevede modul de ținere a boxelor staționare sau mobile de colectare a fondurilor. Astfel, legea stabilește că instituția care colectează fonduri este obligată să asigure securitatea boxelor împotriva deschiderii acestora și sustragerii fondurilor. Instituția trebuie să marcheze boxa cu numele entității care colectează bani, cu semnul „colectări publice”, numărul de înregistrare a colectării și numele autorității administrative care a înregistrat colectarea în registrul colectărilor. Dacă sunt mai multe boxe, organizatorul colectării va indica un număr specific al boxei.

Entitatea care colectează fondurile trebuie să deschidă boxa în termen de 15 zile de la finalizarea colectării conform art. 7 alin. (1) lit. c), d). La deschiderea boxei va fi întocmit un proces verbal care va conține informații despre: numele instituției care a organizat colectarea, numărul deciziei de înregistrare a colectării în registrul colectărilor, denumirea autorității administrative care a aprobat această decizie, termenul de realizare a colectării, denumirea localității unde a avut loc colectarea, mărimea totală a contribuției, numele, prenumele și semnătura a cel puțin 2 persoane fizice care au mai mult de 18 ani cu capacitate juridică deplină. Dacă sunt mai multe boxe de colectare, procesul verbal va conține numărul specific al boxei. Entitatea colectoare este obligată să transfere contribuțiile colectate într-un cont bancar special timp de 5 zile de la deschiderea boxei de colectare a fondurilor.

În Irlanda, Legea cu privire la caritate (2009)³⁸ prevede că: pentru colectările de bani se utilizează boxe care trebuie să poarte un număr atribuit pentru colectare și specificat în autorizația de colectare și trebuie să fie sigilat cu excepția când o autoritate competentă permite nesigilarea. Toți banii trebuie să fie puși în boxă în prezența donatorului. Colectorul va transmite boxa nedeschisă deținătorului autorizației de colectare sau unei persoane autorizate în acest scop de către deținătorul de autorizație. Boxa, în cazul în care se colectează bani, trebuie să poarte o inscripție cu numele și numărul organizației caritabile în numele căruia se face colectarea, iar dacă colectarea se face în numele unei alte instituții – atunci boxa va avea inscripționat denumirea acesteia.

36 <http://fhi360.md/docs/23%20Studiul%20Comportamentul%20filantropic%20C3%AEEn%20Republica%20Moldova,%20EveryChild.pdf>

37 <http://www.zakonypreludi.sk/zz/2014-162>

38 <http://www.irishstatutebook.ie/eli/2009/act/6/section/94/enacted/en/html#sec94>

- în cazul utilizării donațiilor transferate prin terminale de plată (prin SMS, prin apel telefonic), de asemenea nu este o normă clară reglementată de lege, dar se respectă următoarea practică: a) se încheie un acord de colaborare (un contract) dintre OSC și compania care gestionează terminalul de plată (compania de telefonie mobilă); b) se colectează sursele transferate, iar compania are obligația (conform acordului/contractului) să asigure transferul continuu al banilor transferați în conturile OSC sau să acumuleze aceste fonduri și să le transfere periodic în contul OSC. Pentru acest serviciu, compania care gestionează terminalul de plată (compania de telefonie mobilă) poate să perceapă un anumit comision comercial. Sursele colectate sunt raportate de către OSC la venituri. Aceste surse care sunt considerate „venituri ale OSC” sunt scutite de achitarea impozitului pe venit conform art. 52, Cod fiscal (persoana care va expedia SMS-ul /va apela va achita taxa pe valoarea adăugată indicată de către compania de telefonie mobilă care realizează colectarea donațiilor). Legislația nu prevede obligația OSC de a avea un cont bancar separat pentru colectarea acestor surse. La acest capitol este necesar a studia practica internațională. Spre exemplu în Cehia, legea modificată în 2006, prevede că, donatorul care efectuează o donație prin SMS/apel telefonic este scutit de achitarea TVA. Operatorii de telefonie mobilă sunt responsabili de a aplica această prevedere. La achitarea serviciului de telefonie mobilă/fixă SMS (apelul) prin care s-a realizat donația este exclus din lista celor pentru care este necesară achitarea TVA. În cazul serviciilor pre-paid, operatorul plătește TVA către stat în avans. Atunci când se realizează o donație prin SMS operatorul va solicita returnarea de la stat a TVA achitat în avans la prezentarea documentelor necesare.

- donația realizată prin intermediul *instrumentelor online (crowdfunding)* de asemenea nu este reglementată expres în legislația națională. Totuși, în cazul în care un OSC utilizează această modalitate, sursele colectate pe contul bancar de acumulare vor fi raportate la venituri și vor fi scutite de achitarea impozitului pe venit în baza art. 52, Cod fiscal. La fel ca și în cazul precedent, legislația nu prevede obligația OSC de a avea un cont bancar separat pentru colectarea acestor surse.

Pentru donațiile realizate prin intermediul serviciilor bancare este necesar de a consulta Legea nr. 62 din 21.03.2008 privind reglementarea valutară,³⁹ care la art. 15 prevede că: „donația reprezintă o operațiune cu caracter personal”. Hotărârea Băncii Naționale nr. 8 din 28.01.2010 cu privire la aprobarea Regulamentului privind condițiile și modul de efectuare a operațiunilor valutare⁴⁰ prevede:

- punct. 45 stabilește că, *persoana fizică rezidentă* poate transfera în străinătate, fără prezentarea documentelor justificative, mijloace bănești sub formă de donație în sumă ce nu depășește 1000 euro (sau echivalentul lor): transfer unic în străinătate în favoarea unei persoane fizice rezidente care se află în străinătate; transfer unic în străinătate în favoarea misiunii diplomatice, oficiului consular sau a altei reprezentanțe oficiale ale Republicii Moldova peste hotare; transfer unic în favoarea unei persoane fizice /juridice nerezidente. Punct. 51 prevede că *persoanele fizice* rezidente efectuează plăți /transferuri în valută străină pe teritoriul Republicii Moldova, fără prezentarea documentelor justificative, în favoarea rezidenților sub forma unei plăți /un transfer unic în formă de donație în sumă ce nu depășește 1000 euro (sau echivalentul lor).

- punct. 108 prevede că *persoanele juridice nerezidente* pot efectua în străinătate plăți/transferuri fără numerar în cadrul operațiunilor valutare fără prezentarea documentelor justificative, în cazul în care se efectuează: transferuri unice sub formă de donații în cadrul operațiunilor valutare în sumă ce nu depășește 1000 euro (sau echivalentul lor) fiecare transfer. Conform punct.

Regulamentul mai stabilește că, fără prezentarea documentelor justificative în conturile *persoanelor juridice rezidente* (punct. 138) și *persoanelor juridice nerezidente* (punct. 140) deschise pot fi depuse mijloacele bănești inclusiv sub formă de donație în sumă ce nu depășește 1000 euro (sau echivalentul lor) de la persoană fizică în scopuri filantropice sau de sponsorizare.

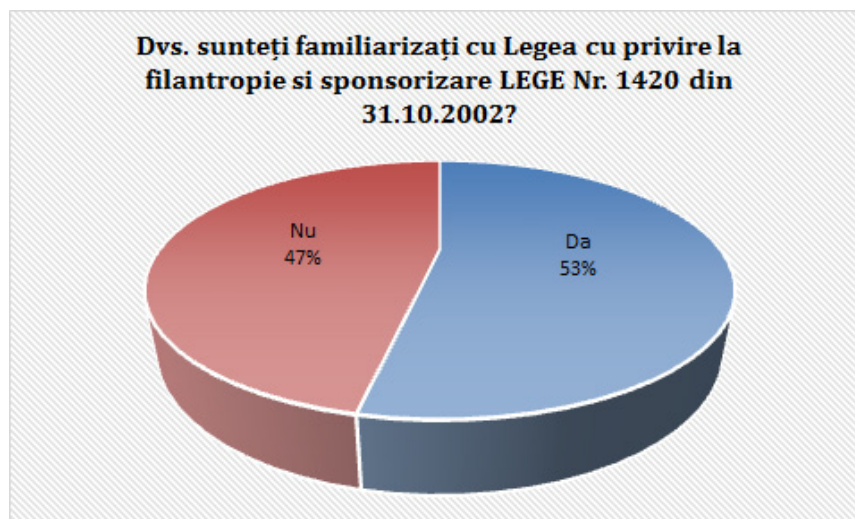
FILANTROPIA ȘI SPONSORIZAREA. Donația este utilizată atât de persoanele juridice, cât și de persoanele fizice ca instrument de susținere a societății civile. Conform datelor Sondajului la nivel național realizat de IMAS în noiembrie 2010,⁴¹ donațiile către OSC au de zece ori mai puțin donatori dacă e să raportăm

39 Monitorul Oficial nr. 127-130 din 18.07.2008 <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=328534>

40 Monitorul Oficial nr 41-43 din 26.03.2010 <http://lex.justice.md/md/334112/>

41 <http://fhi360.md/docs/23%20Studiul%20Comportamentul%20filantropic%20C3%AEn%20Republica%20Moldova,%20EveryChild.pdf>

Familiarizarea cu Legea cu privire la filantropie și sponsorizare nr. 1420 din 31.10.2002

la numărul celor care dau bani bisericilor. (Figura 7.) Totuși, politica corporativă a unor companii cu capital străin din Moldova prevede angajamente sociale în scopuri filantropice/sponsorizare (în unele cazuri pe paginile oficiale web a acestor întreprinderi OSC le pot depune o cerere online de obținere a suportului necesar). Conform Studiului Expert-Grup: *Responsabilitatea socială corporativă în Republica Moldova: Ce poate face Guvernul?*,⁴² de regulă, activitățile filantropice sunt desfășurate de persoanele juridice ocazional, atunci când parvin solicitări de finanțare din partea unor OSC sau alți actori sociali, sau în caz de calamitate naturală. Din păcate OSC din Republica Moldova nu au o experiență vastă în acest domeniu, iar companiile preferă să creeze fundații corporative pentru a realiza activități de filantropie/sponsorizare. Astfel, domeniul este slab exploarat, iar OSC au un acces limitat la acest tip de fonduri.

În Republica Moldova, activitatea de filantropie și activitatea de sponsorizare este reglementată de *Legea nr. 1420 din 31.10.2002 cu privire la filantropie și sponsorizare*.⁴³ Legea garantează tuturor persoanelor dreptul de a participa la activități de sponsorizare și filantropie la libera alegere, în mod *individual* sau *în asociere*. Orice persoană este în drept să aleagă liber scopurile activității filantropice și de sponsorizare precum și formele de desfășurare a acestei activități care trebuie să corespundă cu litera legii. Statul *garantează și asigură protecția drepturilor și intereselor legitime ale persoanelor fizice și juridice* care participă la activitatea filantropică și de sponsorizare (filantropul, sponsorul, voluntarul, beneficiarul), iar persoanele cu funcție de răspundere care împiedică desfășurarea acestor acțiuni vor purta răspundere corespunzătoare. Legea nr. 1420, art.19 alin. (3) stabilește că, filantropul și sponsorul pot acorda suport beneficiarului sub următoarea formă:

- transmitere dezinteresată (gratuită sau în condiții avantajoase) a drepturilor de posesiune, de folosință și de dispoziție asupra oricăror bunuri care sunt obiecte ale dreptului de proprietate, inclusiv asupra mijloacelor bănești și/sau obiectelor proprietății intelectuale;
- executare și prestare dezinteresată (gratuită sau în condiții avantajoase) a lucrărilor și serviciilor de către filantropi și sponsori persoane juridice.

Din păcate Legea nr. 1420 este una extrem de ambiguă, neadaptată la necesitățile actuale, cu formulări eronate și nu reglementează în mod clar modul de realizare a acestor activități. Nu este foarte clar stabilită deosebirea dintre filantropie și sponsorizare, nu sunt prevăzute norme privind contractul de sponsorizare/filantropie, nu sunt adaptate scopurile activității de filantropie/sponsorizare la necesitățile actuale, nu este clar reglementat mecanismul de acordare a sponsorizărilor și oferirea suportului filantropic, mecanismul de raportare, etc. Toate acestea duc la faptul că organizațiile necomerciale nu utilizează aceste mecanisme, sau le utilizează foarte rar (nu este disponibilă nici o statistică care să prevadă numărul de OSC sau alți beneficiari). În schimb practica

⁴² https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=12&cad=rja&uact=8&ved=0CCQQFjABOApqFQoTCLzT5Miz9McCFcqyFAod1CoBqg&url=http%3A%2F%2Fwww.expertgrup.org%2Fen%2Fbiblioteca%2Fitem%2Fdownload%2F934_41ad32e62b85871f86b4dce70db1b62a&usg=AFQjCNFktM_6eOhmV7QpkX1icyedq2caug&sig2=k9amh8UUCKTpzm5-sTB_zw&bvm=bv.102537793,d.bGg

⁴³ Monitorul Oficial nr. 185 din 31.12.2002 <http://lex.justice.md/viewdoc.php?action=view&view=doc&id=312770&lang=1>

demonstrează că instituțiile statului, care conform legii pot fi beneficiari ai suportului filantropic, utilizează acest instrument, spre ex. prin expedierea unor scrisori de cerere a suportului filantropic micilor/marilor antreprenori. Toate aceste aspecte demonstrează că statul nu are o politică clară cu privire la filantropia și sponsorizarea în Republica Moldova și mai cu seamă manifestă o atitudine mai mult declarativă cât privește utilizarea acestor mecanisme de către OSC.

FILANTROPIE. Art. 1 al Legii nr. 1420 prevede că: „*activitatea filantropică este acordarea de ajutor material benevol, imparțial și necondiționat sau prestarea de servicii gratuite de către persoane fizice sau juridice pentru o persoană (un grup de persoane), fără a cere în schimb vreo recompensă, plată sau executare a anumitor obligații și fără a obține vreun profit*”. Nu se consideră activitate de filantropie transmiterea de bunuri, bani, acordarea de asistență persoanelor juridice care urmăresc obținerea unui profit, susțin partide politice sau sunt ele însele organizații social-politice.

Astfel, *filantrop*, conform interpretării prevederilor art. 5, 6, 7 din Legea nr. 1420 poate fi orice persoană fizică sau juridică (inclusiv instituțiile de stat/create de stat), în mod individual sau prin asociere care face „*donatii de binefacere*” (sintagma „*donatie de binefacere*” este utilizată doar în acest act normativ, fiind echivalentul noțiunii „*donatie filantropică*”). *Beneficiarul* actelor de filantropie este persoana sau grupul de persoane (conform art. 1) care primește „*donatia de binefacere*” prin semnarea unui „*contract de donatie filantropică*”, pentru realizare scopurilor filantropice prevăzute la art. 2 din Legea nr. 1420:

- susținerea și protecția socială a persoanelor, îmbunătățirea situației materiale a persoanelor puțin asigurate, reabilitarea socială a șomerilor, invalizilor și altor persoane, inapte, din cauza particularităților fizice sau intelectuale ori din alte motive, să-și exercite de sine stătător drepturile și interesele legitime;
- pregătirea populației pentru depășirea consecințelor calamităților naturale, catastrofelor ecologice sau de altă natură, pentru prevenirea eventualelor accidente sau dezastre;
- ajutorarea victimelor războaielor, calamităților naturale, epidemiilor, catastrofelor ecologice sau de altă natură, conflictelor sociale și interetnice;
- ridicarea prestigiului și a rolului familiei în societate, protecția mamei și a copilului;
- acordarea de asistență materială organizațiilor filantropice, instituțiilor sociale și medicale;
- susținerea unor alte acțiuni de interes public ce necesită asistență financiară și materială;
- potrivit art. 21 al Legii nr. 1227 din 27.06.1997 cu privire la publicitate,⁴⁴ publicitatea socială reprezintă interesele societății și ale statului în ce privește propagarea unui mod de viață sănătos, ocrotirea sănătății, protecția mediului înconjurător, integritatea resurselor energetice, protecția socială a populației. Ea nu are scop lucrativ și urmărește obiective filantropice și de importanță socială.

Legea nu oferă claritate cu privire la criteriile de stabilirea a beneficiarului donației filantropice. Putem considera din interpretarea Legii nr. 1420 dar și a *Regulamentului cu privire la modul de confirmare a donațiilor pentru scopuri filantropice și de sponsorizare*⁴⁵ că beneficiari sunt: persoane fizice, autoritățile publice și instituțiile publice finanțate din bugetul public național, organizațiile necomerciale (rezultă că toate organizațiile necomerciale, chiar dacă nu sunt organizații filantropice sau de utilitate publică), organizațiile sindicale și patronale, precum și casele de copii de tip familial. Legea nu prevede direct fundațiile, instituțiile și entitățile religioase ca beneficiari, dar probabil le are în vedere prin noțiunea de „organizații necomerciale”.

O dificultate pe care o creează Legea nr. 1420 este reglementarea în Capitolul II a „*organizației filantropice*”. Astfel, conform art. 7, Legea nr. 1420, organizația filantropică este o „*organizație neguvernamentală, necomercială, creată pentru realizarea scopurilor prevăzute în Legea nr. 1420 prin desfășurarea de activități filantropice în interesul întregii societăți sau al unor anumite categorii de persoane*”. Nu este clar de ce legiuitorul a decis să definească o nouă categorie de organizație necomercială, când oferă posibilitatea tuturor organizațiilor

⁴⁴ Monitorul Oficial nr.67- 68 din 16.10.1997 <http://lex.justice.md/viewdoc.php?action=view&view=doc&id=311557&lang=1>

⁴⁵ Hotărârea de Guvern nr. 489 din 04.05.1998 , Monitorul Oficial nr. 489 din 04.05.1998 <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=296381>

necomerciale să fie beneficiare ale donației filantropice, cu condiția de a realiza scopurile menționate la art. 2. Or, dacă se intenționa totuși ca doar organizațiile filantropice să fie beneficiari ai donațiilor filantropice, atunci trebuia de specificat clar acest lucru în lege și de exclus dreptul oricărei alte organizații necomerciale să primească donații filantropice. Motorul de căutare al Registrului de Stat al Organizațiilor Necomerciale,⁴⁶ administrat de către Ministerul Justiției, permite căutarea organizațiilor necomerciale (fundațiilor) după criteriul „filantropie”, astfel, 164 de entități sunt găsite după acest criteriu de căutare (în septembrie 2015). Totuși nu este clar numărul exact al entităților necomerciale care beneficiază de suport filantropic/sponsorizare.

Capitolul II al Legii nr. 1420 care reglementează modul de creare, funcționare și lichidare a organizației filantropice prevede norme similare celor care reglementează activitatea asociațiilor obștești în Legea nr. 837 cu privire la organizațiile obștești. Suplimentar, art. 16 din Legea 1420 reglementează *surse de formare a patrimoniului* organizațiilor filantropice similare celor ale organizațiilor obștești, cu excepția veniturile din activitatea neoperațională, inclusiv veniturile din valori mobiliare și munca voluntarilor sociali. Prin urmare, o organizație obștească reglementată de Legea nr. 837 nu se deosebește cu nimic de o „organizație filantropică”, lucru care pune un semn de întrebare dacă nu cumva statul a intenționat să aprobe această lege doar într-o formă declarativă și să creeze o situație de eroare ca această lege să nu fie aplicată, din cauza că nu poate fi interpretată corect.

Legea nr. 1420 face referință la noțiunea de „*plan filantropic*”. Art. 18 al Legii 1420 prevede că programul (planul) filantropic reprezintă un complex de măsuri aprobate de organul suprem de administrare al *organizației filantropice* și orientate spre îndeplinirea unor sarcini concrete de realizare a scopurilor ei statutare. Programul filantropic include devizul eventualelor transferuri și cheltuieli, inclusiv remunerația participanților la realizarea programului filantropic, stabilește etapele și termenele de realizare a activităților filantropice. În cadrul realizării programelor filantropice pe termen lung, mijloacele acumulate se vor utiliza în tranșe stabilite în aceste programe.

Art. 18 la alin. (3) prevede că, pentru finanțarea programelor filantropice (inclusiv a cheltuielilor pentru asigurarea lor tehnico-materială, organizatorică și de altă natură, pentru remunerarea participanților la realizarea programelor filantropice și a altor cheltuieli de realizare a acestora), organizația filantropică folosește cel puțin 80% din veniturile, acumulate în anul financiar, din activități neoperaționale, încasările de la societățile comerciale înființate de ea și veniturile obținute din activitățile de întreprinzător. Art. 20 alin. (4) prevede că aceste 80% se utilizează pe parcursul unui an din data primirii lor. Conform art. 20, organizațiile filantropice sunt în drept să utilizeze, pentru desfășurarea activității lor și acoperirea cheltuielilor administrative, până la 20% din mijloacele acumulate în scopuri filantropice. Din aceste mijloace se plătesc impozitele și alte obligații legale și se fac defalcări în bugetul asigurărilor sociale de stat.

Înțelegerea este dacă și celelalte organizații necomerciale care beneficiază de donații filantropice trebuie să respecte condiția existenței unui plan filantropic și condițiile tehnice de utilizare a surselor filantropice enumerate mai sus (80% versus 20%) sau doar organizațiile filantropice au această responsabilitate. Din Legea nr. 1420 nu este clar acest lucru, iar din practică nu poate fi identificat, pentru că legea nu prevede modul de verificare a existenței și implementării unui asemenea plan. Totodată, nu este clar cum este verificat modul de utilizare a celor 20% pentru susținerea OSC, nici din partea donatorului, nici din partea organelor de stat.

Implicarea statului. Se pare că noțiunea de „organizație filantropică” are totuși o utilitate practică. Conform art. 19 alin.(3) Legea nr.1420, *autoritățile publice locale* pot susține participanții la activitățile filantropice și în cele mai multe cazuri, după cum se observă, acest beneficiar fiind „organizația filantropică”, prin următoarele metode :

- asigurarea tehnico-materială și subvenționarea *organizațiilor filantropice* (inclusiv scutirea lor totală sau parțială de plata serviciilor prestate de organizațiile de stat și de plata pentru utilizarea bunurilor proprietate de stat și a bunurilor proprietate publică a unităților administrativ-teritoriale), conform

⁴⁶ <http://rson.justice.md/organizations?hash=182c537ca4432b54d3fa260034c41cccb2e5fda6>

hotărârii autorității administrației publice centrale sau locale;

- finanțarea pe bază de concurs a programelor filantropice, elaborate de *organizații filantropice*;
- plasarea, în bază de concurs, a comenzilor sociale de stat și a celor locale;
- transmiterea în proprietatea *organizațiilor filantropice*, cu titlu gratuit sau pe bază preferențială, a bunurilor proprietate de stat sau a bunurilor proprietate publică a unităților administrativ-teritoriale în procesul de deetățizare.

Activitatea filantropică internațională. Conform art. 25 alin. (1) al Legii 1420, participanții la activitatea filantropică (filantropul, beneficiarul, voluntarul) sunt în drept să desfășoare *activități filantropice internaționale*. Legea nu definește foarte clar cum se desfășoară activitatea de filantropie internațională, stabilește doar că se realizează prin interacțiunea cu partenerii străini sau sub orice formă acceptată de practica internațională și neinterzisă de legislația Republicii Moldova. Art. 25 alin. (3) prevede că, organizația filantropică (n.a. înregistrată în Republica Moldova) este în drept să deschidă conturi în instituțiile bancare din alte state și să primească donații filantropice din partea cetățenilor străini/apatrizilor, organizațiilor internaționale – mijloace pe care trebuie să le utilizeze conform Legii cu privire la filantropie și sponsorizare. Alin. (2) al aceluiași articol prevede că, cetățenii străini, apatrizii, organizațiile străine și cele internaționale sunt în drept să participe la activități filantropice și de sponsorizare, desfășurate în teritoriul Republicii Moldova, prin respectarea legislației Republicii Moldova. Din păcate, legea nu indică alte prevederi specifice, de aceea putem considera că se aplică analogia regulilor aplicate în cazul activității filantropice naționale pentru particularitățile ce țin de raportare, transparență, impozitare, etc.

SPONSORIZARE. Conform art. 2 al Legii nr. 1420 „*activitatea de sponsorizare se desfășoară de către persoane fizice și juridice benevol, la solicitare, și constă în acordarea de mijloace financiare sau de alte bunuri pentru susținerea unor acțiuni de interes public*” și „*nu constituie activitate de sponsorizare acordarea reciprocă între persoanele fizice sau juridice de mijloace financiare și material*”. Sponsor, conform art. 6 al Legii nr. 1420, poate fi orice persoană fizică și juridică. Totuși, spre deosebire de filantrop, sponsor nu poate fi o instituție de stat/ sau fondată de stat care utilizează bani publici, conform art. 3 alin. (2) al Legii nr. 1420, activitatea de sponsorizare nu se poate desfășura prin utilizarea de mijloace obținute din buget.

Beneficiar al sponsorizării poate fi orice persoană fizică sau juridică care nu urmărește scopuri de profit (inclusiv OSC-urile), care primește susținere sponsorială pentru realizare scopurilor de sponsorizare și care conform art. 20 alin. (2) este obligat să utilizeze mijloacele financiare și materiale în scopul, în modul și termenul stabilit de sponsor. Art. 3 al Legii nr. 1420 prevede că scopurile activității de sponsorizare sunt:

- finanțarea unor programe și acțiuni în domeniul științei, culturii, cultelor, învățământului, literaturii, artelor, sporturilor, ocrotirii sănătății, tutelei și curatelei, protecției și asistenței sociale a populației;
- finanțarea unor programe și acțiuni în domeniul protecției mediului, amenajării străzilor, parcurilor și altor locuri publice;
- finanțarea unor programe și acțiuni în domeniul ocrotirii și restaurării monumentelor de istorie, arhitectură, cultură și artă, monumentelor naturii;
- susținerea financiară și materială a organizațiilor filantropice, instituțiilor sociale și medicale, uniunilor de creație, organizațiilor care se ocupă de problemele culturii, altor organizații, antrenate în acțiuni de interes public;
- finanțarea unor alte programe și acțiuni de interes public.

Art. 3 alin. (2) al Legii nr. 1420, prevede că, în cazul sponsorizării cu bunuri materiale, acestea vor fi evaluate în „*contractul de sponsorizare*” la valoarea lor reală din momentul transmiterii către beneficiar. Prin urmare, sponsorul va încheia un contract de sponsorizare cu beneficiarul pentru a acorda acest tip de asistență. Noțiunea de „contract de sponsorizare” nu este analizată în legislație, iar Legea nr. 1420 nu face nici o clarificare în acest sens. Conform normelor generale civile, dacă contractul nu este reglementat direct, atunci acesta

trebuie să corespundă criteriilor generale privind obligațiile stabilite în Codul civil. Practica stabilește că beneficiarul sponsorizării prezintă sponsorului o cerere de sponsorizare în care să fie reflectate scopul solicitării și mărimea suportului solicitat. În acest sens, sponsorul (dacă este o persoană juridică) va adopta o decizie, în care se vor prevedea toate condițiile de acordare a sponsorizării, mărimea și natura sponsorizării, indentitatea beneficiarului sponsorizării și alte condiții relevante pentru sponsor.

Conform punct. 13 din Regulamentul cu privire la modul de confirmare a donațiilor pentru scopuri filantropice și/sau de sponsorizare, drept bază pentru acordarea donațiilor filantropice sau a sponsorizărilor o constituie cererea scrisă din partea organizației care dorește să primească astfel de ajutor și care au acest drept.

Raportare și responsabilitate. Conform art. 6 alin. (3), filantropii și sponsorii au dreptul să stabilească *scopul, termenul și modul de utilizare* al donațiilor lor și al mijloacelor de susținere sponsorială. Aceste elemente se stabilesc în contractul de donație sau, respectiv, în contractul de sponsorizare. Conform art. 20 alin. (2) beneficiarul este obligat să utilizeze mijloacele financiare și materiale în scopul și modul stabilit de sponsor (articolul dat nu specifică și filantropul). Conform art. 20 al Legii nr. 1420, *organizația filantropică și sponsorii* (1) țin o evidență strică a beneficiarilor de ajutoare filantropice și de susținere sponsorială. Aceste rapoarte trebuie să conțină următoarea informație: numele beneficiarilor, mărimea și scopurile donațiilor filantropice/susținerii sponsoriale. Raportul de gestiune trebuie să fie prezentat trimestrial organelor de control financiar potrivit formei tipizate aprobate de organele fiscale dar care din păcate nu este accesibilă. Nu este clar de ce nu se specifică obligațiile în acest sens a filantropului în paralele cu cele ale sponsorului, dar se stabilește aceleași obligații de raportare pentru organizația filantropică.

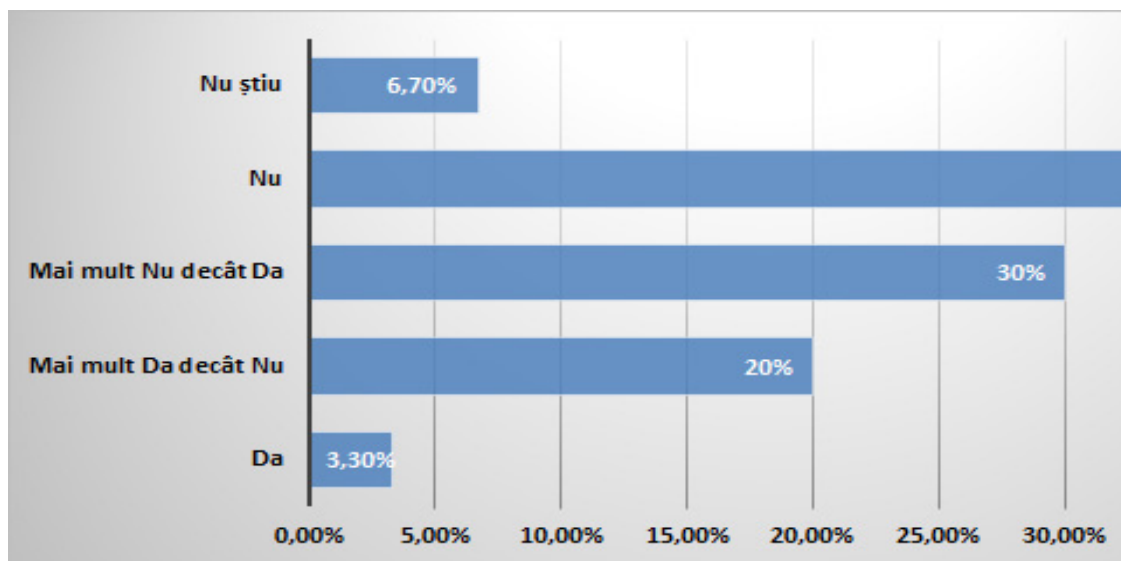
Conform art. 23 al Legii nr. 1420, controlul asupra *legitimității activității filantropice și de sponsorizare este exercitat de organele fiscale, iar organizațiile filantropice (și nu filantropul(?)) și sponsorii* care au acordat mijloace financiare/materiale în scopuri concrete, sunt în drept să primească informații și să *exercite control* asupra utilizării acestora (deși nu este clar care sunt limitele acestui control și modalitățile de desfășurare). Legea nu prevede care sunt consecințele dacă mijloacele primite de către beneficiar nu sunt utilizate în scopurile filantropice sau de sponsorizare. Totuși, în contractele de sponsorizare sau de donație filantropică se poate stipula că, în cazul în care nu se respectă scopul prevăzut în lege, suportul filantropic sau de sponsorizare să fie returnat sponsorului/filantropului. În cazul în care filantropul este o instituție de stat, atunci când banii publici nu se utilizează conform destinației beneficiarul va răspunde conform art. 298, Codul contravențional.⁴⁷ Din păcate Legea nr. 1420 nu prevede nici o normă clară la acest capitol din aceste considerente aplicarea acestor norme este dificilă.

Recomandări pentru autoritățile publice:	- revizuirea cadrului normativ național pentru reglementarea mai clară a activității de filantropie și sponsorizare precum și a tuturor altor forme de colectare de fonduri, inclusiv prin utilizarea donațiilor prin boxe/terminale de colectare de fonduri, etc.; - revizuirea cadrului normativ cu privire la achitarea TVA de către donator atunci când se utilizează donația prin SMS, terminale de plată, etc.; - dezvoltarea unei politici încurajatoare pentru donațiile făcute de către donatorii/sponsorii străini (inclusiv reprezentanții diasporei).
Recomandări pentru organizațiile obștești:	- dezvoltarea capacităților instituționale pentru atragerea fondurilor prin utilizarea donațiilor filantropice/de sponsorizare (inclusiv a donațiilor crowdfunding); - asigurarea transparenței procesului de colectare și utilizare a donațiilor și suportului primit de la sponsori/donatori, inclusiv prin metode anonime; - stabilirea parteneriatelor cu persoanele juridice/fizice, stat pentru încheierea contractelor de donație/sponsorizare (înaintare de cereri de suport, efectuarea de campanii informative cu privire la activitatea realizată, menținerea dialogului continuu cu potențialii donatori/ sponsori din localitate, etc.); - organizarea sesiunilor de informare printre potențialii donatori/sponsori (persoane fizice, juridice) despre filantropie, sponsorizare, facilitățile fiscale pentru donatori/sponsori.

Regimul fiscal al donațiilor. Regulamentul cu privire la modul de confirmare a donațiilor pentru scopuri

⁴⁷ Monitorul Oficial nr. 3-6 din 16.01.2009 <http://lex.justice.md/md/330333/>

Figura 8. Extras din Chestionarul realizat în cadrul studiului
În opinia dvs., Codul Fiscal în varianta actuală oferă instrumente suficiente necesare
pentru buna exercitare a activității de filantropie?

filantropice și/sau de sponsorizare⁴⁸ prevede la art. 4 că: „*filantrop sau sponsor poate fi orice persoană-rezidentă juridică și fizică, indiferent de forma de proprietate și gospodărire, care efectuează donații filantropice sau sponsorizări sub formă de transmitere dezinteresată în proprietate de mijloace bănești, bunuri; investirea cu drepturi de proprietate, folosință și dispoziție de obiecte cu drept de proprietate; executarea lucrărilor; prestarea serviciilor*”. Așadar, obiectul contractului de sponsorizare sau de donație filantropică pot fi atât surse bănești, cât și de bunuri materiale.

Conform art. 42 alin. (1) Codul fiscal, persoana (fizică, juridică) care face o donație a unui bun material se consideră că a vândut bunul donat la un preț ce reprezintă mărimea maximă din baza lui valorică ajustată sau prețul lui de piață la momentul donării. Dacă însă, donatorul a realizat o donație sub formă de mijloace bănești - se consideră drept persoană care a obținut venit în mărimea sumei mijloacelor bănești donate.

Art. 36 din Codul fiscal, prevede că, contribuabilul rezident (atât persoana juridică, cât și persoana fizică) are dreptul la *deducerea oricăror donații* făcute de el pe parcursul anului fiscal *în scopuri filantropice sau de sponsorizare*, dar *nu mai mult de 2% din venitul impozabil* (modificare operată începând cu anul 2015, întrucât deducerile puteau fi realizate până la 10% conform prevederilor precedente). Regula generală instituită de Codul fiscal la art. 36 prevede că, pot fi deduse numai donațiile (1) făcute în *scopuri filantropice sau de sponsorizare* (2) făcute în favoarea autorităților publice și instituțiilor publice finanțate din bugetul public național, a organizațiilor necomerciale înregistrate în conformitate cu legislația în vigoare, organizațiilor sindicale și patronale, precum și în favoarea caselor de copii de tip familial.

În acest scop, venitul impozabil al contribuabilului se determină fără a se lua în considerare alte scutiri ce i se acordă (scutiri personale, etc.). Stabilirea venitului donatorului supus impozitării în urma realizării donației se realizează conform normelor Secțiunii 5 a Regulamentului cu privire la determinarea obligațiilor fiscale aferente impozitului pe venit (Hotărârea de Guvern nr. 77 din 30 ianuarie 2008).⁴⁹ Este necesar a menționa că OSC care primește donațiile sau suportul de sponsorizare nu va achita impozitul pe venit pentru aceste venituri (întrucât este scutit conform art. 52 Cod fiscal). Donatorul însă va declara aceste donații/suport sponsorial în declarația pe venit și va beneficia de deduceri de 2% din impozitul pe venit pe care urmează să îl achite.

Dacă analizăm practica internațională la capitolul limitelor pentru realizarea donațiilor atunci vedem că: în Cehia minimum de deducere este de 70 Euro, în Ungaria impozitul pe venit achitat pentru donație poate fi redus pînă la 20% dacă donația se face în favoarea unei activități de utilitate publică. În Polonia, persoanele juridice pot să deducă pînă la 10% din impozitul pe venit, iar persoanele fizice – pînă la 6%. În Germania persoana fizică poate să deducă maxim 20% iar o persoană juridică poate să deducă maxim 20% sau 0,4% din cifra

⁴⁸ Hotărârea de Guvern nr. 489 din 04.05. 1998, Monitorul Oficial nr. 62-65 din 09.07.1998 <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=296381>

⁴⁹ Monitorul Oficial nr. 32-33 din 15.02.2008 <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&id=326914>

de afaceri; în SUA o persoană fizică poate să deducă până la 30-50% iar o persoană juridică poate să deducă maxim 10%.⁵⁰

Donațiile în scopuri filantropice sau de sponsorizare realizate de persoanele juridice. În cazul în care un OSC intenționează să beneficieze de o donație în scopuri filantropice/de sponsorizare acesta va prezenta donatorului *o cerere scrisă* (care reprezintă o scrisoare de sponsorizare/ cerere filantropică) și *certificatul* care justifică conformitatea acestuia cu prevederile art. 52 din Codul Fiscal, eliberat de către organul fiscal teritorial. În baza acestor acte, donatorul persoană juridică va aproba *o decizie* cu privire la donație. Pentru ca donațiile să poată fi deduse contribuabilul-donator trebuie să respecte procedura de *"confirmare a donației"*. Hotărârea de Guvern nr. 489 din 04.05.1998⁵¹ prevede procedura de confirmare a donațiilor în scopuri filantropice /de sponsorizare atât pentru persoanele fizice cât și pentru persoanele juridice.

Astfel, după luarea deciziei de acordare a donației filantropice/ suportului de sponsorizare, *donatorul - persoană juridică* urmează să se ia în considerație următoarele aspecte:

donația realizată în formă nebănească	- <i>se încheie un contract de donație în scopuri filantropice/de sponsorizare</i> în formă simplă, iar în cazul unui imobil - în formă autenticată la notar. În ambele cazuri se indică valoarea bunului (obiectului donației) și destinația acestuia. - în baza deciziei donatorului și contractului încheiat bunurile se transmit destinatarului. Este necesar eliberarea facturii de expediție care trebuie să conțină mențiunea „<i>Donație filantropică/Sponsorizare</i>”. - <i>confirmarea donației de către donator</i> - persoană juridică (fizică cu statut de antreprenor) se face trimestrial (odată cu prezentarea dării de seamă fiscale). Donatorul va remite organului fiscal teritorial lista contractelor de donație filantropică / de sponsorizare și copiile acestora, iar organul fiscal va realiza deducerea. Hotărârea de Guvern nu prevede nici o normă cu privire la procedura prin care se decide de către organul fiscal asupra deducerii sau respingerii deducerii.
donația realizată în formă bănească	- documentele confirmative ale donației sunt dispoziția de plată din partea donatorului în adresa beneficiarului și documentul <i>cu formă arbitrară</i> care confirmă recepționarea acestor surse bănești (semnat de conducătorul și contabilul șef al OSC). - <i>confirmarea donației</i>. Procedura de confirmare a donației nu este clarificată în Hotărârea de Guvern nr. 489 din 04.05.1998. Dacă aplicăm analogia legii în această situație, atunci donatorul va respecta aceeași regulă menționată mai sus. Confirmarea se face trimestrial (odată cu prezentarea dării de seamă fiscale). Donatorul va remite organului fiscal teritorial dispozițiile de plată și copiile acestora (precum și documentele confirmative și copiile acestora), iar organul fiscal va realiza deducerea.

Donațiile în scopuri filantropice sau de sponsorizare realizate de persoanele fizice. Conform art. 36 al Codului fiscal, și în cazul donațiilor filantropice/sponsorizare realizate de către persoanele fizice sunt deduse nu mai mult de 2% din impozitul achitat. Spre deosebire de persoana juridică, care confirmă trimestrial donațiile, persoana fizică va confirma donațiile realizate doar o dată în an – odată cu depunerea declarației pe venit, nu mai târziu de 25 martie a fiecărui an calendaristic. Astfel, potrivit prevederilor Regulamentului indicat mai sus :

donația realizată în formă nebănească	- se încheie un contract de donație conform rigorilor descrise mai sus, pentru donațiile realizate de persoanele juridice. În cazul persoanei fizice (care nu este subiect al activității de antreprenoriat), nu este utilizată factura de expediție când are loc transmiterea bunului donat. - confirmarea donației. Odată cu depunerea declarației pe venit, persoana fizică (care nu este subiect al activității de antreprenoriat) va anexa la aceasta copia contractului de donație (deși Regulamentul nu prevede acest lucru în mod expres, acest lucru rezultă din practica instituită).
--	---

⁵⁰ Mai multe informații cu privire la practicile europene pot fi găsite în studiul Expert-Grup : Mecanisme fiscale de stimulare a filantropiei, Elena Culiuc, Chișinău 2011 <http://expert-grup.org/ro/biblioteca/item/332-mecanisme-fiscale-de-stimulare-a-filantropiei&category=99>

⁵¹ Monitorul Oficial nr. 62-65 din 09.07.1998 <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=296381>

donația realizată în formă bănească	- persoana fizică trebuie să primească un document confirmativ de recepționare a banilor din partea OSC-ului beneficiar. Acest document poate fi un ordin de plată, dacă a fost realizat prin transfer bancar sau ordin de casă dacă donația s-a realizat prin transmiterea directă a banilor. Din păcate, Regulamentul menționat mai sus nu reglementează clar aceste proceduri, OSC conformându-se de cele mai multe ori, practicii acceptate de organele fiscale. - confirmarea donației. Odată cu depunerea declarației pe venit, persoana fizică va anexa la aceasta copia actelor confirmative descrise mai sus (deși Regulamentul nu prevede acest lucru în mod expres).
--	--

Raportare și responsabilitate. Punct. 8 din Regulament prevede că atât filantropii/sponsorii (persoane juridice), cât și destinatarii ajutorului filantropic/de sponsorizare trebuie să țină evidența contabilă în conformitate cu art. 15 al Legii contabilității nr. 426-XIII din 4.04.1995 și cu art. 6 al Codului fiscal. Conform punct. 10 al Regulamentului, organizația care acordă ajutor de binefacere/sponsorizare și organizațiile care beneficiază de acest suport, după expirarea anului fiscal urmează să prezinte dări de seamă organului fiscal despre (1) sumele acordate, (2) utilizarea acestor sume. Regulamentul prevede, așadar, raportarea doar în cazul donațiilor filantropice/de sponsorizare în formă bănească. Suntem în cazul unei formulări lacunare, iar rapoartele trebuie să reflecte inclusiv donațiilor sub formă nebănească.

Punct. 11 al Regulamentului prevede că, în cazul în care în urma controalelor efectuate de organele fiscale se depistează utilizarea contrar destinației (alte scopuri neprevăzute în statut) a mijloacelor primite în calitate de ajutor filantropic sau sponsorizare, suma mijloacelor utilizate contrar destinației urmează a fi impozitată cu impozitul pe venit pe principii generale, conform prevederilor Titlului II al Codului fiscal. Deși, dacă sursele parvenite din activitățile de filantropie provin de la stat, conform prevederilor Codului Administrativ sau Codului Penal se vor aplica sancțiuni administrative/penale, dacă aceste fonduri nu sunt utilizate conform destinației.

Recomandări pentru autoritățile publice:	- revenirea la deducerile de 10% pentru persoanele juridice /fizice care realizează donații în scopuri filantropice/de sponsorizare (dezvoltarea alternativă a conceptului de credit fiscal conform practicilor europene ca mecanism fiscal de stimulare a donațiilor filantropice); - reglementarea unei proceduri simplificate (inclusiv electronice) de confirmare a donațiilor de către persoanele fizice/juridice; - stabilirea unui mecanism transparent, accesibil on-line, de monitorizare a suportului filantropic și de sponsorizare (inclusiv sistem eficient de raportare).
Recomandări pentru organizațiile obștești:	- elaborare și adoptare politicilor financiare interne, orientate pentru colectare de fonduri din donații filantropice și sponsorizare; - elaborarea planurilor de colectare de fonduri, orientate pentru surse de finanțare locale (persoane juridice, agenți economici, persoane fizice); - elaborarea unor politici interne care promovează transparența organizației și evitarea conflictelor de interese. Preluarea bunelor practici prevăzute în Codul de etică al OSC din Moldova.

2.3. FACILITĂȚI LEGALE ȘI FONDURI PUBLICE

? *Lipsește transparența procesului de încheiere a contractelor de prestări servicii, achiziții publice, plășări sociale, etc. cu participarea OSC. Nu există un sistem unic și transparent privind dezvoltarea programelor de granturi de către instituțiile publice. Mecanismul de redirectionare procentuală are un caracter declarativ și din cauza lacunelor grave de reglementare nu poate fi aplicat.*

Date Chestionar (Capitolul I)

% Achiziții publice: 40% consideră că este o metodă relevantă / 16,7% consideră ca nu este relevant.

Mediu fiscal legislativ favorabil: 73,3% - necesar / 3,3% - nu este relevant.

Trebuie să menționăm că experiența internațională la capitolul susținerii de către stat a OSC arată că, în multe state europene sunt instituite fonduri speciale pentru asistența organizațiilor necomerciale: Albania-Agenția pentru Susținerea Societății Civile (2009); Azerbaidjan- Consiliul pentru Susținerea OSC de către Stat

(2007); Croația- Fundația Națională pentru Dezvoltarea Societății Civile (2003); Estonia- Fundația Națională a Societății Civile (2008); Ungaria- Programul Fondului Civil Național/Fondul Național de Colaborare (2003)⁵². În Republica Moldova un astfel de fond nu există, deși Strategia de Dezvoltare Societății Civile 2012 – 2015 prevede posibilitatea creării a unui astfel de instrument pentru susținerea societății civile. Autoritățile nu au demarat nici o discuție cu privire la acest subiect și nici un concept nu a fost elaborat până la această etapă.

Legea cu privire la organizațiile obștești prevede la art. 8 norme care stabilesc forma de conlucrare dintre stat și asociațiile obștești. Astfel, alin.(1) prevede că statul (administrația publică locală, centrală) *poate să acorde sprijin asociațiilor obștești prin finanțarea cu destinație specială, la cererea acestora, a unor programe sociale, științifice și culturale, prin încheierea unor contracte pentru executare de lucrări și prestare de servicii, precum și prin plasarea, pe bază de concurs, a unor comenzi sociale de realizare a diferitelor programe de stat unui număr nelimitat de asociații obștești*. Totodată, legea prevede că statul contribuie la desfășurarea activității asociațiilor obștești ce urmăresc beneficiul public, colaborând cu acestea și promovând față de ele o politică fiscală preferențială.

Trebuie să menționăm că art. 33- art. 33¹ al Legii cu privire la asociațiile obștești prevede principiile și formele de susținere a asociațiilor obștești de utilitate publică. Majoritatea acestor forme sunt astăzi aplicabile și asociațiilor obștești, care nu dețin certificat de utilitate publică, de aceea considerăm oportun revizuirea legii la acest capitol și clarificarea „stautului de utilitate publică”.

Extras din Chestionarul realizat în cadrul efectuării prezentului Studiu

Provocările/ dificultățile principale pe care le-ați confruntat pe parcursul activităților de colectare de fonduri de la stat respondenții la chestionar au indicat următoarele răspunsuri:	- Lipsa unui mecanism clar de finanțare din partea statului (insuficiența fondurilor), atitudinea reprezentanților statului (lipsa de comunicare). Fonduri limitate sau lipsa unui mecanism de acordare a granturilor. Mecanismul de desemnare a câștigătorilor de la fondurile de stat nu este transparent. - Tendința din partea autorităților (CNAM) de a oferi prioritate la contractarea prestatorilor/ furnizorilor de servicii publici, dar nu celor privați. - Refuzul de a veni ca garant al cofinanțării. - Nu este creat în cadrul organizației mecanismul de colectare de fonduri.
---	--

Acordarea facilităților fiscale pentru OSC. Conform art. 5 punct. 14 din Codul fiscal, *organizația ne-comercială este persoana juridică a cărei activitate nu are drept scop obținerea venitului și care nu folosește vreo parte din proprietate sau din venit în interesele vreunui membru al organizației, ale unui fondator sau ale unei persoane particulare*. Practica demonstrează că, de cele mai dese ori *venitul organizațiilor necomerciale* se obține în urma primirii granturilor, donațiilor necondiționate și în unele cazuri drept rezultat al desfășurării activității economice prevăzute de statut. Literatura de specialitate stabilește că, *mijloacele de grant, ajutoarele de asistență tehnică, alte mijloace asemănătoare* primite în scopul realizării proiectelor și activităților nu reprezintă venituri și se consideră *mijloace cu destinație specială*.⁵³

Scutiri de la plata impozitului pe venit. Până în anul 2012, Codul fiscal a stabilit facilități fiscale la achitarea impozitului pe venit organizațiilor necomerciale cu statut de utilitate publică. Actualmente, art. 52 al Codului fiscal, stabilește facilități acordate tuturor organizațiilor obștești, și nu doar celor de utilitate publică, la plata impozitului pe venit, astfel *„organizațiile necomerciale sunt scutite de plata impozitului pe venit în cazul în care corespund următoarelor cerințe”: sunt înregistrate sau create în conformitate cu legislația (...); în statut, este indicată interdicția privind distribuirea mijloacelor cu destinație specială, a altor mijloace și venituri rezultate din activitatea statutară sau a proprietății între fondatori și membri ai organizației sau între angajații ei (...); mijloacele cu destinație specială, alte mijloace și venituri rezultate din activitatea statutară, proprietatea organizației sunt utilizate în scopurile prevăzute de statut (...); nu folosesc mijloacele cu destinație specială, alte*

⁵² Mecanisme de finanțare a OSC de către stat, Eszter Hartay Centrul European pentru Drept Necomercial Chișinău, 28 februarie 2013

⁵³ Alexandru Nedeiță, Tatiana Prisăcaru ” Particularitățile organizării managementului financiar și contabilității în organizațiile necomerciale”, Chișinău 2013, p. 112

*mijloace și venituri rezultate din activitatea statutară sau proprietatea în interesul unui fondator sau membru al organizației, ori în interesul unui angajat (...); nu susțin partidele politice, blocurile electorale sau candidații la funcții în cadrul autorităților publice și nu folosesc mijloacele cu destinație specială, alte mijloace și venituri pentru finanțarea acestora (această restricție nu se extinde asupra partidelor și altor organizații social-politice). Totodată, OSC-urile sunt scutite de la plata impozitului pe venit pentru activitățile economice pe care le realizează. Inspectoratul Fiscal oferă exemple relevante în acest sens, descrise în *Baza generalizată a practicii fiscale*⁵⁴, disponibilă în format electronic.*

O tratare preferențială, statul o are față de organizațiile sindicale, patronale, asociațiile și instituțiile acestora, care conform art. 533 Cod fiscal, beneficiază de înlesnirile acordate de Codul fiscal, fiind scutite de impozitul pe venit automat (fără aplicarea cerințelor din art. 52). Potrivit prevederilor art. 53¹ al Codului fiscal, se scutesc de plata impozitului întreprinderile create pentru realizarea scopurilor statutare ale societăților orbilor, surzilor și invalizilor, iar potrivit art. 53³ organizațiile sindicale și patronale se scutesc de impozit pe venit. În cazul întreprinderilor create de oricare altă categorie de OSC, veniturile acestor întreprinderi nu sunt scutite de taxe și impozite, fiind tratate de legislația fiscală ca persoane juridice cu scop lucrativ, subiecți ai impunerii.

Procedura. Conform art. 52, Codul fiscal, pentru a beneficia de scutire de la plata impozitului pe venit, o organizație necomercială, trebuie să *corespundă criteriilor* prevăzute de această normă și să prezinte *cererea model*⁵⁵, elaborată de către Inspectoratul Fiscal Principal de Stat, la organul teritorial al Serviciul Fiscal de Stat. Perioada de scutire începe cu perioada fiscală în care a fost depusă cererea privind scutirea de plata impozitului pe venit dacă cererea a fost depusă până la data de 31 decembrie a anului fiscal de gestiune. Conform modificărilor legislative în vigoare din 2013 nu este necesară depunerea repetată a cererii în perioadele ulterioare primei perioade fiscale. La cererea depusă urmează a fi anexat statutul organizației obștești înregistrate/create în conformitate cu legislația în vigoare.⁵⁶

Organizația neguvernamentală este obligată să stabilească impozitul pe venit prin completarea *Declarației cu privire la impozitul pe venit* (forma VEN 12).⁵⁷ Or, conform prevederilor Codului fiscal art. 83 alin. (2) lit. c), organizațiile obștești rezidente sunt obligate să prezinte Declarația cu privire la impozitul pe venit, chiar dacă deține doar fonduri cu destinație specială sau venitul contabil este egal cu zero. Inspectoratul Fiscal precizează⁵⁸ că, la completarea Declarației cu privire la impozitul pe venit în baza datelor din evidența financiară se stabilește *venitul impozabil*, precum și *impozitul pe venit* al entității. Scutirea de plata impozitului pe venit în baza cererii depuse, determină obligația de completare a anexei 6D din Declarația cu privire la impozitul pe venit. De asemenea, se va ține cont și de Ordinul IFPS „Cu privire la aprobarea Nomenclatorului codurilor aferent facilităților fiscale la impozitul pe venit” nr. 1080 din 10.10.2012⁵⁹, care stabilește codurile aferente facilităților fiscale.⁶⁰

Art. 19 din Legea cu privire la fundații, stabilește expres necesitatea deținerii certificatului de utilitate publică pentru exercitarea dreptului la facilități fiscale, iar Legea cu privire la asociațiile obștești la art. 33 stabilește că organizațiile obștești care dețin *certificatul de utilitate publică* vor beneficia de înlesniri fiscale. În cazul acestora, legislația permite prezentarea certificatului de utilitate publică, eliberat de Comisia de certificare de pe lângă Ministerul Justiției și *Declarației cu privire la impozitul pe venit* pentru a beneficia de dreptul la facilitățile fiscale, fără a mai prezenta cererea model, despre care am menționat mai sus.

54. Uniunile de creație și asociațiile uniunilor de creație conform art. art. 20 din Legea cu privire la oamenii de creație nr. 21 din 01.03. 2013, vor beneficia de înlesniri privind achitarea impozitelor, taxelor vamale în conformitate cu Legea cu privire la asociațiile obștești. Art. 21-22 din Legea cu privire la filantropie și sponsorizare prevede că persoanele care desfășoară o activitatea care se înscrie în prevederile acestei legi vor beneficia de înlesniri fiscale dacă vor dovedi documentar, conform condițiilor stabilite de Codul fiscal, că desfășoară anume această categorie de activitate (deși din moment ce Codul fiscal prevede facilități pentru toate OSCle nu mai este relevantă această normă).

55. Ordinul Nr. 80 din 10.07.2012 al Ministerului Finanțelor pentru aprobarea Cererii privind scutirea de plata impozitului pe venit a organizațiilor necomerciale <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=344206>

56. <http://www.fisc.md/ShowQuestions.aspx?category=aa9e2e99-e7f2-4e07-b930-b12f8b6c6282&nr=29.5>

57. Hotărârea Guvernului nr. 596 din 13.08.2012, Monitorul Oficial Nr. 170-174 din 17.08.2012 <http://lex.justice.md/md/344427/>

58. <http://www.fisc.md/ShowQuestions.aspx?category=aa9e2e99-e7f2-4e07-b930-b12f8b6c6282&nr=29.5>

59. Monitorul Oficial nr. 216-220 din 19.10.2012 <http://lex.justice.md/md/345103/>

60. Suma impozitului pe venit nesupusă achitării, determinată în anexa 6D se reflectă în rîndul 130 a Declarației cu privire la impozitul pe venit.

Facilități la plata taxei pe valoare adăugată. Regula generală este că OSC-urile nu sunt plătitori de TVA dacă nu îndeplinesc condițiile art. 94 din Codul Fiscal. Regula generală stabilită de Codul fiscal la art. 94 este că subiecții impozabili cu TVA sunt persoanele înregistrate în calitate de plătitor de TVA. Conform art. 112 din Codul fiscal, este obligat de a se înregistra în calitate de plătitor de TVA subiectul care desfășoară *o activitate de întreprinzător* dacă într-o perioadă de 12 luni consecutiv a efectuat livrări de mărfuri, servicii în sumă ce depășește o anumită sumă de bani sau importă mărfuri sau servicii. Astfel, un OSC pentru a fi pasibil de achitarea TVA trebuie: 1) să practice activitate de întreprinzător, 2) să importe mărfuri și servicii. Art. 95 din Codul fiscal stabilește care sunt obiectele impozabile ale TVA, la art. 103 sunt indicate tipurile de livrări care sunt scutite în general de TVA, iar la art. 104 sunt indicate tipurile de livrări impozabile la cota 0%. Astfel, aceste reguli generale sunt opozabile și pentru OSC.

Totuși legiuitorul acordă facilități la plata TVA pentru anumite organizații obștești. Astfel, conform Hotărârii de Guvern Nr. 246 din 08.04.2010,⁶¹ se stabilește lista proiectelor de asistență tehnică în derulare, care cad sub incidența tratatelor internaționale, pentru aplicarea scutirilor la impozitul pe venit, accize, taxe vamale, precum și aplicarea cotei zero a TVA pentru mărfurile și serviciile destinate acestora. Astfel, organizațiile obștești care implementează „proiecte de asistență tehnică” pe teritoriul Republicii Moldova, sunt scutite de plata TVA conform *Regulamentului privind modul de aplicare a cotei zero a TVA la livrarea pe teritoriul țării a mărfurilor și serviciilor destinate proiectelor de asistență tehnică și proiectelor de asistență investițională, precum și la importul serviciilor destinate acestora*. O altă categorie de organizații obștești, care beneficiază în mod expres de scutire de la achitarea TVA sunt organizațiile, dar și întreprinderile societăților orbilor, societăților surzilor și societăților invalizilor. Astfel, conform Hotărârii de Guvern nr. 124 din 15.02.2013,⁶² organizațiile enumerate mai sus, beneficiază de scutirea de TVA la importul materiei prime, materialelor, articolelor de completare și accesoriilor necesare procesului propriu de producție, dar și la livrarea mărfurilor produse și la prestarea serviciilor.

Inspectoratul fiscal uneori face interpretări, privind aplicarea unor anumite impozite și taxe. Drept exemplu, potrivit Scrisoarei IFPS nr. 26-08/2-02/2/1219 din 09.03.2011,⁶³ în conformitate cu art. 103 alin. (1) punct. 11) din Codul fiscal nr. 1163-XIII din 24.04.1997, TVA nu se aplică pentru produsele de fabricație proprie ale cantinelor specializate în alimentarea bătrânilor nevoiași din contul organizațiilor de binefacere. Totodată, potrivit art. 103 alin. (1) pct. 9) din Codul fiscal, este scutită de TVA livrarea de mărfuri din contul organizațiilor de binefacere, destinate pregătirii pachetelor pentru bătrânii nevoiași și distribuite lor gratuit. Sugerăm OSC-urilor, ca atunci când au careva neclarități cu privire la aplicarea prevederilor legale, să se adreseze direct Inspectoratelor Fiscale pentru elucidarea și explicarea modului de aplicare a normelor legale.

Facilități la plata accizelor. Art. 120 al Codului fiscal prevede că subiecți ai impunerii la plata accizelor sunt persoanele fizice și juridice, care prelucrează și/sau fabrică mărfuri supuse accizelor sau care importă astfel de mărfuri. Prin urmare și asociațiile obștești pot deveni subiect cu obligația de plată a accizului. Art. 124 stabilește care sunt înlesnirile la plata accizelor, care nu se achită în caz de import al mărfurilor de uz personal sau în caz de import al categoriilor de mărfuri specificate la art. 124 alin. (2), printre care mărfurile definite ca ajutor umanitar, destinate oricărui obiect de asistență tehnică realizate de către organizațiile internaționale, etc. Prin urmare Codul fiscal tratează OSC ca oricare alt subiect al impunerii în cazul achitării accizelor.

61. Hotărârea de Guvern nr. 246 din 08.04.2010 cu privire la modul de aplicare a cotei zero a TVA la livrările de mărfuri, servicii efectuate pe teritoriul țării și de acordare a facilităților fiscale și vamale pentru proiectele de asistență tehnică și investițională în derulare, care cad sub incidența tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte, Monitorul Oficial nr. 52-53 din 14.04.2010 <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=334259>

62. Hotărârea de Guvern nr. 124 din 15.02.2013 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la modul de acordare a unor categorii de facilități privind TVA conform prevederilor art.103 alin. (7) din Codul fiscal nr. 1163 XIII din 24 aprilie 1997 și art. 4 alin. (18) lit. a) și lit.b) din Legea nr. 1417-XIII din 17 decembrie 1997 pentru punerea în aplicare a titlului III al Codului fiscal, Monitorul Oficial nr. 36-40 din 22.02.2013 <http://lex.justice.md/md/346741/>

63 <http://www.contabilsef.md/libview.php?l=ro&idc=230&id=3649&t=/Legislatia/Legislatia-fiscala/Scrisori/Scrisorile-principale-cu-privire-la-TVA-si-accize/Privind-aplicarea-TVA-pentru-produsele-de-fabricatie-proprie-ale-cantinelor-specializate-in-alimentarea-batranilor-nevoiasi-din-contul-organizatiilor-de-binefacere-Scrisoarea-IFPS-nr-26-082-0221219-din-09032011/>

Scutiri la impozitul pe bunuri imobiliare nu sunt stabilite expres pentru OSC-uri. Art. 283 al Codului fiscal stabilește în regim general care entități pot fi scutite de acest impozit: societățile orbilor, surzilor, invalizilor și întreprinderile create de acestea pentru realizarea scopurilor statutare, organizațiile religioase – pentru bunurile imobiliare destinate riturilor de cult, OSC-urile în condițiile art. 52 din Codul fiscal cu condiția ca în cadrul acestora să funcționeze instituțiile de asistență socială. Art. 284 prevede condiții exprese când autoritățile deliberative și reprezentative ale administrației publice locale sunt în drept să acorde persoanelor juridice scutiri sau amânări la plata impozitului pe bunurile imobiliare pe anul fiscal: în caz de calamitate naturală sau incendiu, în urma cărora bunurile imobiliare, semănăturile și plantațiile multianuale au fost distruse sau au fost deteriorate considerabil, sau în caz de atribuire a terenurilor pentru evacuarea întreprinderilor cu impact negativ asupra mediului înconjurător.

Scutiri la taxele locale. Codul fiscal la art. 296, permite autorităților publice locale de a acorda scutiri de taxe locale și înlesniri anumitor subiecți inclusiv OSC, deși în articolul menționat nu se specifică expres „organizația obștească” (ex. pot fi scutite OSC de taxele pentru posesori ai unităților de transport, taxa pentru parcaj, taxe pentru unitățile stradale de comerț/prestare servicii, etc.).

Inspectoratul Fiscal Principal de Stat a organizat traininguri în 2013, 2014 pentru reprezentanții organizațiilor obștești. Din păcate, doar 18 organizații au participat la acest atelier de instruire, chiar dacă acesta a fost gratuit și a fost anunțat public pe pagina web a Inspectoratului Fiscal. Au fost instruiți și colaboratorii inspectoratelor fiscale teritoriale, pentru a asigura un dialog mai eficient cu organizațiile necomerciale la nivel local. Inspectoratul Fiscal Principal de Stat intenționează de a elabora și publica în octombrie (2015) un ghid comprehensiv cu privire la fiscalitatea organizațiilor necomerciale.

Recomandări pentru instituțiile publice:	- elaborarea unor politici fiscale favorabile activității OSC prin revizuirea Codului fiscal; - evitarea reglementării excesive în privința mecanismelor de colectare de fonduri de către OSC-uri; - instituirea expresă a facilităților la plata TVA pentru OSC de utilitate publică, conform obiectivelor prevăzute în Strategia de Dezvoltare a Societății Civile. *
Recomandări pentru organizațiile obștești:	- promovarea și monitorizarea permanentă a realizării de către stat a prevederilor Strategiei de Dezvoltare a Societății Civile.

*64

Acordarea înlesnirilor adiționale pentru OSC. Legea nr. 837 cu privire la asociațiile obștești prevede că statul acordă organizațiilor de copii dreptul de a folosi gratuit sau în condiții preferențiale încăperile școlilor, liceelor, colegiilor și instituțiilor extrașcolare, căminele culturale, palatele și casele de cultură, amenajările sportive. Art. 8 alin. (2) din Legea nr. 837 prevede că organizațiile obștești ce urmăresc beneficiul public la arendarea încăperilor și clădirilor, care sunt proprietate publică, vor beneficia de condiții preferențiale (atât la nivel național, cât și la nivel local). Rezultă că pentru acordarea acestei facilități este nevoie ca organizația obștească să „urmăresc beneficiul public”.

Legea prevede că această procedură se efectuează în condițiile prevăzute de Guvern. Până în prezent, din păcate, nu a fost aprobată o reglementare în acest sens, iar în cele mai multe situații se creează un vid legislativ, care face anevoiasă aplicarea acestei norme. În unele cazuri practice, organizațiile obștești obțin aceste facilități nu conform unor proceduri transparente, bine stabilite și previzibile, dar datorită unor anumite înțelegeri. În urma acestor cazuri, acești beneficiari ajung să fie chemați în instanțele de judecată și să piardă această facilitate.

În aceste condiții, recomandăm ca organizațiile obștești în dialogul cu autoritățile publice centrale/locale să utilizeze interpretarea oferită de Hotărârea nr.77 din 18.05.2015 al Plenului Curții Supreme de Justiție cu privire la modul de aplicare a prevederilor art. 77 alin. 5 din Legea privind administrația publică locală nr. 436 din 28.12.2006.⁶⁵ Astfel, conform Hotărârii, regula generală este că pot fi date în locațiune bunurile gestionate

64 <http://www.consiliulOSC.md/current-legislation/>

65 http://jurisprudenta.csj.md/search_rec_csj.php?id=122

de organele administrației publice locale doar respectând procedura licitațiilor publice. Punct. 23 al Regulamentului cu privire la modul de dare în locațiune a activelor neutilizate⁶⁶ prevede că, atunci când închirierea bunurilor neutilizate nu a fost solicitată la o licitație, când cheltuielile de organizare a licitațiilor nu sunt justificate (nu sunt acoperite de chiria pe 6 luni), autoritatea abilitată poate accepta darea bunurilor neutilizate în locațiune prin negocieri directe. Astfel, se poate trece la negocieri directe, privind locațiunea bunurilor neutilizate doar în privința acelor bunuri care, deja, au fost expuse la licitație și ca urmare nu au fost solicitate.

Recomandări pentru autoritățile publice:	- aprobarea Hotărârii de Guvern pentru reglementarea modului de arendare a încăperilor și clădirilor, care sunt proprietate publică de către organizațiile de utilitate publică, conform prevederilor Legii cu privire la organizațiile obștești; - instituirea procedurilor transparente la nivelul organelor publice centrale/locale, de acordare a încăperilor și clădirilor, care sunt proprietate publică pentru organizațiile de utilitate publică și publicarea informației despre beneficiari și bunul dat în locațiune (termenul locațiunii, date generale despre beneficiar/adresa juridică, domeniul de activitate/ programele dezvoltate și implementate). Publicarea anuală a statisticii în acest sens.
Recomandări pentru organizațiile obștești:	- utilizarea prevederilor Hotărârii nr.77 din 18.05.2015 a Plenului Curții Supreme de Justiție cu privire la modul de aplicare a prevederilor art. 77 alin. 5 din Legea privind administrația publică locală nr. 436- XVI din 28.12.2006; - monitorizarea autorităților publice locale, privind modul de acordare a facilităților la darea în arendă a încăperilor, care sunt proprietate publică.

Acordarea suportului financiar sau material asociațiilor obștești. Conform, art. 33¹ al Legii cu privire la asociațiile obștești, decizia asupra solicitării de susținere financiară sau materială a asociației obștești de utilitate publică se adoptă, în urma desfășurării unui concurs public, de către o comisie formată din reprezentanți ai autorității publice, din reprezentanți ai asociațiilor de utilitate publică, care nu participă la concursul de finanțare și din experți independenți. Autoritățile publice asigură publicitatea și transparența procesului de organizare a concursului de obținere a susținerii financiare sau materiale. Anunțul și condițiile de desfășurare a concursului se publică în mijloacele de informare în masă, cu cel puțin 2 luni înainte de data limită pentru depunerea programelor, proiectelor și propunerilor pentru activități (conform art. 33¹ alin. (2), Legea cu privire la asociațiile obștești).

Conform art. 33¹ (4) al Legii nr. 837, susținerea financiară sau materială a programelor, a proiectelor și a activităților asociațiilor de utilitate publică se efectuează în bază de contract, semnat cu autoritatea publică care a adoptat *decizia de susținere financiară sau materială*. Contractul va conține clauze cu privire la sumele sau bunurile acordate, la termenele de valorificare a susținerii financiare sau materiale, la obligațiile părților (inclusiv la obligația de folosire la destinație a mijloacelor și la obligația de prezentare a rapoartelor) și la consecințele neexecutării sau executării necorespunzătoare a obligațiilor contractuale. Din păcate nu sunt disponibile date relevante cu privire la realizarea acestui mecanism de susținere a organizațiilor obștești, iar marea majoritatea a OSC-urilor din țară nu cunosc despre o anumită practică în acest sens. Din acest motiv, considerăm acest mecanism doar unul declarativ.

Încheiere contractelor pentru executare de lucrări și prestare de servicii. Acest drept este prevăzut în Legea cu privire la asociațiile obștești la art. 24. Conform Indexului sustenabilității organizațiilor societății civile (2013, 2014),⁶⁷ autoritățile publice încheie tot mai multe contracte cu OSC pentru a beneficia de expertiză în anumite domenii. Ministerul Tineretului și Sportului a subcontractat Centrul „Pro-Comunitate” pentru elaborarea strategiei în domeniul tineretului. Autoritățile publice locale au subcontractat Centrul Contact Cahul și Centrul de Resurse pentru Tineret „Dacia” pentru a le oferi expertiză în planificarea strategică și accesarea fondurilor europene. Pe lângă aceasta, autoritățile de stat susțin multe OSC-uri care oferă servicii pentru copii,

⁶⁶ Hotărâre de Guvern nr. 483 din 29.03.2008 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la modul de dare în locațiune a activelor neutilizate, Monitorul Oficial nr. 69-71 din 04.04.2008 <http://lex.justice.md/md/327534/>

⁶⁷ <http://crjm.org/wp-content/uploads/2015/07/Index-OSC-2014-MD.pdf>

inclusiv copii cu dizabilități (de exemplu, Municipiul Chișinău finanțează anual Centrul „Voinicel”, care oferă servicii de intervenție timpurie pentru copiii cu tulburări de dezvoltare). Aceste contracte pot fi încheiate prin intermediul sistemului de achiziții publice, dacă valoarea serviciului depășește suma de 40.000 lei sau prin intermediul contractelor încheiate direct, dacă valoarea contractului este mai mică.

Acordarea granturilor/donațiilor pentru OSC de către instituțiile publice. În domeniul culturii, prin Hotărârea Guvernului nr. 834 din 08.10.2014⁶⁸ a fost aprobat *Regulamentului cu privire la modul de finanțare din bugetul de stat a proiectelor culturale desfășurate de asociațiile obștești*, care stabilește modul de susținere financiară din bugetul de stat a asociațiilor obștești din Republica Moldova în scopul sprijinirii potențialului creativ. În 2013 a fost implementat un program de granturi pentru OSC în valoare de 2 mil. lei (150.000 USD), pentru proiecte culturale.⁶⁹ Pentru realizarea unor astfel de programe Legea cu privire la bugetul de stat pentru anul 2015,⁷⁰ art. 2 (4) prevede că în bugetul Ministerului Culturii, pentru susținerea proiectelor/programelor culturale ale asociațiilor obștești s-au alocat bani în sumă de 4 064,7 mii de lei și pentru susținerea activității instituțiilor teatral-concertistice – suma de 112 623,7 mii de lei.

În domeniul susținerii activităților de tineret, prin Hotărârea Guvernului nr. 1213 din 27.12.2010⁷¹ au fost aprobate măsuri de susținere a activităților pentru tineret. Astfel, regulamentul stabilește modul de finanțare a organizării și desfășurării activităților, programelor și proiectelor pentru tineret de către instituțiile publice finanțate de la bugetul public național, precum și modul de utilizare a mijloacelor bugetare și speciale alocate în acest scop (pentru garantarea implementării acestor prevederi a fost aprobată prin ordinul Ministerului Metodologia-cadru de organizare și desfășurare a concursului pentru finanțarea programelor și/sau proiectelor pentru tineret)⁷². În 2013, conform indexului de dezvoltare a societății civile 2013, Ministerul Tineretului și Sportului a oferit mici granturi pentru 60 de OSC-uri de tineret în sumă de 3,5 mil. lei (270.000 USD). În 2014, Ministerul Tineretului și Sportului a acordat în continuare granturi mici pentru OSC-urile de tineret, prin intermediul Fondului pentru Tineri, care activează în toate raioanele din Moldova. Conform Raportului de Activitate al Ministerului Tineretului și Sportului pentru anul 2014,⁷³ în anul de referință au fost susținute 21 de proiecte cu finanțare din fondul de granturi.

În domeniul protecției mediului înconjurător, Hotărârea Guvernului nr. 988 din 21.09.1998 despre aprobarea Regulamentului privind fondurile ecologice, prevede la punctul 12 lit. g) că, mijloacele fondului ecologic național pot fi utilizate inclusiv pentru acordarea de sprijin financiar organizațiilor ecologiste neguvernamentale în baza unui program special de granturi pentru proiectele destinate protecției mediului înconjurător. Punctul 15 al Hotărârii nr. 988, prevede că, proiectele propuse spre finanțare din fondurile ecologice sunt prezentate de către organizațiile neguvernamentale Ministerului sau structurilor lui teritoriale pe formulare de modelul stabilit. Ministerul Mediului și structurile lui teritoriale evaluează și selectează proiectele, formulează concluziile și le prezintă consiliilor de administrare pentru adoptarea deciziei finale în conformitate cu Regulamentul privind administrarea fondurilor ecologice.⁷⁴ Dacă proiectul este acceptat, Ministerul Mediului și beneficiarul coordonează contractul privind realizarea și finanțarea proiectului și îl semnează. Ministerul și

68 Hotărârea de Guver nr. 834 din 08.10.2014 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la modul de finanțare din bugetul de stat a proiectelor culturale desfășurate de asociațiile obștești, Monitorul Oficial nr.313 - 318/874 din 17.10.2014 <http://lex.justice.md/md/355054/>

69 <http://www.fhi360.md/docs/INDEXUL%20SUSTENABILIT%C4%82%C5%A2II%20ORGANIZA%C5%A2IILOR%20SOCIET%C4%82%C5%A2II%20CIVILE%202013%20%E2%80%93%20REPUBLICA%20MOLDOVA.pdf>

70 Monitorul Oficial nr. 102-104 din 28.04.2015 <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&id=358190>

71 Hotărârea de Guver nr.1213 din 27.12.2010 au fost aprobate măsuri de susținere a activităților pentru tineret, Monitorul Oficial nr. 18-21a din 03.02.2011 <http://lex.justice.md/viewdoc.php?action=view&view=doc&id=337472&lang=1>

72 Ordinul nr. 656 din 7.10.2011 al Ministrului tineretului și sportului cu privire la la aprobarea „Metodologiei-cadru de organizare și desfășurare a concursului pentru finanțarea programelor și/sau proiectelor pentru tineret”, Monitorul Oficial nr. 249-255 din 22.08.2014 <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=354470>

73 http://www.mts.gov.md/sites/default/files/document/attachments/raportul_anual_de_activitate_al_ministerului_tineretului_si_sportului_pentru_anul_2014.pdf

74 Regulamentul privind administrarea fondurilor ecologice <http://mediu.gov.md/index.php/serviciul-de-presa/noutati/79-categorii-in-romana/despre-minister/institutii-subordonate/72-fondul-ecologic-national>

structurile sale teritoriale exercită controlul asupra realizării proiectelor, fiind în drept să solicite beneficiarului orice informație operativă referitor la stadiul executării proiectelor finanțate din fondul ecologic. Conform Listei proiectelor aprobate pentru finanțare din Fondul Ecologic Național,⁷⁵ în anul 2015 doar o asociație obștească a beneficiat de un grant de 200 000 lei pentru implementarea unui proiect în domeniul educație ecologice a populației și anume în domeniul colectării selective a deșeurilor, iar în 2014, 15 OSC-uri la nivel național au implementat proiect în bază de grant primit din fondul ecologic.

În domeniul ocrotirii sănătății, au fost inițiate discuții pentru elaborarea Regulamentului cu privire la modul de finanțare din bugetul de stat a proiectelor în domeniul sănătății publice, realizate de către asociațiile obștești, dar care din păcate nu a fost finalizat și respectiv nu a fost aplicat un astfel de mecanism. Un exemplu este relevant a fi indicat, Compania Națională de Asigurare în Medicină acordă suport financiar Fundației Filantropice Medico – Socială „Angelus Moldova” în menținerea serviciilor paliative de îngrijire.⁷⁶

O altă formă de acordare a suportului organizațiilor obștești de către instituțiile publice este reglementată în Hotărârea de Guvern nr. 110⁷⁷ din 23.02.2011. Potrivit art. 1 alin. (6) al Hotărârii respective, ministerele și alte autorități administrative centrale vor promova adoptarea deciziei privind stabilirea limitei de până la 5% din profitul net anual al societăților pe acțiuni cu cotă de participare a statului și al întreprinderilor de stat pentru efectuarea acțiunilor de binefacere și sponsorizări. În cazul acestor decizi, consiliul de administrație din care fac parte reprezentanții statului vor decide asupra acestor repartizări a surselor menționate. Din păcate, nu este accesibilă nici o informație publică cu privire la modul de aplicare a acestei norme și care sunt beneficiarii acestor acte de binefacere sau de sponsorizare.

Legea nr. 436 din 28.12.2006 privind administrația publică locală conține prevederi referitoare la colaborarea administrației publice locale cu asociațiile obștești. Astfel, art. 14 (2) lit. j) prevede că, consiliul local decide colaborarea cu agenți economici și asociații obștești din țară și din străinătate, în scopul realizării unor acțiuni sau lucrări de interes comun. Același act normativ prevede atribuțiile primarului, care conform art. 29 (1) lit. r) coordonează activitatea de asistență socială privind copiii, persoanele în etate, invalizii, familiile cu mulți copii, familiile afectate de violență intrafamilială, precum și sprijină activitatea *asociațiilor obștești de utilitate publică* din teritoriul satului (comunei), orașului (municipiului). La nivelul autorităților publice locale, 16 beneficiari de granturi în cadrul programului MCSSP au colectat 8 mil. lei (625.000 USD) din surse locale, inclusiv autorități publice locale - un succes fără precedent în domeniu.⁷⁸

Plasarea comenzilor sociale și implicarea OSC-urilor. Potrivit art. 33² (1) al Legii nr. 837 *comanda socială* este una din *formele de realizare a programelor sociale organizate de autoritățile publice.* La concursurile de plasare a comenzii sociale participă doar asociațiile obștești care trebuie să dispună de condițiile necesare pentru executarea comenzii ce se plasează, inclusiv de utilaje și de alte bunuri, de personal calificat și cu experiență în domeniu și de o bună reputație, capabilă să atragă voluntari și mijloace suplimentare. Începând cu anul 2013, Legea nr. 96 din 13.04.2007 cu privire la achizițiile publice⁷⁹ prevede un nou mecanism de contractare a prestatorilor de servicii sociale, prin asigurarea dreptului tuturor asociațiilor obștești de a participa la procedura de achiziții publice a serviciilor sociale și nu doar a OSC de utilitate publică. Legiutorul precizează că, pentru a dobândi dreptul de a presta servicii sociale este nevoie să dobândești calitatea de prestator de servicii sociale conform Legii nr. 123 din 18.06.2010 cu privire la serviciile sociale.⁸⁰ Prestatorii de servicii sociale pot organiza și oferi servicii sociale dacă sunt acreditați conform Legii nr. 129 din 08.06.2012 cu privire la acreditarea

⁷⁵ <http://mediu.gov.md/index.php/serviciul-de-presa/noutati/79-categorii-in-romana/despre-minister/institutii-subordonate/72-fondul-ecologic-national>

⁷⁶ USAID Indexul sustenabilității societății civile 2014 <http://crjm.org/wp-content/uploads/2015/07/Index-OSC-2014-MD.pdf>

⁷⁷ Hotărârea de Guvern nr. 110 din 23.02.2011 cu privire la unele aspecte ce țin de repartizarea profitului net anual al societăților pe acțiuni cu cotă de participare a statului și al întreprinderilor de stat, Monitorul Oficial nr. 34-36 din 04.03.2011 <http://lex.justice.md/md/337705/>

⁷⁸ <http://www.fhi360.md/docs/INDEXUL%20SUSTENABILIT%C4%82%C5%A2II%20ORGANIZA%C5%A2IILOR%20SOCIET%C4%82%C5%A2II%20CIVILE%202013%20E2%80%93%20REPUBLICA%20MOLDOVA.pdf>

⁷⁹ Monitorul Oficial nr. 107-111 din 27.07.2007 <http://lex.justice.md/md/324662/>

⁸⁰ Monitorul Oficial nr. 155-158 din 03.09.2010 <http://lex.justice.md/viewdoc.php?action=view&view=doc&id=335808&lang=1>

prestatorilor de servicii sociale.⁸¹ În 2013, Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei a instituit Consiliul național de acreditare a prestatorilor de servicii sociale, iar în 2014 a fost aprobată Hotărârea de Guvern nr. 95 din 07.02.2014 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la procedura de acreditare a prestatorilor de servicii sociale.⁸²

La nivel local, legea mai instituie o pârgă de colaborare cu asociațiile obștești. Conform art. 9 (1) (Legea cu privire la serviciile sociale) autoritățile administrației publice locale de nivelul al doilea asigură dezvoltarea și gestionarea serviciilor sociale în funcție de necesitățile identificate ale populației din teritoriul administrat, fie autonom, fie în comun cu alte autorități ale administrației publice locale, precum și în colaborare cu agenții economici, patronatele, syndicatele din teritoriu și cu asociațiile obștești din țară și din străinătate. Totodată, conform art. 10 al Legii cu privire la serviciile sociale, autoritățile susțin asociațiile obștești de utilitate publică ce activează în teritoriul administrat, în sfera serviciilor sociale.

Potrivit indexului de dezvoltare al societății civile 2014,⁸³ în 2014, trei ministere au apelat la OSC-uri pentru a presta servicii sociale conform Legii privind achizițiile publice și Legii privind contractarea serviciilor sociale. Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei a încheiat un contract cu Asociația Internațională „La Strada” pentru a lansa „Linia copilului”. Ministerul Economiei a oferit granturi OSC-urilor din domeniul mediului pentru a promova eficiența energetică și a contribui la modificarea legislației relevante. Autorii indexului precizează că, deși sumele alocate de ministere au fost destul de mici (aproximativ 500-1000 USD pe proiect), acesta este totuși un progres semnificativ pentru viabilitatea financiară a OSC-urilor din Moldova și creează un precedent pozitiv pentru viitoarea cooperare între OSC-uri și structurile guvernamentale.

Recomandări pentru instituțiile publice:	- elaborarea unui Regulament cadru pentru autorități publice centrale/locale care să instituie o procedură clară cu privire la modul de oferire a susținerii financiare pentru OSC, din bani publici (granturi, contracte pentru servicii sociale, etc.); - dezvoltarea unei baze de date și a unui instrument online de monitorizare și raportare a contractelor de finanțare cu destinație specială a unor programe culturale, sociale, etc.; contractelor de executare a lucrărilor și prestării serviciilor încheiate cu OSC; lista granturilor acordate de către instituțiile publice OSC; încheierea contractelor de realizare a serviciilor sociale, etc.; - reglementarea unui mecanism unic și transparent cu privire la oferirea suportului filantropic de către întreprinderile de stat pentru OSC; - instituirea unui parteneriat funcțional cu OSC-urile în domeniul prestării serviciilor.
Recomandări pentru organizațiile obștești:	- participarea activă în cadrul concursurilor de achiziții publice pentru prestare de servicii; - elaborarea unor ghiduri pentru APL/APC privind modalitățile și mecanismele legale de colaborare cu OSC-urile inclusiv prin acordare de granturi, donații, etc. - monitorizarea alocării banilor publici pentru organizații necomerciale.

Mecanismul de redirecționare procentuală 2%. Mecanismul de desemnare procentuală, sau așa numita „Legea 2%”, este supusă dezbaterilor, cel puțin ultimii 10 ani în Republica Moldova, fiind prevăzut în Strategia de dezvoltare a societății civile drept o garanție pentru susținerea viabilității financiare a OSC-urilor (în acest sens au fost elaborate mai multe studii și proiecte de reglementare a mecanismului).⁸⁴ Mecanismul este o metodă utilizată din ce în ce mai mult în statele europene și se bucură de succese în țările în care societatea civilă este foarte activă în a-l promova în rândul populației. Este necesar de subliniat că mecanismul de desemnare procentuală nu trebuie considerat ca o alternativă a deducerii fiscale pentru donațiile filantropice, dar ca un element distinct în cadrul fiscal național.

Conform practicii internaționale, desemnarea procentuală reprezintă procesul în care contribuabilii, persoanele fizice și/sau persoanele juridice, care nu au datorii către bugetul de stat, sunt în drept de a redirecționa

81 Monitorul Oficial nr. 181-184 din 31.08.2012 <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=344610>

82 Monitorul Oficial nr. 35-41 din 14.02.2014 <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=351555>

83 http://management.md/wp-content/uploads/2015/07/Indexul-sustenabilitatii-OSC-urilor_2014.pdf

84 CRJM 2015: Impactul legii 2% asupra durabilității financiare a organizațiilor societății civile <http://crjm.org/wp-content/uploads/2015/05/CRJM-DPP-2la-suta-05-05-2015-WEB.pdf>; The Percentage designation based on the Hungarian Model: can it make a difference in Moldova?, Andrei Brighidin, 2013 http://www.fhi360.md/docs/The_Percentage_designation_based_on_the_Hungarian_Model_can_it_make_a_difference_in_Moldova.pdf; Review of key subjects on regulation of percentage designation mechanism in Moldova, developed by Daniela Vidaicu. ECNL, 2013.

un quantum procentual (%) calculat din impozitul pe venit achitat anual, către entități de utilitate publică (sau alți beneficiari prevăzuți de lege). Astfel, logica mecanismului este că statul acceptă să acorde o parte din sursele bănești obținute din impozitul pe venit de la contribuabili, entităților din societatea civilă, pentru ca acestea din urmă să realizeze scopuri de utilitate publică pentru care statul nu are suficientă expertiză, servicii sau capacități.

Spre exemplu, legislația Slovaciei prevede că pot participa la desemnarea procentuală atât persoanele fizice, cât și cele juridice. Conform acestei practici, persoanele fizice pot contribui cu până la 2 %, iar în cazul în care pot certifica că au efectuat o muncă voluntară mai mult de 40 ore – pot contribui redirectionând până la 3% din impozitul pe venit achitat acestor entități. Persoanele juridice pot desemna până la 1,5%, dar dacă certifică că au donat 0,5% – pot redirectiona până la 2%. O altă practică este cea întâlnită în România (2%), Lituania (până la 2%) și Ungaria (1%+1%) – unde subiecți cu drept de redirectionare a unui quantum procentual pot fi doar persoanele fizice (în Lituania doar rezidenții, acest lucru fiind expres indicat în lege).⁸⁵

Este necesar a menționa că, mecanismul de redirectionare procentuală este un instrument distinct față de deducerile efectuate în cazul donațiilor. Deducerea prevăzută la art. 36 Cod Fiscal este un beneficiu acordat donatorului în cazul realizării unei donații în scop filantropic sau de sponsorizare. În mod practic deducerea permite donatorului să reducă din suma impozitului pe venit pe care trebuie să îl plătească statului. Acest mecanism este un instrument de stimulare a contribuabililor să acorde donații în scopuri filantropice sau de sponsorizare. Pe de altă parte mecanismul de redirectionare procentuală permite contribuabilului să stabilească destinația a până la 2% din suma impozitului plătit pentru activități de utilitate publică realizate de OSC-uri. Redirectionarea procentuală nu reprezintă un „beneficiu fiscal” pentru că, contribuabilul va achia suma integră a impozitului pe venit calculat. În statele UE putem enumera câteva exemple unde redirectionarea procentuală este aplicată concomitent cu deducerile pentru donații. În Polonia – donațiile realizate de persoanele fizice pot fi deduse până la 6% iar cele realizate de persoanele juridice de până la 10% iar în același timp persoanele fizice pot redirectiona 1% din impozit unui ONG. Prin urmare, considerăm că ambele mecanisme trebuie dezvoltate și aplicate concomitent, lucru care este posibil și va fi binevenit.

În vederea reglementării mecanismului desemnării procentuale au fost elaborate un șir de studii și propuneri de modificare a legislației naționale. În 2013 a fost creat un Grup de lucru oficial în cadrul Ministerului Finanțelor prin Dispoziția Guvernului nr.17-d/12.02.2013 responsabil pentru pregătirea modificărilor corespunzătoare. Astfel, Codul fiscal a fost amendat prin Legea nr. 324 din 23 decembrie 2013 prin modificarea art. 88 alin. (7) care pentru prima oară a introdus noțiunea de „desemnarea procentuală”. La 13 februarie 2014, Curtea Constituțională a pronunțat hotărârea privind controlul constituționalității articolului art. 88 alin. (7) din Codul fiscal, și a declarat norma ca fiind neconstituțională din cauza nerespectării procedurii bugetare prevăzută de art. 131 al Constituției, și fără consultarea autorităților publice locale, cu încălcarea principiului autonomiei locale prevăzut la art. 109 al Constituției.⁸⁶

La 18 iulie 2014, Parlamentul a adoptat noi modificări la Codul fiscal prin Legea nr. 154 din 18.07.2014. Conform legii menționate, Guvernul urma să adopte mecanismul de implementare a noilor prevederi în termen de 3 luni de la intrarea în vigoare a legii. Din păcate, Guvernul nu a adoptat nici o reglementare în acest sens, normele din Codul fiscal și Legea nr. 837 din 1996, conținând foarte multe lacune. În cele din urmă, începând cu 1 ianuarie 2015, Codul fiscal definește mecanismul și stabilește principii generale de funcționare, indicând: beneficiarii, categoriile de contribuabili care pot redirectiona, modul de redirectionare, instituții competente, răspunerea în caz de încălcare a legislației. Astăzi lipsește o procedură clară pentru ca organizațiile obștești să facă uz de acest instrument. Singurele prevederi referitoare la desemnarea procentuală fiind reglementate lacunar și sporadic de Codul fiscal (art. 8, 12, 15², 52, 88) și Legea nr. 837 cu privire la asociațiile obștești (art. 31, 33³, 33⁴).

⁸⁵ Analiza subiectelor cheie privind reglementarea mecanismului desemnării procentuale în Republica Moldova, Daniela Vidaicu, Chișinău 2013

⁸⁶ <http://www.constcourt.md/ccdocview.php?tip=hotariri&docid=488&l=ro>

Codul fiscal la art. 12 prevede că desemnare procentuală este un proces în care contribuabilii (art. 8 (1) stabilește că doar persoanele fizice au acest drept) care nu au datorii la bugetul public național pentru perioadele fiscale anterioare, direcționează un quantum procentual de până la 2% din suma impozitului pe venit calculat anual la buget către organizațiile necomerciale de utilitate publică, cultele religioase și părțile componente ale acestora care sunt în drept să participe la desemnarea procentuală. Astfel,

- doar persoanele fizice pot redirecționa până la 2%,
- persoanele fizice nu trebuie să aibă datorii de la bugetul de stat,
- poate fi redirecționat un quantum de până la 2% din impozitul pe venit,
- redirecționarea se efectuează la 25 martie odată cu achitarea impozitului pe venit,
- beneficiari pot fi: organizațiile necomerciale de utilitate publică (care dețin certificat de utilitate publică), cultele religioase și părțile componente ale acestora (stabilite în Legea nr. 125 din 11.05.2007 privind libertatea de conștiință, de gândire și de religie).⁸⁷

Conform art. 33³ alin. (2) din Legea 837 din 1996 prevede că, mijloacele financiare obținute de către organizațiile necomerciale de utilitate publică în urma desemnării procentuale pot fi utilizate după cum urmează:

a) în scopul susținerii activităților de utilitate publică prevăzute în Legea cu privire la asociațiile obștești, art. 30, într-un termen ce nu depășește o perioadă fiscală după perioada fiscală în care a fost efectuată desemnarea;

b) pentru acoperirea cheltuielilor administrative ale organizației, în mărime de până la 5% din mijloacele financiare obținute în urma desemnării procentuale.

După cum se vede, pe lângă OSC, modificările adoptate permit și organizațiilor religioase (și entităților acestora) să acceseze această finanțare fără vreo cerință de eligibilitate sau raportare. Față de OSC-uri, organizațiile religioase nu sunt obligate să raporteze cu privire la modul de utilizare a resurselor primite, nu sunt obligate să utilizeze aceste resurse într-un anumit termen, nu sunt pasibile de răspundere juridică în cazul în care aceste resurse nu sunt utilizate conform destinației, etc. Guvernul nu a reușit să elaboreze în 2014-2015 mecanismele de aplicare a Legii celor 2%, iar distribuirea impozitului pe venit a persoanelor fizice la propria dorință este planificată abia din anul 2016.

Conform prevederilor actuale, Comisia de certificare de pe lângă Ministerul Justiției este responsabilă pentru controlul asupra utilizării mijloacelor financiare obținute în urma desemnării procentuale. Comisia este obligată să recepționeze rapoartele cu privire la modul de utilizare a mijloacelor provenite din 2% și să stabilească dacă acestea au fost realizate conform scopului de utilitate publică. Tototodă, art. 33⁴ prevede că, organizațiile necomerciale de utilitate publică și persoanele cu funcții de răspundere din cadrul acestora care încalcă prevederile legale privind utilizarea mijloacelor financiare obținute în urma desemnării procentuale poartă răspundere în conformitate cu legislația. Organul care a sancționat o organizație necomercială de utilitate publică pentru utilizarea contrar destinației a mijloacelor financiare obținute în urma desemnării procentuale este obligat să înștiințeze despre aceasta Comisia de certificare în termen de 15 zile de la data aplicării sancțiunii.

Dacă sancțiunea a fost contestată în instanța de judecată, organul respectiv este obligat să înștiințeze despre aceasta Comisia de certificare în termen de 5 zile de la data rămânerii definitive a hotărârii judecătorești. Asociația obștească de utilitate publică căreia i s-a retras certificatul din cauza denaturării destinației mijloacelor financiare obținute în urma desemnării procentuale nu poate avea statut de utilitate publică timp de 3 ani de la data aplicării sancțiunii. Actualmente, cadrul național are multe lacune cu privire la desemnarea procentuală, iar amendarea acestuia și elaborarea unei proceduri transparente, clare și previzibile este iminentă.

⁸⁷ Monitorul Oficial nr. 127-130 din 17.08.2007 <http://lex.justice.md/viewdoc.php?action=view&view=doc&id=324889&lang=1>

Recomandări pentru autoritățile publice:	- adoptarea urgentă a modificărilor la Codul fiscal, pentru a face funcțional mecanismul de redirecționare a 2% din impozitul pe venit (inclusiv pentru persoanele juridice). Stabilirea unui mecanism bazat pe echitate pentru a beneficia de suportul provenit din „2%” pentru subiecții eligibili; - stabilirea unui mecanism tehnic conform principiului confidențialității prin care un anumit procent va fi transferat de la contribuabil la organizația obștească; - identificarea autorității care va verifica modul de utilizare a banilor proveniți din redirecționarea procentuală. Fortificarea capacităților instituționale a acestui organ de stat; - elaborarea unor ghiduri explicative pentru contribuabili/beneficiari cu privire la funcționarea mecanismului de redirecționare a 2% din impozitul pe venit.
Recomandări pentru organizațiile obștești:	- dezvoltarea unor campanii eficiente de advocacy pentru asigurarea bunei implementări a legii „2%” din partea statului - dezvoltarea unor strategii interne a organizației pentru promovarea eficientă a activităților desfășurate și a misiunii OSC-urilor în rândul beneficiarilor și a altor persoane fizice pentru acumularea surselor din mecanismul „2%”; - dezvoltarea capacităților OSC-urilor în scopul îndeplinirii condițiilor de eligibilitate pentru a beneficia de mecanismul de redirecționare procentuală.

Răspunderea juridică pentru utilizarea frauduloasă a suportului oferit de stat. Conform art. 33³ al Legii cu privire la asociațiile obștești, dacă o organizație necomercială de utilitate publică folosește în mod fraudulos banii publici va răspunde conform legislației administrative sau penale (în dependență de fapta săvârșită). Organul care a aplicat o anumită sancțiune unei OSC va anunța Comisia de certificare în termen de 15 zile de la data aplicării sancțiunii. Comisia de certificare va fi înștiințată în termen de 5 zile dacă organizația necomercială a atacat în instanța de judecată decizia de aplicare a sancțiunii. Conform alin. (3) al art. 333, organizația necomercială de utilitate publică căreia i s-a retras certificatul din cauza deturnării de destinație a suportului acordat de stat nu poate avea acest statut timp de 3 ani de la data aplicării sancțiunii.

Art. 38 al Legii cu privire la asociațiile obștești stabilește că, controlul asupra corespunderii activității asociațiilor obștești, scopurilor și sarcinilor statutare îl exercită organul care a înregistrat asociația (alin.1). Totodată, legea stabilește că, controlul asupra surselor de venit, cuantumului mijloacelor obținute, plății impozitelor și asupra altei activități financiare a asociației obștești îl exercită organele financiare și fiscale de stat (alin.2). Totodată, potrivit art. 52 alin. (7) al Codului fiscal, organizațiile necomerciale care utilizează contrar destinației mijloacele cu destinație specială sau folosesc proprietatea, alte mijloace și venituri rezultate din activitatea statutară în scopuri neprevăzute în statut, în regulament sau în alt document de constituire calculează și achită impozitul pe venit la cota de 12% din suma utilizată contrar destinației.

CAPITOLUL 3.

ISTORII DE SUCCES DIN ACTIVITATEA DE COLECTARE DE FONDURI DE CĂTRE OSC-URI

STUDIUL DE CAZ Nr.1

Evenimente speciale, procurare bunuri și produse pentru beneficiari concreți

Informații generale despre organizație:

Denumirea completă: Centrul Regional de Asistență și Informare a ONG CONTACT-Cahul

Domeniul de activitate: social

Nume director executiv: Silvia Strelciuc

Adrese: or. Cahul, str. 31 august 4B/3, tel: +373/299 84842,84843, fax +373/299/84843

Începând cu anul 2012, Centrul CONTACT Cahul desfășoară Campania caritabilă „Moș Crăciun există!”. Scopul și obiectivele specifice ale activității sunt colectarea resurselor financiare și a bunurilor pentru cei mai vulnerabili și marginalizați tineri din raioanele de sud ale Republicii Moldova.

Grupurile-țintă: agenții economici, instituțiile publice, organizațiile societății civile, persoane fizice.

În cadrul unor proiecte CRAION CONTACT-Cahul lucrează cu tinerii din familii nevoiașе, identificați în colaborare cu asistenții sociali comunitari. Echipa centrului îi identifică pe cei mai vulnerabili și creează o listă de persoane, care au o mare nevoie de sprijin pentru a depăși situațiile de criză în care se află. Ideea participării în cadrul campaniei se discută individual cu fiecare persoană și cu membrii familiei, în cazul când tinerii sunt minori.

După ce a fost agreată ideea participării în cadrul campaniei, psihopedagogii lucrează cu fiecare tânăr și îl ajută să-și scrie „Povestea vieții”, respectând, în același timp, principiile confidențialității și libertății personale. În povestea vieții lor se includ și așteptările pe care le au de la sărbătorile de iarnă, inclusiv – „Cum ai dori să sărbătorești Crăciunul?” și „Ce aștepti de la Moș Crăciun în anul acesta?”. Toate informațiile colectate se sistematizează și se dau publicității.

Informațiile despre campania lansată se distribuie pe larg către agenții economici, instituțiile publice, OSC-uri și alte structuri care sunt deschise către astfel de acțiuni.

Cu două săptămâni înainte de balul caritabil la sediul CRAION CONTACT-Cahul își deschide larg ușile „Atelierul lui Moș Crăciun”. În cadrul atelierului voluntarii centrului, tineri din proiect, echipa centrului și alte persoane interesate confecționează articole hand-made, în atelier se croșetează îngerași, clopoței, brăduți; se pregătesc felicitări și ciuboțele de Crăciun. Toate lucrările se promovează pe site-ul organizației, profilului de Facebook, a buletinului electronic „CONTACT de Sud”, pe site-urile și paginile organizațiilor partenere. Ele sunt puse în vânzare până la balul caritabil și, inclusiv, în cadrul acestui eveniment.

În anul 2014 Serbarea Caritabilă „Speranță de Crăciun” a fost organizată la 23 decembrie 2014 cu participarea a peste 100 persoane: reprezentanți ai Consulatului General al României la Cahul, APL, OSC, business, parteneri ai proiectului, prieteni și cunoscuți ai CONTACT-Cahul. Buna dispoziție și spiritul de sărbătoare au fost asigurate de cete de colindători, dansatori, și invitații speciali ai seriei: interpreții Tudor și Lidia Bejenaru, Victor Sîrbu, MasterChef-ul Alexandru Carapostol și Magicianul Andrei Andronachi. Echipa CONTACT-Cahul împreună cu voluntarii au organizat un flash-mob cu genericul „Moș Crăciun Există”. Cuprinși de magia sărbătorilor de iarnă, toți cei prezenți la serbare și-au dorit să aducă un zâmbet pe chipul celor 5 tineri nevoiași, care nu se pot bucura de Sfânta Sărbătoare a Crăciunului. Astfel, pe parcursul Serbării „Speranță de Crăciun”, oaspeții au procurat felicitări, îngerași și clopoței croșetați, ciorăpei de Crăciun, au făcut donații individuale, au contribuit prin plata taxei de intrare la serbarea caritabilă.

La ultima etapă a campaniei banii, produsele și toate obiectele colectate ajung la domiciliul beneficiarului. Pentru fiecare beneficiar sunt deschise conturi curente pe care se introduc banii colectați distribuiți proporțional. Apoi împreună cu tânărul, beneficiar al campaniei și membrii familiei acestuia se elaborează un set de necesități primare și se fac cumpărăturile necesare: haine, medicamente, produse alimentare ș.a. Fiecare tânăr mai recepționează suplimentar și alte bunuri și produse colectate și donate de către agenții economici locali: pachete alimentare, pachete igienice, plăți pentru alimentație în cantine, plăți pentru diagnostic medical și tratament, brăduți pentru a simți mirosul sărbătorilor de iarnă sau orice alt fel de sprijin identificat de sponsori. Toate bunurile colectate sunt transportate la domiciliul beneficiarului, această vizită fiind o mică sărbătoare în familia tânărului dezavantajat și a familiei acestuia.

Rezultatele obținute în cadrul campaniei din anul 2014:

- Resurse financiare din vânzare articole handmade și donații – 20145 lei.
- Bunuri, îmbrăcăminte și încălțăminte, dulciuri, pachete individuale estimate la suma de 13225 lei.

În total s-a colectat și repartizat către 5 tineri foarte vulnerabili și marginalizați, bunuri în suma de 33370, 00 lei.

Suplimentar, CRAION CONTACT-Cahul în cadrul campaniei de colectare a fondurilor și-a „câștigat” noi prieteni și susținători, a avut posibilitatea să-și facă o amplă campanie de promovare la sudul Republicii Moldova.

Pericole și riscuri:

- Riscul că nu vor fi vândute toate biletele de intrare la evenimentul caritabil.

Lecții învățate

- organizația ar trebui să dispună de anumite resurse pentru acoperirea parțială sau totală a cheltuielilor de pregătire și desfășurare a evenimentului, în caz contrar costurile ar putea să depășească veniturile și suma resurselor colectate va fi prea mică;
 - pentru organizarea evenimentelor speciale trebuie realizate ample campanii de promovare locală;
 - este foarte important să spui „Mulțumesc” celor, care s-au implicat activ în campania de colectare a fondurilor. Iată un exemplu – echipa CRAION CONTACT-Cahul a făcut un calendar de perete, în care au fost plasate poze cu tinerii beneficiari și lista sponsorilor locali.
- Banii colectați sunt introduși pe conturile curente ale beneficiarilor. Aceasta facilitează utilizarea mai eficientă a resurselor financiare în corespundere cu diversele tipuri de necesități: procurări de haine, medicamente, plata diagnosticului sau tratamentului medical, procurare produse alimentare ș.a.
- Magazinele cu care s-a lucrat în campanie, au vrut să facă donații în formă de mărfuri, dar n-au putut, pentru că ulterior ar fi avut probleme mari la documentarea și raportarea operațiunii. Conform legislației, există restricții care reglementează proporția sumelor ce sunt declarate ca donație în raport cu veniturile de bază. Doar 2-3 % din venituri pot fi declarate drept donație. De aceea întreprinderile comerciale nu acceptă astfel de operații.

STUDIUL DE CAZ –Nr.2

Event collection box, Campanii-SMS de caritate, concerte și servicii de binefacere, colectare online

Informații generale despre organizație:

Denumirea completă: Asociația obștească „Salvați Viața”

Domeniul de activitate: social

Nume director executiv: Bercaci Aliona

Adrese: mun. Chișinău, str. Sadoveanu 20/1 of. 403, telefon – 022 999 381, 079 00 38 38

Misiunea, scopul și activitățile de bază ale organizației:

- colectarea și distribuirea donațiilor voluntare pentru tratament și asistență medicală a copiilor grav bolnavi și a adolescenților, deasemenea și pentru asistența specifică necesară familiilor social vulnerabile;
- atragerea atenției opiniei publice asupra copiilor care se luptă pentru viață și copilărie fără durere și suferință;
- colectarea donațiilor de la persoanele fizice și juridice, pentru punerea în aplicare a programelor de caritate menționate.

Donatorii de bază ai organizației: Moldcell, Agenda.md, All Kids, All Fun Moldova, Federația Moldovei de Tennis, Magazinul Baby Boom, Eva Balloons, City Quest, DAAC Hermes, Deukalion Audit, Dixi Media, Radio Europa Plus Moldova, Factura.md, Farmacia Familiei, Fotbal Club Dacia, Gis Meteo, Mama.md, Compania Mary Kay, Gold Travel, Idea.md, JurnalTV, Kinderland.md, Komsomoliskaia Pravda, Metro, Numbers, SRL OM, Piața de Vacanțe, Rabota.md, RuTV Moldova, Școala foto Roman Rybaliov, Sănătate, Simpals, Radio Sport, Starnet, Radio 21, Varo Inform, Leo Grand.

În activitatea sa, organizația practică mai multe modalități de colectare de fonduri pentru beneficiarii săi. În special este vorba despre campanii de caritate cu diferite generice, diferite grupuri/țintă dar cu același scop: colectarea de fonduri pentru tratament și asistență medicală a copiilor grav bolnavi și a adolescenților, deasemenea și pentru asistența specifică necesară familiilor social vulnerabile.

Mai jos sunt descrie câteva din campaniile de caritate desfășurate anual de AO "Slavați viața"

1. Campania-sms de caritate «Copii sănătoși!»

Data desfășurării: pe parcursul întregului an.

Esența: Posibilitatea de a ajuta copiii bolnavi prin intermediul SMS-urilor (pentru abonații Moldcell).

Începând cu 1 decembrie 2012, orice abonat al rețelei de telefonie mobilă Moldcell, poate ajuta copiii, trimițând mesaj gol la numărul scurt 0445.

Costul mesajului este 20 lei, ceea ce constituie suma donată. La momentul actual acesta este cea mai ușoară și mai comodă posibilitate de ajutor: suma este acceptabilă, nu este necesar de a pierde timp pentru a merge la bancă.

2. Acțiunea de caritate „Copiii – florile vieții”

Data desfășurării: pe parcursul întregului an.

Esența: Tradițional, la nuntă, jubileu sau cumetrii invitații vin cu buchete de flori care repede se usucă și sunt aruncate.

Se propune ca banii, care ar putea fi cheltuiți pe buchete costisitoare, să fie donați spre salvarea unui co-

pil. Doar rugați invitații (de exemplu, pe partea verso a invitațiilor) ca banii, puși deoparte pentru cumpărarea florilor să fie aruncați într-o boxă simbolică, instalată în sala unde are loc sărbătoarea. După transmiterea sumei adunate organizației, banii imediat vor fi transferați pe contul copiilor grav-bolnavi.

3. Acțiunea de caritate „Frumusețea va salva viața unui copil”

Data desfășurării: pe parcursul întregului an.

Esența: Într-o zi stabilită din timp, „Salvați Viața” invită o persoană într-un salon de frumusețe, unde lucrează stilisti-coafori, make-up artiști, cosmetologi, meșteri de manichiură și pedichiură. Aici persoanei invitate îi este oferită oportunitatea de a obține o manichiură sau coafură, de a se odihni și a se bucura de munca celor care au vocația de a face oamenii mai frumoși. Iar toate mijloacele adunate în cadrul acestei acțiuni, sunt îndreptate pentru tratamentul copiilor.

4. Acțiunea de caritate „Viața merită trăită”

Data desfășurării: decembrie/martie

Esența: Scopul principal al acțiunii este de a aduna câți mai mulți bani mărunți.

Sunt adunate donații sub formă de bănuți pentru a arăta că împreună, adunând doar bănuți, poate fi salvată viața cuiva. Acțiunile „Viața merită trăită” mereu sunt petrecute cu veselie. În fiecare an, adulții vin împreună cu copii, care își deșartă pușculițele cu bucurie și discută ca oameni mari despre cât este de important de a ajuta pe cei care au nevoie. Pentru a le mulțumi și a le face o bucurie micilor prieteni, AO „Salvați Viața” organizează în această zi programe de divertisment, concursuri, ateliere; animatorii și colaboratorii centrelor de dezvoltare distrează micuții. Programul zilei este de obicei plin și vesel.

5. „Corporate Charity Tennis Challenge” – cea mai bună competiție cu cel mai nobil scop!

Data desfășurării: aprilie-mai

Esența: AO „Salvați Viața” și Federația de Tenis din Moldova, organizează turnee de tenis de caritate. Sunt invitați persoane juridice, echipe ale organizațiilor și companiilor din Republica Moldova pentru participarea la un turneu de tenis pentru amatori. Componenta echipei: un bărbat și o femeie. Condiția obligatorie: participanții nu trebuie să fie jucători de tenis profesioniști, nivelul de pregătire – amatori sau începători. Echipele concurează câte unul și dublu mixt. Turneul are ca scop colectarea de fonduri pentru ajutorarea copiilor grav-bolnavi. „Corporate Charity Tennis Challenge” este promovată activ în mass-media și resursele sociale pe internet. Participarea la turneul de tenis de caritate întărește spiritul de echipă al companiei și sporește uniunea colectivului.

6. Evenimentul de caritate „Marșul Vieții”

Data desfășurării: mai

Esența: „Marșul Vieții” este unul din cele mai de amploare evenimente ale anului. Organizatorii sunt AO „Salvați Viața” și compania Moldcell. Locul desfășurării: parcurile principale ale orașului. În această zi pe scenă evoluează colective de copii și artiștii ai estradei moldovenești; se petrec ateliere tematice pentru copii, organizate de centre de dezvoltare; sesiuni-foto cu eroii preferați din desene animate; flashmob-uri dansante și multe alte activități interesante pentru copii și părinții lor. Pe parcursul întregii zile, cetățenii au posibilitatea de a dona, trimițând SMS-uri la numărul 0445 și aruncând bani în boxele instalate pe tot teritoriul. Balioanele de diferite culori devin simbolurile acțiunii și luptei cu boli grave.

7. Proiectul social „Împreună vom izbui!”

Data desfășurării: mai

Esența: Atragerea atenției publicului la problemele familiilor unde cresc copii bolnavi. Echipa „Salvați Viața” a găsit susținere din partea unor persoane cunoscute în Moldova.

Artiști talentați și moderatori TV talentați sunt gata să lupte pentru viața cetățenilor noștri mici. Anual se filmează clipuri muzicale cu participarea vedetelor, unde este auzită chemarea adresată oamenilor de a se uni pentru a face fapte bune.

8. Sesiuni-foto de caritate

Data desfășurării: pe parcursul întregului an

Esența: Se invită doritori de a participa la sesiuni-foto petrecute de fotografi profesioniști. Participanții pot primi până la 20 de fotografii frumoase în schimbul unei donații. Se invită părinții cu copii, viitori părinți, cât și toți cărora le place să pozeze și să zâmbească. Se organizează atât sesiuni pentru familii, cât și sesiuni-fashion cu susținerea make-up artiștilor și designerilor de haine profesioniști. Sesiunile-foto de caritate, de obicei, au loc în parcurile orașului. Participanții rămân cu amintiri frumoase despre această zi, iar organizația, datorită resurselor adunate, poate ajuta copiii care au nevoie de ajutor.

Descrierea unei activități de colectare de fonduri: campania caritabilă pentru copilul Stivin Moldova-nu, care s-a încheiat cu succes în luna iulie a anului 2015.

Scopul și obiectivele specifice ale activității: colectarea resurselor financiare pentru familia copilului, care are scopul de a pleca în Rusia, la clinica „N. F. Filatov” și de a supune copilul la o intervenție chirurgicală complicată, pentru a trata Atrezia esofagului și anomalia coloanei vertebrale, de care suferă copilul de la naștere.

Grupurile-țintă: agenții economici, instituțiile publice, organizațiile societății civile, persoanele fizice.

Scenariul desfășurării ac-

tivității: Inițial părinții copilului au luat credit pentru prima operație. Din păcate, în timpul primei operații nu a fost posibilă unirea celor două capete ale esofagului. Când a fost clar că părinții nu își mai pot permite tratamentul complicat și costisitor – ei au apelat la „Salvați Viața”, on-line. După anunțul postat pe pagina web a organizației obștești a fost adunată suma de bani necesară tratării copilului – 29.100 mii lei. La moment, copilul este în viață și este perfect sănătos. Ultimele postări despre starea lui, au avut loc la 13 iulie 2015. Donațiile au avut loc preponderant on-line, prin intermediul platformei <http://www.globalgiving.org/>. De asemenea, donatorii se pot folosi de serviciile băncilor Victoriabank, Moldindconbank și Moldova-Agroindbank. Poșta Moldovei și companiile deținătoare de terminale Netto-Pro și MMPS sunt parteneri ale organizației. Mulți donatori o fac direct de pe cardul bancar Visa sau Mastercard. 10 800 de lei cash au fost adunați pentru Stiwini, iar încă 18 300 de lei prin transferuri bancare. Unii donatori doresc să fie anonimi.

Uneori persoane publice, artiști, oameni de afaceri sau politicieni vin în ajutorul copiilor sprijiniți de „Salvează Viața”. Iată unele păreri:

Olia Tira (interpretă)

„Se naște lumină în suflet, când vezi oameni, care nu mai oftează cu durere, pentru că fiind singuri cu suferința aproape în față, nu pot schimba starea lucrurilor. Bucuria inundă inima, când vezi oamenii care merg să facă un bine. Și fiecare acțiune de caritate organizată de organizația obștească „Salvați viața”, confirmă faptul, că copiii noștri nu sunt singuri! Aducem sincere mulțumiri organizației pentru acest lucru nobil!”.

Mc Mike (Prezentator TV și radio, interpret, compozitor)

„Ca un tată și un om am să enunț, probabil, un principiu universal acceptat de toți, și anume faptul că copiii nu trebuie să sufere. Sănătatea este cea mai de preț valoare. Prin urmare, este de datoria mea să sprijin acești micuți din țara noastră. Sunt recunoscător tuturor celor, care nu rămân indiferenți față de durerea lor”.

Riscuri și pericole:

Nu întotdeauna se reușește colectarea sumelor mari, nu întotdeauna se reușește colectarea rapidă a sumelor în cazuri urgente. Mediatizarea proiectului se îmbunătățește în fiecare an, dar nu este la nivel republican. Partea bună este că „Salvați Viața”, a organizat împreună cu Moldcell, Campania de informare „Marșul Vieții” în 2015, care a lărgit cercul de persoane în cunoștință de cauză și a creat un impact mult mai mare atât asupra cetățenilor de rând, cât și asupra agenților economici, persoanelor publice etc.

Un aspect negativ este și faptul că foarte puțini părinți au acces la internet și de aceea nu sunt la curent de existența acestei organizații.

Nu toți copiii cu probleme grave de sănătate rezistă tratamentului. Pagina web a asociației are secția „In Memoriam” pentru copiii care nu mai sunt în viață – în ciuda tuturor încercărilor depuse.

Lecții învățate

- organizația trebuie să desfășoare o campanie mai amplă de asigurare a vizibilității sale. Cu cât mai multă lume cunoaște despre scopurile și activitățile organizației, cu atât mai mare este probabilitatea de a obține donații și ajutoare;
- pentru organizarea evenimentelor speciale trebuie realizate ample campanii de promovare locală;
- trebuie de studiat și respectat întocmai legislația ce ține de activitatea filantropică și de sponsorizare, care deși este dificilă și creează probleme antreprenorilor și altor potențiali donatori, trebuie respectată.

STUDIUL DE CAZ –Nr.3

Colectare centralizată a produselor alimentare pentru beneficiari, din rețele de magazine, activități de tip non-profit cu implicarea voluntarilor, lecții de solidaritate pentru liceeni și studenți, târguri de binefacere

Informații generale despre organizație:

Denumirea completă: Misiunea Socială „Diaconia” a Mitropoliei Basarabiei

Domeniul de activitate: social

Nume director executiv: Igor Belei

Adrese: Chișinău, Str. Criuleni, 22

Tel.: 022 46-32-28

E-mail: office@diaconia.md

Pe lângă sediul de la Chișinău – cantina mobilă și depozitul – organizația are centre de coordonare în toată republica. Cele mai elocvente exemple sunt: centrul „Sf. Stelian” din satul Fetești, raionul Edineț; centrul „Sf. Vasile cel Mare” din satul Cania, raionul Cantemir; centrul „Sf. Maria Magdalena” din satul Roșu, raionul Cahul; centrul „Mafredi” din orașul Cahul; centrul „Misericordia” din satul Cașcalia, raionul Căușeni.

„Diaconia” este o structură socială a Mitropoliei Basarabiei, care activează pe întreg teritoriul Republicii Moldova din anul 2001, înregistrată în octombrie 2003. Organizația este membru al Federației „Filantropia” (Patriarhia Română) și al Alianței OSC-urilor active în domeniul Protecției Sociale a Copilului și Familiei. „Diaconia” activează pe bază de voluntariat, vizând domenii ca protecția copiilor, combaterea sărăciei, prevenirea dependenței de diverse tipuri.

Campania de Crăciun „De la Mame pentru Mame”

Scop: promovarea solidarității în vederea susținerii cuplurilor mamă-copil aflate în dificultate;

Beneficiari: cuplurile mamă-copil cazate la Centrul Maternal „În brațele mamei”;

Descriere: mame din Chișinău, de diferite vârste și profesii au participat la ateliere de creație, în care au confecționat jucării de brad. „Biletul de participare” la ateliere a constituit o hăinuță (pentru copii cu vârsta între 0–3 ani), care a completat garderoba Centrului. Pe data de 17 și 18 decembrie jucăriile confecționate au fost vândute într-un târg de binefacere;

Rezultate

2011: 100 de mame și 7 voluntari din Chișinău au participat la atelierele de creație; garderoba Centrului Maternal a fost completată cu cca 300 de haine și jucării; în urma târgului de caritate a fost adunată suma de 17 043 de lei, iar din donațiile private — 11 200 de lei.

2012: au fost colectați cca 52000 lei, în urma activităților din campanie, inclusiv a donațiilor private și cele oferite prin intermediul terminalelor de plată; garderoba Centrului Maternal „În brațele mamei” a fost completată cu 3500 de produse pentru copii.

2013: În urma evenimentului de caritate și a târgului au fost acumulați 26 710 lei; din donațiile private – 26 850 lei și produse alimentare în valoare de peste 35 000 lei; garderoba Centrului Maternal „În brațele mamei” a fost completată cu haine, jucării și alte produse pentru copii; 28 de voluntari și 17 parteneri au fost alături de echipa „Diaconiei” pentru organizarea activităților din campanie.

Campania „Masa Bucuriei”

Scop: ameliorarea situației bătrânilor singuratici;

Descriere: a fost organizată o colectă de produse alimentare și fonduri în rețelele de magazine și s-au desfășurat lecții de solidaritate pentru liceeni și studenți;

Impact:

În anul 2015, în cadrul campaniei au fost donate 22 de tone de produse alimentare. Donațiile vor deveni prânzuri care vor fi distribuite zilnic beneficiarilor cantinelor sociale, iar peste 800 de bătrâni și familii social-vulnerabile vor primi pachete sociale în ajunul Sfințelor Sărbători de Paști.

Primele date arată că în urma implicării persoanelor care nu au rămas indiferenți față de aproapele lor, doar în Chișinău au fost colectate 19 tone de produse alimentare. În cele peste 23 magazine din teritoriu au fost colectate o cantitate de produse alimentare de trei mii de kg. Astfel, în acest an campania de Paști „Masa Bucuriei” a adunat un număr total de 22 tone de produse alimentare din care vor fi pregătite prânzuri calde, distribuite gratuit persoanelor nevoiașe. Resursele acumulate în campanie vor deveni prânzul cald al beneficiarilor cantinei sociale mobile „Aproape de Aproapele”, care deservește zilnic peste 180 de persoane nevoiașe din Chișinău și peste 100 de bătrâni din teritoriu. Donațiile vor ajunge sub formă de pachete alimentare la bătrâni singuratici și persoane cu o situație materială precară care sunt asistate de centrele parohiale.

Lecții învățate

- munca voluntarilor urmează a fi organizată astfel, încât fiecare să-și cunoască rolul și rostul său în organizație;
- la colectarea produselor alimentare se cere de avut grijă de calitatea și originea produselor, condițiile de păstrare și transportare a lor;
- evidența tuturor donațiilor urmează a fi pusă bine la punct pentru a nu trezi suspiciuni la donatori.

STUDIUL DE CAZ –Nr.4

Baluri anuale de caritate, concert anual „HOSPICE Unplugged” la Filarmonica Națională, Turneul de tenis de masă și fotbal, Prestarea serviciilor de îngrijire paliativă la domiciliu

Informații generale despre organizație:

Denumirea completă: Fundația Filantropică Medico-socială „Angelus Moldova”

Domeniul de activitate: asistența socială

Tel.: (+373) 22 925315, (+373) 22 244850

E-mail: info@hospice.md

Fundația Filantropică Medico-socială „Angelus Moldova” este o organizație non-guvernamentală, apolitică, non-profit și a fost înființată și înregistrată legal la Ministerul Justiției în anul 2000, având ca scop crearea unui nou sistem de asistență medico-socială, destinat bolnavilor incurabili de cancer în stadii avansate și terminale, cât și familiilor lor.

Viziunea organizației este că toate persoanele, suferind de boli incurabile în stadii avansate trebuie să beneficieze în mod gratuit și la momentul oportun de servicii specializate de îngrijiri paliative, iar familiile acestora trebuie să aibă acces la servicii de sprijin și consiliere. Scopul este de a asigura confort și demnitate persoanelor cu maladii incurabile, pentru a le ameliora calitatea vieții în stadiile avansate și terminale ale bolii.

Beneficiari:

Serviciile sunt oferite în mod gratuit în condițiile asistenței medicale ambulatorii, la telefon, sau la domiciliu:

- Persoanelor (pacienților), care au nevoie de îngrijire paliativă;
- Rudelor (familiei, aparținătorilor, prietenilor) acestor pacienți;
- Medicilor, care supraveghează pacienți bolnavi de cancer în stadiu terminal și copii cu maladii incurabile non-oncologice;
- Oricăror persoane, care au întrebări în domeniul îngrijirilor paliative.

Persoanele cu o maladie oncologică avansată, progresivă, cu pronostic limitat de viață (sub 12 luni) și copii cu maladii incurabile (oncologice și non-oncologice) indiferent de vârstă, sex, rasă sau apartenență socială și religioasă, pot beneficia de serviciile HOSPICE-ului „Angelus”.

În anul 2011, Hospice Angelus a avut în îngrijirea sa 942 de pacienți (186 pacienți noi), adulți și copii, inclusiv pacienții stomizați, 3530 de vizite la domiciliu au fost efectuate pe parcursul anului, au fost donate gratuit 55.270 de punți pentru stromă, 106 proteze mamare. Aceasta a fost posibil grație implicării financiare continue a partenerului strategic, Fundația Hospices of Hope din Marea Britanie și Fundației Soros-Moldova, plus – donații din partea persoanelor fizice.

În anul 2011, au fost continuate colectările de fonduri în comunitatea locală și în străinătate. Prima Cupă Hospice la biliard s-a organizat în luna martie, urmată de Cupa Hospice Angelus la fotbal, desfășurată în luna octombrie, la care au participat 16 echipe, reprezentanți ai sferei de afaceri locale, diplomați și organizații non-guvernamentale. De asemenea, concursul lunar „Trivia Quiz Night” a fost organizat începând cu luna iunie 2011 și a atras sute de localnici și persoane din străinătate, dornici nu numai de a-și testa abilitățile lor de cunoștințe generale, dar și de a acorda sprijinul lor la acest eveniment unic, care unește oameni de toate categoriile sociale pentru susținerea activității Hospice Angelus. În aceste campanii au fost adunați 866,000 mii lei.

Leogrand Hotel & Convention Center a fost localul care a găzduit cea de-a III-a ediție a Balului de caritate anual Hospice Angelus în luna mai 2011, cel mai mare eveniment caritabil de colectare de fonduri.

Seara a inclus o recepție cu șampanie și 3 feluri de mâncare, acompaniate de un program de divertisment cu FURIOSnails, Trigon, Serghei Varsanov și dansuri tradiționale moldovenești interpretate de ansamblul „Joc”. Punctul culminant al serii a fost discursul Alteței sale, Prințesa Marina Sturdza, patroană a Hospice Angelus, urmat de o licitație exclusivă, la care s-a colectat suma de 10000 Euro. Gazdele serii au fost Nata Albot și Andrei Bolocan, care anterior au vizitat pacienții aflați în îngrijirea Hospice Angelus, și au ajutat să se adune o sumă impresionantă de bani colectată vreodată la un eveniment de caritate în Moldova. Suma totală calculată la finele întregului eveniment a fost de 25000 Euro.

În anul 2012, 787 pacienți noi cu maladii incurabile, inclusiv cancer, au beneficiat de serviciile Angelus. Numărul total de pacienți pe parcursul întregului an este de 1481 de persoane. S-au efectuat 4766 de vizite la domiciliu, au fost înregistrați 101 copii pentru îngrijire, 630 pacienți stromizați, 79,000 pungi pentru strome distribuite gratuit, 53 familii care au obținut drepturi în urma intervenției asistenților sociali, 220 intervenții de a proteja drepturile pacienților, 130 pacienți noi înregistrați pentru proteze mamare, 85 de proteze mamare distribuite, 28 de peruci.

FFMS „Angelus Moldova” a participat la Gala premiilor în Sănătate 2012 și a obținut Premiul pentru „Îngrijiri comunitare și paliative”, acordat echipei medicale care prestează cele mai multe servicii de îngrijiri paliative la domiciliu. În urma evenimentelor organizate în Moldova și a susținătorilor noi, echipa pentru colectarea de fonduri a adunat 64000 Euro. Ca rezultat a acestei realizări, HOSPICE Angelus reușește să multiplice impactul adus prin acordarea serviciilor de îngrijire paliativă.

Pe parcursul anului 2012, s-au majorat activitățile de colectare a fondurilor, introducând și unele noi. Cu scopul de a menține și a mări sprijinul, echipa de colectare a fondurilor a muncit intens pentru a veni cu idei inovative și evenimente dinamice, care vor atrage publicul. Evenimentele noi organizate pe parcursul anului 2012 au fost: Cina în cinstea lui Robert Burns, celebrând viața celebrului poet al Scoției; Turneul de tenis de masă HOSPICE Angelus și HOSPICE Angelus City Quest, la fel ca și Trivia Quiz Night; Turneul de Fotbal HOSPICE Angelus și Balul de Caritate HOSPICE Angelus.

În octombrie, cu ocazia Zilei Internaționale HOSPICE, a fost organizat al treilea concert anual „HOSPICE Unplugged” la Filarmonica Națională împreună cu artiștii Cristofor Aldea-Teodorovici, Dorel Burlacu Band, Elena Carafizi, Andy Oncea, Irish band KISS-U-NOW și Pasha Parfeni, care a reprezentat Moldova la Concurusul Eurovision în 2012 la Baku. În total, în anul 2012 au fost colectată suma de 1284000 de lei.

Leogrand Hotel & Convention Center a fost localul care a găzduit cea de-a III-a ediție a Balului de Caritate anual HOSPICE Angelus în luna mai 2012, cel mai mare eveniment caritabil de colectare de fonduri. Seara a decurs sub genericul „O seară de cinema”, iar oaspeții au fost introduși în atmosfera filmelor prin interpretarea de către FURIOSnails, UNIVOX și Dara a temelor muzicale cunoscute în timp ce trupele StudioCLASS și Antaris au degajat atmosfera cu o coreografie bine cunoscută. Patroana de onoare a HOSPICE Angelus, Prințesa Marina Sturza a moderat o licitație extraordinară, care a generat 11000 EURO. Seara a fost găzduită de Nata Albot și Andrei Bolocan și a adunat cei mai mulți bani vreodată colectați la evenimente de caritate în Moldova. Suma integrală colectată de pe urma evenimentului a fost de 28000 mii Euro.

Lecții învățate

- este important de asigurat o foarte mare transparență, mai ales pentru donatori. Oamenii trebuie să cunoască cum sunt utilizate fondurile alocate.
- este nevoie de foarte multă perseverență, pentru a putea reuși în campaniile de colectare de fonduri;
- activitățile de colectare de fonduri trebuie adaptate la fiecare țară în parte, ținându-se cont de specificul ei și tradițiile deja existente;
- datorită procedurile de raportare și deducere a impozitelor din sumele donate, companiile nu sunt motivate să facă donații.

STUDIUL DE CAZ –Nr.5

**Colectarea de fonduri de la donatori individuali, plasarea boxelor
de colectări de fonduri în rețele de supermarket din țară**

Informații generale despre organizație

Denumirea completă: Parteneriate pentru fiecare copil

Domeniul de activitate: social

Nume director executiv: Stela Grigoraș

Contacte: Chișinău, MD-2009 Str. M. Kogălniceanu, 75 b.3, 7

Tel.: +373 (22) 92-50-76

Tel./ (fax): +373 (22) 23-86-69

Email: office@p4ec.md

Misiunea, scopul și activitățile de bază ale organizației:

Scopul organizației este de a asigura un viitor sigur și protejat copiilor care sunt sau riscă să fie separați de familie și comunitate. Organizația împuternicește copiii, familiile lor, comunitățile și autoritățile să creeze oportunități pentru o viață mai bună:

- oferă copiilor șansa de a crește în familii și comunități grijulii, consolidând familia și prevenind separarea copiilor de părinți;
- reunifică familiile, ajutând copiii să revină acasă, iar când acest lucru nu e posibil, se asigură ca opțiunile de îngrijire alternativă oferite acestor copii să fie de tip familial;
- protejează copiii de abuz, neglijare și exploatare, atât în familie, cât și în îngrijirea alternativă;
- asigură ca vocea copiilor să fie auzită, ajutându-i să-și expună opiniile, să ia parte la deciziile care le afectează viața și împreună cu familia și comunitatea să găsească soluții durabile pentru problemele lor.

Scopul și obiectivele specifice ale activității de colectări de fonduri:

- colectarea fondurilor pentru susținerea activității căminului social destinat cuplului mamă-copil;
- colectarea produselor pentru familiile cu copii reintegrați din școlile-internat pentru a le ajuta în perioade grele.

Grupurile-țintă: Tineri de la 16 ani; femei de la 21 ani, căsătorite și care au cel puțin un copil.

Modalități de colectare de fonduri:

1. Colectarea de fonduri de la donatori individuali și corporativi

AO „Parteneriate pentru fiecare copil” a lansat activitatea de colectare de fonduri încă în anul 2008, pe atunci activând ca Organizația „EveryChild”, prin lansarea unei campanii de strângere de fonduri pentru procurarea unei locuințe pentru copiii familiei Ciornea, rămași orfani în urma unui teribil incendiu, care le-a mistuit și casa.

Atunci toți împreună am reușit să colectăm suma de 162000 lei. 70000 lei au fost acumulați pe conturile deschise la Mobiasbanca de către EveryChild Moldova (acum „Parteneriate pentru fiecare copil”), 32000 lei – pe conturile deschise de către Primăria din Sărata-Galbenă. 60000 lei au fost donate de către Biserica Adventistă. Principalii contribuabili au fost Moldova Agroindbank, Moldovian Airlines, InvestPrivatBank, Institutul Internațional de Management, Confort, Magazinul „Elefant”, Magazinul „Bosch”, EuroCreditBank.

Casa a fost procurată cu 123000 lei, banii rămași au fost utilizați pentru reparația curentă a acesteia și co-

nectarea la rețeaua de gaze naturale. Până nu demult, acei trei copii au format o familie, au crescut împreună sub grija bunicii lor. La moment, Ion și Marina, frații mai mari s-au căsătorit și au familiile lor, mezinul a rămas în grija surorii în casa care a fost atunci procurată. Este o gospodărie mare, cu 50 de ari pe lângă casă, o parcelă de câpșuni și o plantație de viță-de-vie bine îngrijită. Acesta este un exemplu de responsabilizare, când toți împreună am reușit să prevenim plasarea acelor copii în instituții rezidențiale, dându-le oportunitatea să crească în familie, în armonie și la casa lor.

De la procurarea casei pentru frații Ciornea și până acum, AO „Parteneriate pentru fiecare copil” a mărit șirul faptelor bune. Am colectat fonduri pentru reorganizarea Internatului din Cahul, bani din care am reconstruit vechile dormitoare, în care copiii dormeau câte 10 în cameră, în apartamente sociale destinate absolvenților orfani, care nu au unde să plece după absolvirea internatului. Procesul de reorganizare a internatului a avut la bază ideea de a le crea condiții cât mai aproape de cele familiale pentru copiii care nu pot trăi cu familia lor. Datorită acestor acțiuni am redus numărul copiilor instituționalizați, de la 200 la 30.

Copiii au mers la școala din comunitate ca să-și poată crea capitalul social și să se bucure pe deplin de toate drepturile și posibilitățile pe care le oferă comunitatea. Acum copiii locuiesc, câte 2-3, în odaie, au condiții să învețe, să gătească și să fie pregătiți pentru viața de adult de sine stătător. Toate aceste procese au durat și au fost finanțate inclusiv din fondurile străine, dar noi considerăm că trebuie să încurajăm fiecare cetățean să contribuie la schimbările frumoase care se produc în societatea noastră. Astfel, peste ani, vom putea spune cu mândrie că și noi am avut partea noastră de contribuție în producerea unei schimbări spre bine.

2. Plasarea boxelor de colectări de fonduri în rețele de supermarket pentru colectarea donațiilor individuale.

Scenariul desfășurării activității: În diverse rețele de supermarket au fost amplasate boxe transparente pentru colectări de fonduri pentru persoane fizice, donatori individuali. În acest scop cu conducerea rețelilor de magazine este semnat un contract special în care sunt stipulate condițiile de amplasare și responsabilitățile părților. Astfel, asigurarea integrității boxelor, este obligația organizației, acestea fiind confecționate din material rezistent și fixate în așa fel încât să fie prevenite eventuale sustrageri. La extragerea banilor sunt prezenți reprezentanții magazinului, se întocmește un act semnat de toți cei prezenți, astfel confirmându-se suma colectată.

Fondurile colectate sunt distribuite în cadrul organizației conform nevoilor curente ale organizației conform proiectelor

O campanie de colectări de fonduri prin această metodă a fost intitulată „Ajută-mă să rămân cu mama!”. Aceasta și-a propus să susțină Căminul social destinat cuplurilor mamă-copil, creat cu suportul organizației. Timp de câțiva ani, acest serviciu a fost menținut doar din banii colectați din boxele amplasate în centrele comerciale din țară.

În cadrul Căminului social sunt plasate cupluri mamă-copil, pentru a exclude riscul ca mama, care dintr-un motiv sau altul ar putea să-și abandoneze copilului în maternitate, imediat după naștere. Astfel, cuplurile mamă-copil se află la cămin pentru cel mult 6 luni, timp în care echipa căminului, în colaborare cu comunitatea de origine a beneficiarului caută soluții de reintegrare. Organizate în baza modelului familial, serviciile de asistență socială, psihologică și juridică, îngrijire și educație, prestate în cadrul căminului social, au drept scop reintegrarea cuplului părinte-copil în familie și comunitate. Acest tip de serviciu a fost o premieră pentru Moldova prin caracterul semi-independent al statutului său. Organizația ține la statutul de independență acordat familiei plasate în Cămin, pentru că se încrede în capacitatea părinților de a îngriji de propriii lor copii. Ne străduim să le oferim un mediu cât mai aproape de cel familial, insistând pe consolidarea abilităților parentale și medierea relațiilor cu familia biologică.

Acestea sunt unele din exemplele de cauze sau proiecte pe care le susținem din banii colectați din boxele amplasate în magazinele din țară. E de menționat faptul că în procesul de colectare a fondurilor transparența este garantată, acestea fiind îndreptate exclusiv pentru cauze concrete. Cheltuielile administrative ale organizației sunt acoperite din proiectele pe care organizația le implementează.

Donatorii de bază ai organizației: în general organizația implementează activitatea în baza proiectelor finanțate de donatori străini, inclusiv toate cheltuielile administrative, salariile colaboratorilor sunt achitate în cadrul proiectelor. Activitatea de colectări de fonduri o menținem pentru a da șansă persoanelor de la noi din țară să contribuie la schimbările pozitive care au loc în acest domeniu. În așa fel noi amplificăm efectul pozitiv al rezultatelor avute ca urmare a proiectelor.

Riscuri și pericole: colectarea de fonduri benevole de la persoane fizice este sporadică, nu este o sursă sigură și permanentă de susținere a bugetului OSC-ului.

Lecții învățate

- puține companii au implementate programe de responsabilitate social corporativă bine structurată și instituționalizată;
- în campaniile de colectare de fonduri este important să cunoști bine comunitatea potențialilor donatori și să le propui niște cauze credibile;
- în cazul colectării fondurilor prin plasarea boxelor de colectări de fonduri în rețele de supermarket pentru colectarea donațiilor individuale este important să ne asigurăm că administrația întreprinderilor comerciale înțelege clar scopurile și destinația fondurilor colectate, este important ca toate actele să fie întocmite în conformitate cu legislația și prevederile contabile.

Lista actelor normative naționale relevante procesului de colectare de fonduri de către OSC

Tip de activitate	Reglementarea legală aplicată
Activități generatoare de venituri	
Venituri realizate din activitatea economică desfășurată de către OSC	- Codul civil: art. 187, 188 - Codul fiscal: art. 52 alin. (2) - Legea nr. 837 din 17.05.1996 cu privire la organizațiile obștești : art. 24, 26 alin. (1), 28 - Legea nr. 451 din 30.07.2001 cu privire la licențierea unor genuri de activitate - Legea nr. 845 din 03.01.1992 cu privire la antreprenoriat și întreprinderi - Legea nr. 220 din 19.10.2007 privind înregistrarea de stat a persoanelor juridice și a întreprinzătorilor individuali - Legea nr. 113 din 27.04.2007 a contabilității - Ordinul Ministrului Finanțelor nr. 188 din 30.12.2014 privind aprobarea Indicațiilor metodice cu privire la particularitățile contabilității în organizațiile comerciale
Venituri realizate din activitatea economică desfășurată de întreprinderile fondate de OSC	- Legea nr. 837 din 17.05.1996 cu privire la organizațiile obștești : art. 24, 26 alin. (3),(7), 28 - Codul fiscal: art. 15, 531 - Legea nr. 821 din 24.12.1991 cu privire la protecția socială a invalizilor - Legea nr. 845 din 03.01.1992 cu privire la antreprenoriat și întreprinderi - Legea nr. 220 din 19.10.2007 privind înregistrarea de stat a persoanelor juridice și a întreprinzătorilor individuali - Legea nr. 113 din 27.04.2007 a contabilității
Antreprenoriat social	Nu există o reglementare separată cu privire la această activitate
Donații. Donații filantropice și sponsorizare	
Donații (reglementare generală)	- Codul civil: art. 828, 829, 832, 834, 835 - Codul fiscal: art. 36, 42, 52 - Hotărârea de Guvern nr 489 din 04.05.1998 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la modul de confirmare a donațiilor pentru scopuri filantropice și de sponsorizare - Hotărârea de Guvern nr. 77 din 30.01.2008 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la determinarea obligațiilor fiscale aferente impozitului pe venit - Legea nr. 62 din 21.03.2008 privind reglementarea valutară : art. 15, 16, 23
Donații filantropice	- Legea nr. 1420 din 31.10.202 cu privire la finanțare și sponsorizare - Legea nr. 837 din 17.05.1996 cu privire la organizațiile obștești
Filantropia internațională	- Legea nr. 837 din 17.05.1996 cu privire la organizațiile obștești: art. 25 - Legea nr. 62 din 21.03.2008 privind reglementarea valutară : art. 15, 16, 23
Acte de sponsorizare	- Legea nr. 1420 din 31.10.202 cu privire la finanțare și sponsorizare - Legea nr. 837 din 17.05.1996 cu privire la asociațiile obștești
Donații anonime Donații prin boxe de colectare Donații prin SMS Donații prin terminale de plată	Nu există reglementare separată cu privire la aceste tipuri de donații

Fonduri și facilități publice	
Facilități fiscale (scutirea de la plata impozitului pe venit)	• Codul fiscal : art. 52, 53, 53¹, 53³, 83 • Legea nr. 837 din 17.05.1996 cu privire la asociațiile obștești
Dreptul de a folosi în condiții preferențiale spații publice	• Legea nr. 837 din 17.05.1996 cu privire la asociațiile obștești • Hotărârea nr. 77 din 18.05.2015 a Plenului Curții Supreme de Justiție cu privire la modul de aplicare a prevederilor art. 77 alin. 5 din Legea privind administrația publică locală nr. 436-XVI din 28.12.2006
Acordarea suportului financiar sau material asociațiilor obștești	• Legea nr. 837 din 17.05.1996 cu privire la asociațiile obștești: art. 24, 33¹, 33³
Granturi/ donații din partea statului	• Legea nr. 837 din 17.05.1996 cu privire la organizațiile obștești • Legea nr. 436 din 28.12.2006 privind administrația publică locală • Hotărârea de Guvern nr. 843 din 08.10.2014 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la modul de finanțare din bugetul de stat a proiectelor culturale desfășurate de asociațiile obștești • Hotărârea de Guvern nr. 1213 din 27.12.2010 privind măsurile de susținere a activității pentru tineret • Hotărârea de Guvern nr. 988 din 21.09.1998 pentru aprobarea Regulamentului privind fondurile ecologice • Hotărârea de Guvern nr. 110 din 23.02.2011 cu privire la unele aspecte ce țin de repartizarea profitului net anual al societăților pe acțiuni cu cota de participare a statului și al întreprinderilor de stat
Comenzi sociale	• Legea nr. 837 din 17.05.1996 cu privire la organizațiile obștești : art. 24, 33², 33³ • Legea nr. 96 din 13.04.2007 cu privire la achizițiile publice • Legea nr. 123 din 18.06.2010 cu privire la serviciile sociale • Hotărârea de Guvern nr. 95 din 07.02.2014 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la procedura de acreditare a prestatorilor de servicii sociale
Mecanismul de redirecționare procentuală (2%)	• Codul fiscal: art. 8,12,151, 52, 88 • Legea nr. 837 din 17.05.1996 cu privire la asociațiile obștești : art. 31,33³,33⁴